

Δήμος Χλωπτσιούδης

...καί να υπενθυμίσουμε ότι η κοινωνία είναι ηθική κι ελεύθερο να υιοθετήσει
...απόλυτα από τις δημοκρατικές διαδικασίες
...κάθε χρόνο και χειρότερα: παρατηρούμε
...κοινωνία μέσους ανθρώπους και εμείς το αποδεχόμαστε
...και κατ'εξοχή του ίδιου του Ανθρώπου. Όταν η ηθική
...παραβιάζεται
...πρέπει να συμφύσουμε τις ευθύνες της εκπαίδευσης με
...άλλες αγωγές, ειδήσεις κι αναφορές. Η απομυθιστική
...ρόσου
...τοχή όπου η ταχύτερα φέρνει στο προσκήνιο την
...και με δείχνει και αριθμούς, από τα κυρίαρχα
...α έχει μετατραπεί σε ένα ανεκμενένο μέλλον
...τακτική και η σκανδαλοθηρία των μέσων
...πρόσβατος ανάλογα με τα συγκεκριμένα εκδο
...νών (και) κρίνοντας με διαφορετικά κρι
...μάθησής σε τους μαθητές του, κάθε

Έκφραση Έκθεση Τ' Λυκείου

κριτήρια αξιολόγησης

...νους
...ική αποδοχή
...την ελευθερία των
...απανθρωποποιημένη κοινωνία
...α εισπράττουμε και διακινώ
...α κοινωνικά όραματα και τη συ
...α και των ΜΜΕ. Τα ίδια τα κανάλια έδε
...α απόδοσης και του χρόνου για κάθε άλλη
...αντικειμενικότητας το κριτήριο και το δημιουργ
...αντικειμενικά διαμορφώνουν συνειδήσεις περιορισμένες
...ουν στον ίδιο βόθρο με την πάση της των κανονισμο
...της κοινωνίας και ορίζουν την ελευθερία, παίζουν και πο
...α και διαμορφώνουν σχέσεις ζωής. Οι ανεύονται γι
...α σάτυρ ως προς το περιεχόμενο της ηθ
...α η απουσία δημοκρατικών διαδικ

...αυτά
...α τις επιδόσεις της
...ο ορισμός της ασφάλειας η
...α ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτά
...έχουν και όχι να παραβιάζουν, τ
...ας και της ζωής από τις απρό
...αφμένα πράξεις. Ταυτόχρονα, α
...των
...ς χρησιμολογούνται διεκδικίες φορ
...ους οι ίδιες κάνουν σε άλλες γ
...ους και η Greenpeace
...α υλικών και πρι

...μολογία μόδας τώρα αρχίζουν
...απορρίπτουμε μια τέτοια κατασκευή
...δημοκρατίας δεν μπορούν να εφαρμόσει
...έρο, πως επηρεάζουν τους στίλους της καται
...α ανθρώπινων δικαιωμάτων μέσα στο 2002 και διατί
...αγοράζουν ή και να υπονομεύουν τους κανόνες διεθνο
...α στη χαρά της του φόρου και να αμφισβητήσουμε
...α των ανθρώπων, όχι μόνο των κρατών. Αυτό σημαίνει έ
...ος αντιμετώπισης της ανασφάλειας και της βίας είναι από
...α ο καθένας για τη βιοασφάλεια αποτελεί ισότιμο βήμα για τη
...αποδοχή δημοκρατικό εργαλείο κατά των προπαγανδών κρατών
...α επανειλημμένα καταναγκάζουν και αφορούν, σε όλο τον κό
...αίες χώρες, τα αναγκαστικά κυλοφορούν σε επαναληπτή
...α ίδιες δυσμενείς είναι μιας χρήσης. Επιδρώνοντας σε τ
...των σκουπιδιών, εξοικονομώντας ενέργεια και πράξεις ό
...ακουστών" στην Αζερμίν δίνεται σε άλλος μέλλον, επι
...α των μέσων και επαναχρησιμοποίησης
...α χείρας των απορριμμάτων

Χλωπτσιούδης Δήμος
Έκφραση - Έκθεση Γ' Λυκείου
κριτήρια αξιολόγησης

ISBN: 978-618-80632-8-0

© Χλωπτσιούδης Δήμος

© schooltime.gr

Οκτώβριος 2013

εκδόσεις: schooltime.gr

e-mail: info@schooltime.gr

url: www.schooltime.gr

εκδοτική επιμέλεια: Δήμος Χλωπτσιούδης

e-mail: chldimos@gmail.com

url: http://chldimos.blogspot.com

Τα ψηφιακά σχολικά βοηθήματα διανέμονται δωρεάν αποκλειστικά από τον ψηφιακό τόπο του schooltime.gr.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του έργου (ολική, μερική ή περιληπτική), με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό ή άλλο, χωρίς τη γραπτή άδεια του συγγραφέα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ο άνθρωπος μέσα στο χρόνο	7
πού αποτυγχάνει η αγορά και η δημοκρατία	9
ο κόσμος έγινε λιγότερο ασφαλής	13
η Ευρώπη υιοθετεί την πιο αυστηρή νομοθεσία για τα μεταλλαγμένα	15
με στόχο πόλεις χωρίς σκουπίδια	19
υπάρχει κρίση πολιτισμού σήμερα;	21
η εικόνα του σύγχρονου αθλητισμού	23
περί της θανατικής καταδίκης	25
τροχαία ατυχήματα και προτάσεις	27
και οι πεζοί έχουν δικαιώματα	31
Ανθρωπισμός και ατομισμός	33
Η ιστορία ως παιδευτική δραστηριότητα	35
η ηθική στην κοινωνία του μίσους	37
Η άγνοια οδηγεί στη μισαλλοδοξία και τη συντήρηση	39
Καταναλωτές ειδήσεων...	41
Η αλλοτριωμένη στάση προς την κατανάλωση	43
Άνθρωπος, περιβάλλον και ιστορία	45
Η νέα ταυτότητα μιας γηραιάς ηπείρου	47
Τα Δικαιώματα των παιδιών καταπατούνται. Ποιος θα τα προστατέψει ;	49
Ο πολλαπλασιασμός της βίας	51
Η κοινοτοπία της βίας	52
Όψεις της βίας των γηπέδων	53
Σχολική βία και εκπαιδευτικά αδιέξοδα	54
Χρήσεις της γλώσσας: η γλώσσα της εκπαίδευσης	55
Η γλώσσα όχι ως μέσο, αλλά ως εμπόδιο	57
Ένας στους δύο εκτός Λυκείου, λόγω γλώσσας	59
Παιδεία - ο ρόλος της σε μία πολιτεία	61
Παιδική εργασία	63
Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	65
«Οι άλλοι» ανάμεσά μας	67
Περί της θανατικής ποινής	69
Βασανιστές: όργανα της εξουσίας...	71
Ποιος φοβάται τους μετανάστες	73
Η κοινωνία των πολιτών σε δράση	75
η ευτυχία στην κατανάλωση;	77
δούλος των δημιουργημάτων του	79
Τα δικαιώματα του ανθρώπου, δυτικό ιδεολόγημα ή οικουμενικό ήθος;	81

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - επιλεγμένα θέματα πανελλαδικών εξετάσεων

Ησημασία της αυτομόρφωσης σήμερα	83
Περιβάλλον και ρύπανση	85
Οι αρεστές του λόγου	87
Ένας αστρολάβος του ουρανού και της ζωής	89
Οι αρετές του βιβλίου	91
Σταυρουδρόμι Ανατολής και Δύσης	93
Ο κοινωνισμός του ανθρωπισμού	95
Το διαδίκτυο στην κοινωνία της γνώσης	97

ο άνθρωπος μέσα στο χρόνο

Με τη δημιουργία της ύλης αρχίζει να υπάρχει και η έννοια του χώρου. Οι μεταβολές που συντελούνται στο χώρο δημιούργησαν την ανάγκη ανεύρεσης της έννοιας του χρόνου. Έτσι ο άνθρωπος από την εμφάνιση του στη γη έχει άμεση σχέση με το χώρο που ζει, κινείται, αναπτύσσεται και τέλος καταστρέφεται βιολογικά. Ακριβώς αυτά τα στάδια της εξελικτικής πορείας του ανθρώπου στη γη και προκειμένου να έχει τη δυνατότητα ενός ελέγχου των εξελίξεων μέσα στο χώρο, δημιούργησε τον ημερολογιακό χρόνο.

Ο άνθρωπος συνεχώς ανά τους αιώνες κυριαρχείται από τη λαχτάρα να κατακτήσει το χώρο και το χρόνο. Έτσι σ' αυτό το ανελέητο κυνηγητό μέσα στον πλανήτη αναλύεται σ' ένα αγώνα πολυέδρο χωρίς περιθώρια πνευματικής ηρεμίας και γαλήνης, αυτοσυγκέντρωσης και δημιουργικής ενδοσκόπησης. Έρμαιο λοιπόν της φενάκης που λέγεται καινούργιος χρόνος, ο άνθρωπος, αυτόρεσκα θέλει είτε να περιορίζει τις συνέπειες του είτε να ελπίζει ότι ο καινούργιος χρόνος θα του φέρει κάτι νέο, κάτι εντελώς διαφορετικό, κάτι που του λείπει, και κάθε φορά το συνοδεύει με τις ευχές του σε συγγενείς και φίλους του κάθε πρωτοχρονιά.

Καινούργιος χρόνος ουσιαστικά δεν υπάρχει. Ο καινούργιος χρόνος είναι ανθρώπινο και μόνο κατασκεύασμα, επινόηση σχεδιασμένη από τον άνθρωπο με βάση τις κινήσεις της γης γύρω από τον ήλιο και γύρω από τον άξονα της με σκοπό την εξυπηρέτηση του ανθρώπου.

Ο "καινούργιος χρόνος" αποτελεί μια συνέχεια του υπάρχοντα χρόνου. Η μόνη διαφορά είναι ότι στον άνθρωπο γίνονται αισθητά, αλλά και σ' όλα τα έμβια όντα τα σημάδια των βιολογικών μεταβολών, όπως αυτές εμφανίζονται και εκφράζονται με την ενηλικίωση, με το γήρας με το θάνατο. Όμως ανεξάρτητα απ' αυτή την σκοπιά η δημιουργία αυτής της αίσθησης του καινούργιου χρόνου αποτελεί και την επένδυση με ελπίδα της ζωής, για τους νέους ανθρώπους, και κάποιες στιγμές σκεπτικισμού και επιφυλάξεων για κείνους που έχουν σχεδόν προσμετρήσει "το ζείν".

Με τις χρονικές αυτές στιγμές, τις εναλλαγές των χρόνων, των ημερολογιακών ετών δινεται στον άνθρωπο η ευκαιρία να κάνει σ' αυτά τα τακτά χρονικά διαστήματα έναν απολογισμό για το χρόνο που έφυγε και ένα προγραμματισμό για το χρόνο που έρχεται. Κι αυτή η νοητική πράξη δεν έχει απλώς και μόνο οικονομικό περιεχόμενο έχει και ένα χαρακτηριστικό αυτοελέγχου και αυτοκριτικής, μια προσπάθεια για βελτίωση του "έσω" ανθρώπου.

Λειτουργεί αυτή η εναλλαγή του χρόνου όπως εμείς τον έχουμε δημιουργήσει σαν σταθμός επιβίβασης και αποβίβασης. Νέοι έρχονται και νέοι φεύγουν, κάποιοι έζησαν μέσα στο χρόνο και κάποιοι δεν έφθασαν στο τέρμα του. Έτσι η προσωρινότητα της παραμονής μας στο χώρο μας δημιουργεί και την αίσθηση της προσωρινότητας μέσα στο χρόνο. Αυτή η αίσθηση μας κάνει να επιθυμούμε το ταξίδι μας μέσα στο χώρο και το χρόνο να είναι όσο γίνεται ευχάριστο και να μη το σκιάζουν γεγονότα που λειτουργούν σαν ανασταλτικοί παράγοντες της ευτυχίας. Ευχή του ανθρώπου στο συνάνθρωπο τις μέρες της πρωτοχρονιάς, κάθε πρωτοχρονιάς είναι να έχει υγεία, χαρά και ειρήνη, προϋποθέσεις ενός ανώδυνου ταξιδιού μέσα στο χωροχρόνο.

Όμως για να έχει και νόημα αυτό το ταξίδι στο τέλος του βάζουμε και μια Ιθάκη. Μια Ιθάκη που δεν είναι τίποτε που διδάσκεται μέσα στους αιώνες από φιλοσόφους και ιδρυτές θρησκειών. Είναι αδύνατο να ζήσει ο άνθρωπος μέσα στο χρόνο χωρίς ελπίδα, έστω κι αν ενίοτε είναι δύσπιστος ή δισταχτικός να υιοθετήσει απόλυτα κάποιες μεταφυσικές θεωρήσεις.

Εκείνο που καθημερινά διαπιστώνει ο άνθρωπος είναι ότι το περπάτημα του μέσα στο χώρο και στο χρόνο είναι περιορισμένο. Γίνεται παρατηρητής ενός φαινομένου, βλέπει ότι το αύριο γίνεται παρόν και το παρόν παρελθόν κι αυτή η ρευστότητα τον επηρεάζει και τον προβληματίζει.

Για όσους έχουν οξυμένη συνείδηση η αλλαγή του χρόνου είναι μια θλιμμένη μέρα, μέρα βαριάς περιουλλογής για ένα χρόνο ακόμη που πέρασε, ένα χρόνο που φορτώθηκαν

στην πλάτη τους, ένα χρόνο που δεν ήταν επαρκής για την ολοκλήρωση των σχεδιασμών και των προγραμμάτων τους.

Είναι όμως και οι άλλοι οι αισιόδοξοι, που χαίρονται την κάθε στιγμή και ο νέος χρόνος αποτελεί μια ακόμη αφετηρία χαράς και δημιουργίας.

Ο άνθρωπος κάνει συνεχώς ένα μεγάλο αγώνα να κατακτήσει το χρόνο. Όσο αυτός ο αγώνας επιτείνεται τόσο η κατάκτηση γίνεται ένα άπιαστο όνειρο ο χρόνος παραμένει "εσ αεί" πανδαμάτωρ.

Με τον ερχομό του νέου χρόνου ο άνθρωπος ελπίζει να βρει τη γαλήνη που δεν εξασφάλισε τον προηγούμενο. Ελπίζει στην ειρήνη του "έσω ανθρώπου" και στην οικουμένη ολόκληρη. Ελπίζει στην συμφιλίωση των ανθρώπων και των λαών, στη συνεργασία τους. Ελπίζει σε νέες επιτυχίες των επιστημόνων για την καταπολέμηση των νέων μαστιγών του καιρού μας που γι' αυτές δεν είναι άμοιρος ευθυνών ο ίδιος. Ελπίζει κι εύχεται στην Ειρήνη, την Αγάπη, την συναδέλφωση.

Λεωνίδας Γ. Μαργαρίτης

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεων).

20 μονάδες

B1. Να σχολιάσετε με 1 παράγραφο (100 περίπου λέξεις) την φράση του κειμένου: «καινούργιος χρόνος ουσιαστικά δεν υπάρχει. Ο καινούργιος χρόνος είναι ανθρώπινο και μόνο κατασκεύασμα, επινόηση σχεδιασμένη από τον άνθρωπο...Ο "καινούργιος χρόνος" αποτελεί μια συνέχεια του υπάρχοντα χρόνου».

10 μονάδες

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου:

έρμαιο	=
αναλίσκεται	=
ανασταλτικοί	=
φενάκης	=
περπάτημα	=

5 μονάδες

Γ2. Να γράψετε από 1 παράγωγο των παρακάτω λέξεων του κειμένου:

αναλίσκεται	=>
χρόνος	=>
αποβιβασμού	=>
συνάνθρωπο	=>
επιτείνεται	=>

5 μονάδες

Δ. Γράψτε ένα δοκίμιο (500-600 λέξεων) όπου θα αναλύετε τα αίτια που κατά τη γνώμη σας οδήγησαν τον άνθρωπο στη δημιουργία του ημερολογίου και τη σχέση του χρόνου με το χώρο.

40 μονάδες

ΠΟΥ ΑΠΟΤΥΧΑΝΕΙ Η ΑΓΟΡΑ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ενώ οι ρωγμές στην πρόσοψη του δυτικού πολιτισμού μόλις τώρα αρχίζουν να φαίνονται, μια ακτινογραφία των θεμελίων του θα μπορούσε να δείξει βαθιές αδυναμίες ικανές να προκαλέσουν την πλήρη κατάρρευσή του. Εάν θέλουμε να αποτρέψουμε μια τέτοια καταστροφή, πρέπει πρώτα να παραδεχτούμε πως ο γάμος δημοκρατίας και αγοράς πάσχει από τρία ουσιώδη ελαττώματα. Πρώτο, πως οι βασικές αρχές της αγοράς και της δημοκρατίας δεν μπορούν να εφαρμοστούν σε μεγάλα τμήματα της δυτικής κοινωνίας. Δεύτερο, πως αυτές οι αρχές συχνά αλληλοαναιρούνται και μάλλον συγκρούονται παρά συνεργάζονται. Τρίτο, πως εμπεριέχουν τους σπόρους της καταστροφής τους.

Κοιτάξτε δύο ουσιώδεις θεσμούς της Δύσης: την ιδιωτική επιχείρηση και τη δημόσια διοίκηση. Παρά τα όσα λέμε για ελεύθερες αγορές και ισότητα μεταξύ των ατόμων, οι επιχειρήσεις και οι γραφειοκρατίες μας είναι οργανωμένες βάσει σταθερών πλάνων και αυστηρών ιεραρχιών. Μπορούμε να φανταστούμε την ύπαρξη μιας πραγματικής σχέσης αγοράς μεταξύ κλάδων της ίδιας επιχείρησης ή μεταξύ μιας διευθύντριας και της βοηθού της; Ένα εσωτερικό δημοψήφισμα για τη κάθε απόφαση υπουργού; Τι σημαίνουν αυτά για τις δυτικές αξίες, όταν είναι ανεφάρμοστες σε θεσμούς που αποτελούν τη καρδιά του δυτικού συστήματος;

Κατά τον ίδιο τρόπο, λίγες δυτικές χώρες θα ήθελαν να ισχύει μια πραγματική δημοκρατία στη διεθνή κοινότητα (φανταστείτε λ.χ. οι σημαντικές αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών να παίρνονταν στη Γενική Συνέλευση και όχι στην ολιγαρχία του Συμβουλίου Ασφαλείας, εφαρμόζοντας τον κανόνα του "μια χώρα, μια ψήφος"). Εάν οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί ακολουθούσαν ένα τέτοιο δημοκρατικό σύστημα, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια δραστική αναδιανομή πλούτου που θα έθετε σε κίνδυνο τα συμφέροντα της Δύσης.

Εξ ίσου προβληματικό και ανεπιθύμητο είναι να εφαρμοστούν αρχές αγοράς μέσα στις χώρες ή στις μεταξύ τους σχέσεις. Δεν γνωρίζω κάποια δυτική χώρα που επιδιώκει ελεύθερη αγορά στη δικαιοσύνη, τη δημόσια τάξη, την εθνική άμυνα, τη παιδεία, ούτε καν στις τηλεπικοινωνίες -και υπάρχει λόγος. Μεταξύ των κρατών, μια ελεύθερη αγορά για πυρηνικά όπλα, παράνομα ναρκωτικά, υψηλή τεχνολογία, πόσιμο νερό και ρύπανση, θα βοηθούσε στη γρήγορη ανάπτυξη υπερεθνικών πολιτικών οργανώσεων και ισχυρών συμφερόντων που θα μπορούσαν να αναμετρώνται με εθνικές κυβερνήσεις.

Αντίθετα με ό,τι συχνά νομίζουμε, η αγορά και η δημοκρατία -οι δυο στυλοβάτες του δυτικού πολιτισμού- τείνουν περισσότερο να υπονομεύουν παρά να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον εμφανίζοντας εγγενείς αντιφάσεις.

Στη δημοκρατική κοινωνία, υπέρτερος σκοπός είναι η ανάπτυξη του ατόμου, ενώ στην αγορά το άτομο αποτελεί ένα αγαθό, που μπορεί να το αποκλείσουν ή να το διώξουν εάν δεν κατέχει τη κατάλληλη παιδεία, ικανότητα, φυσική διάπλαση ή αγωγή.

Η αγορά παραδέχεται και ενθαρρύνει βαθιές ανισότητες μεταξύ των οικονομικών παικτών, ενώ η δημοκρατία στηρίζεται στα ίσα δικαιώματα όλων των πολιτών. Αφαιρώντας από κάποιους τη δυνατότητα να καλύψουν βασικές οικονομικές τους ανάγκες, η αγορά τους μειώνει την ικανότητα ν' ασκούν πλήρως τα πολιτικά τους δικαιώματα.

Η οικονομία της αγοράς διασπείρει την εξουσία, αποθαρρύνει τις ενώσεις προσώπων και ενθαρρύνει τον εγωισμό, ενώ η δημοκρατία στηρίζεται στον σαφή εντοπισμό της πολιτικής ευθύνης, τον συνασπισμό των πολιτών σε πολιτικά κόμματα και τη γενικευμένη αποδοχή της κοινής μας μοίρας. Οι δημοκρατίες χρειάζονται πολιτικά κόμματα που ξέρουν να συμβιβάζουν τις επιμέρους ατομικές απόψεις, ενώ η αγορά βασίζεται στον ανταγωνισμό των επιμέρους κέντρων.

Η αγορά δημιουργεί ένα κόσμο νομάδων, ενώ η δημοκρατία μπορεί να επικρατεί μόνο μεταξύ πολιτών δεμένων στον τόπο τους.

Η αγορά θεωρεί πως αθροίζοντας τις εγωιστικές συμπεριφορές όλων των οικονομικών

παικτών πετυχαίνουμε ό,τι καλύτερο γίνεται για το σύνολο, ενώ η δημοκρατία θεωρεί πως για κάθε ομάδα, η βέλτιστη έκβαση προκύπτει όταν η μειοψηφία αποδέχεται την απόφαση της πλειοψηφίας. Ήδη, στις δυο πλευρές του Ατλαντικού, πλούσιες μειοψηφίες διστάζουν όλο και περισσότερο να στηρίζουν φορολογικά συστήματα που ωφελούν την πλειοψηφούσα μεσαία τάξη. Οι νεότερες γενιές -που αποτελούν μειοψηφία- ίσως φανούν διστακτικές να χρηματοδοτούν τις συντάξεις των προηγούμενων γενεών που θα πλημμυρίσουν τον ανεπτυγμένο κόσμο στις επόμενες δεκαετίες.

Ο συνδυασμός αγοράς και δημοκρατίας δεν αποτελεί υγιή βάση για έναν ανθεκτικό πολιτισμό, επειδή και οι δύο στηρίζονται στην ανατρεψιμότητα των επιλογών, είτε αυτές αφορούν πολιτικούς ηγέτες, ή καταναλωτικά προϊόντα, τεχνολογία και πολιτιστικές προτιμήσεις. Η αγορά και η δημοκρατία τείνουν να ευνοούν το εφήμερο και το αμφισβητήσιμο. Ενθαρρύνουν τους οπαδούς τους ν' ακολουθούν ένα δρόμο κοντόφθαλμου εγωισμού, όχι μακροπρόθεσμου κοινού συμφέροντος.

Τόσο η αγορά όσο κι η δημοκρατία ενθαρρύνουν μια νοοτροπία αγέλης. Αυτή η τάση μπορεί να οξύνει τα προβλήματα, προκαλώντας πανικούς στην αγορά ή και πολιτικές κρίσεις. Η πληροφορική ενισχύει αυτή τη τάση αυτοϋπονόμευσης και αυτοκαταστροφής με την αστραπιαία μετάδοση οικονομικών αποτελεσμάτων και δημοσκοπήσεων.

Η υπονομευτική δύναμη αυτής της αστάθειας είναι τεράστια, καθώς οι αγορές αφήνουν όλο και λιγότερο χώρο για μακροπρόθεσμες συμβάσεις ή μακρόπνοες επενδύσεις, ενώ οι παλαιότερες γενιές παραμελούν το συμφέρον των νεοτέρων, απαιτώντας παροχές και συντάξεις που τα παιδιά τους δεν θα μπορούν να στηρίζουν. Στην πολιτική, οι βραχυπρόθεσμες βλέψεις αναβάλλουν συνεχώς τις αναγκαίες αντιδημοτικές αποφάσεις. Jacques Attali

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεων).
20 μονάδες

B1. Ποια ελαττώματα βλέπει ο δοκιμιογράφος στις κύριες δυτικές αξίες από αποτελούν η αγορά και η δημοκρατία;
5 μονάδες

B2. Ποιες είναι οι αντιφάσεις της αγοράς και της δημοκρατίας σύμφωνα με το κείμενο;
5 μονάδες

B3. Σχολιάστε την παρακάτω υπογραμμισμένη φράση του κειμένου μέσα σε 100-120 λέξεις: «Μεταξύ των κρατών, μια ελεύθερη αγορά για πυρηνικά όπλα, παράνομα ναρκωτικά, υψηλή τεχνολογία, πόσιμο νερό και ρύπανση, θα βοηθούσε στη γρήγορη ανάπτυξη υπερεθνικών πολιτικών οργανώσεων και ισχυρών συμφερόντων που θα μπορούν να αναμετρώνται με εθνικές κυβερνήσεις».
10 μονάδες

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου:

ρωγμές	=
ανθεκτικό	=
υπονομεύουν	=
ολιγαρχία	=
ανεπιθύμητο	=

5 μονάδες

Γ2. Να γράψετε τη σημασία για τις παρακάτω υπογραμμισμένες φράσεις του κειμένου:

πρόσοψη του δυτικού πολιτισμού	=
ακτινογραφία των θεμελίων του	=
γάμος δημοκρατίας και αγοράς	=
κοντόφθαλμου εγωισμού	=
ευνοούν το εφήμερο και το αμφισβητήσιμο	=

5 μονάδες

Δ. Γράψτε ένα μικρό δοκίμιο (500-600 λέξεων) για τη σύγχρονη δημοκρατία και της αντιφάσεις από τις οποίες χαρακτηρίζεται σε ολόκληρο τον κόσμο ο σύγχρονος πολιτισμός.
40 μονάδες

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΕΓΙΝΕ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΣΦΑΛΗΣ

Ο πόλεμος στο Ιράκ και η παγκόσμια εκστρατεία εναντίον της διεθνούς τρομοκρατίας δεν συνέβαλαν στην ενίσχυση της ασφάλειας στον κόσμο, συμπεραίνει η οργάνωση «Διεθνής Αμνηστία» στην ετήσια έκθεσή της που δημοσιεύθηκε στις 28 Μαΐου.

Η έκθεση περιγράφει παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα στο 2002 και διαπιστώνει ότι το αίσθημα ανασφάλειας που επικρατεί μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου, κάνει ολόένα και περισσότερες κυβερνήσεις να αγνοούν ή και να υπονομεύουν τους κανόνες διεθνούς δικαίου.

"Οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο έχουν δαπανήσει δισεκατομμύρια δολάρια ή ευρώ σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν την εθνική ασφάλεια και τον "πόλεμο κατά της τρομοκρατίας". Για εκατομμύρια ανθρώπους, όμως, οι πραγματικές πηγές ανασφάλειας ήταν τα διεφθαρμένα και ακατάλληλα συστήματα αστυνόμευσης και απονομής δικαιοσύνης, η βάνανση καταστολή της πολιτικής διαφωνίας, οι σοβαρές διακρίσεις και κοινωνικές ανισότητες, η ακραία φτώχεια και η εξάπλωση ασθενειών που μπορούν να προληφθούν".

Η έκθεση ασκεί ιδιαίτερα έντονη κριτική στις αμερικανικές αρχές που κρατούν φυλακισμένα πάνω από 600 άτομα στο Γουαντάναμο της Κούβας χωρίς να απαγγέλλουν κατηγορίες εναντίον τους, χωρίς να τους δικάζουν, χωρίς καν να τους παρέχουν τα δικαιώματα αιχμαλώτων πολέμου.

«Οι πόλεμοι στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ έγιναν σύμφωνα με τους εμπνευστές τους για να γίνει ο κόσμος πιο ασφαλής, αλλά είχαν το αντίθετο αποτέλεσμα, συνεχίζει η οργάνωση.

Πάνω από δεκαοκτώ μήνες αφ' ότου τελείωσε ο πόλεμος στο Αφγανιστάν, εκατομμύρια Αφγανοί, μεταξύ τους και όσοι πρόσφυγες επιστρέφουν, βρίσκονται αντιμέτωποι με ένα μέλλον αβέβαιο και ανασφαλές.

Είναι χειροπιαστός ο κίνδυνος το Ιράκ να ακολουθήσει την πορεία του Αφγανιστάν, αν δεν γίνουν γνήσιες προσπάθειες να εισακουστεί η έκκληση του ιρακινού λαού για έννομη τάξη και για πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Οι διαφορές ανάμεσα σε άτομα διαφορετικών θρησκειών βάθυναν και η προσοχή της παγκόσμιας κοινής γνώμης αποσπάστηκε από τα καθημερινά περιστατικά βασανισμών, εκφοβισμού και κακομεταχείρισης».

Το χειρότερο - λέει η «Διεθνής Αμνηστία» - είναι πως οι κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο έχουν λάβει το μήνυμα ότι μπορούν να παραμερίσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα επικαλούμενες καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης».

«Σε μια εποχή οξυμένης ανασφάλειας, οι κυβερνήσεις επέλεξαν να αγνοήσουν και να υπονομεύσουν το συλλογικό σύστημα ασφάλειας, στο πρόσωπο του διεθνούς κράτους δικαίου. Την ώρα που ισχυρίζονται ότι φέρνουν τη δικαιοσύνη στα θύματα του Ιράκ, οι Ηνωμένες Πολιτείες επιδιώκουν ενεργά να υπονομεύσουν το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, το μοναδικό μηχανισμό για οικουμενική απόδοση δικαιοσύνης.

Ο "πόλεμος κατά της τρομοκρατίας", αντί να καταστήσει την υφήλιο ασφαλέστερη, την κατέστησε αντιθέτως πιο επικίνδυνη, περιστέλλοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα, υπονομεύοντας το διεθνές κράτος δικαίου και προφυλάσσοντας τις κυβερνήσεις από το δημόσιο έλεγχο. Βάθυνε τις διαιρέσεις μεταξύ ανθρώπων διαφορετικών θρησκευμάτων και καταβολών, ρίχνοντας το σπόρο νέων συγκρούσεων. Ο συντριπτικός αντίκτυπος όλων αυτών είναι ο γνήσιος φόβος - τόσο μεταξύ των πλουσίων, όσο και μεταξύ των φτωχών.

Είναι ζωτικό να αντισταθούμε στη χειραγώγηση του φόβου και να αμφισβητήσουμε τη στενή εστίαση του προγράμματος ασφαλείας. Ο ορισμός της ασφάλειας πρέπει να διευρυνθεί και να συμπεριλάβει την ασφάλεια των ανθρώπων, όχι μόνο των κρατών. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να υπάρξει πραγματική δέσμευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να αναγνωριστεί ότι ο καλύτερος τρόπος αντιμετώπισης της ανασφάλειας και

της βίας είναι από αποτελεσματικά και υπόλογα κράτη που να στηρίζουν, και όχι να παραβιάζουν, τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Τέλος, η ανακοίνωση της Διεθνούς Αμνηστίας υπενθυμίζει ότι πέρα από τις κρίσεις στο Ιράκ, τα κατεχόμενα, το Αφγανιστάν, όπου είναι στραμμένοι οι προβολείς της δημοσιότητας, πάμπολλες 'ξεχασμένες' συρράξεις είχαν επίσης τεράστιο κόστος από πλευράς ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ανθρωπίνων ζωών, σε μέρη πολύ διαφορετικά μεταξύ τους, όπως στην Ακτή του Ελεφαντοστού, το Κογκό, την Κολομβία, το Μπουρούντι, την Τσετσενία και το Νεπάλ».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεων).

20 μονάδες

B1. Πώς απειλεί τα ανθρώπινα δικαιώματα κατά τη διεθνή οργάνωση ο πόλεμος κατά της τρομοκρατίας;

10 μονάδες

B3. Σχολιάστε σε δύο-τρεις παραγράφους (150-180 λέξεις) τη σχέση πολέμου-ανθρώπινα δικαιώματα.

10 μονάδες

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: χειροπιαστός, έννομη, βάθυναν, υπονομεύσουν, συρράξεις

5 μονάδες

Γ2. Να γράψετε ένα αντώνυμο για τις παρακάτω υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: ανασφάλειας, ακατάλληλα, εκφοβισμού, παραμερίσουν, χειραγώγηση

5 μονάδες

Δ. Θα συμμετέχετε σε μία συνάντηση που οργανώνει η Διεθνής Αμνηστία. Γράψτε μία τοποθέτηση (500-600 λέξεων) για τα ανθρώπινα δικαιώματα εκπροσωπώντας το δεκαπενταμελές μαθητικό συμβούλιο του σχολείου σου.

40 μονάδες

η Ευρώπη υιοθετεί την πιο αυστηρή νομοθεσία για τα μεταλλαγμένα

Παρά τις έντονες πιέσεις των ΗΠΑ, το Ευρωκοινοβούλιο διασφάλισε το δικαίωμα των καταναλωτών στην ενημέρωση. Η απόφαση του Ευρωκοινοβουλίου να υιοθετήσει την πλέον συνεκτική και αυστηρή νομοθεσία για τη σήμανση των μεταλλαγμένων προϊόντων, αποτελεί ένα πανίσχυρο όπλο στα χέρια των καταναλωτών και υπόδειγμα για τις χώρες που δεν διαθέτουν αντίστοιχες νομοθετικές διατάξεις. Η Greenpeace καλεί τους καταναλωτές αλλά και τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις να μην υποκύβουν στην πολιορκία των ΗΠΑ και της βιομηχανίας των μεταλλαγμένων αλλά να αγωνιστούν μέχρι την οριστική εξάλειψη της μεταλλαγμένης απειλής.

"Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας είναι ένα δυνατό χαστούκι στο πρόσωπο της κυβέρνησης των ΗΠΑ, η οποία μέσω του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου¹ προσπαθεί με κάθε τρόπο να ανοίξει την πόρτα της Ευρώπης, αλλά και όλου του πλανήτη, στα μεταλλαγμένα. Η ευρωπαϊκή νομοθεσία δίνει τη δυνατότητα στην αγορά να εντοπίσει και να απορρίψει τα μεταλλαγμένα. Ταυτόχρονα, αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση για άλλες χώρες², όπου σήμερα οι καταναλωτές δεν έχουν το δικαίωμα στην επιλογή και την ενημέρωση"³.

Η νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία⁴ καθιστά υποχρεωτική τη σαφή σήμανση για όλα τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές που περιέχουν ή προέρχονται από μεταλλαγμένους οργανισμούς. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στους καταναλωτές αλλά και στους παραγωγούς τροφίμων και ζωοτροφών να εξοστρακίσουν οριστικά τα μεταλλαγμένα από το σύνολο της τροφικής αλυσίδας.

Παρ' όλη αυτήν τη σημαντική νίκη, η απειλή των μεταλλαγμένων για το περιβάλλον και την ευρωπαϊκή γεωργία κρύβεται επιμελώς πίσω από επικίνδυνες λεπτομέρειες. Η νέα νομοθεσία εξακολουθεί να αφήνει ανοιχτά κάποια κρίσιμα σημεία, τα οποία είναι πιθανό να νομιμοποιήσουν την επιμόλυνση και να υπονομεύσουν το όλο σύστημα ελέγχων⁵. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι για τα συγκεκριμένα σημεία ασκούνται έντονες πιέσεις από το λό-

¹ Προ ετών οι ΗΠΑ ξεκίνησαν διαδικασίες για προσφυγή στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) κατά του Ευρωπαϊκού moratorium στα μεταλλαγμένα, με την αιτιολογία ότι είναι παράνομο και αντιεπιστημονικό. Στις 19 Ιουνίου, οι ΗΠΑ ανακοίνωσαν ότι θα προχωρήσουν τη διαδικασία μέσω του ΠΟΕ αφού, μέχρι στιγμής, η ανταλλαγή απόψεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν κατέληξε σε κάποια συμφωνία.

² Από την άφιξη των πρώτων φορτίων μεταλλαγμένης σόγιας στην Ευρώπη (Φθινόπωρο 1996), η αντίδραση των καταναλωτών υπήρξε δυναμική, μαζική και συνεχώς εντεινόμενη. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί σόγιας (ΗΠΑ και Αργεντινή) απώλεσαν εξαγωγές 3,3 εκ τόνων προς την Ευρώπη. Αντίθετα, ο τρίτος μεγαλύτερος παραγωγός στον κόσμο (Βραζιλία) σημείωσε σημαντικά κέρδη λόγω της σαφούς στάσης της εναντίον της καλλιέργειας μεταλλαγμένων (η οποία επιβεβαιώθηκε και για την επόμενη καλλιεργητική περίοδο). Σήμερα, 37 χώρες σε όλο τον κόσμο εφαρμόζουν περιορισμούς στην εμπορία των μεταλλαγμένων.

³ Μυρτώ Πισπίνη, υπεύθυνη της εκστρατείας για τη γενετική στο ελληνικό γραφείο της Greenpeace.

⁴ Στο Ευρωκοινοβούλιο ψηφίστηκαν οι δύο Κανονισμοί που αφορούν 1) τα Μεταλλαγμένα Τρόφιμα και Ζωοτροφές 2) τη Σήμανση και την Ανιχνευσιμότητα. Οι δύο κανονισμοί μαζί με την νέα Οδηγία 2001/18 για την απελευθέρωση των μεταλλαγμένων στο περιβάλλον (Οκτώβριος 2002) αποτελούν το νομικό πλαίσιο των προϋποθέσεων που είχαν θέσει τα κράτη-μέλη που προχώρησαν στην επιβολή του moratorium.

Οι δύο κανονισμοί υποχρεώνουν τους παραγωγούς να εφαρμόσουν σήμανση στα προϊόντα διατροφής και ζωοτροφών, εφόσον αυτά περιέχουν ή προέρχονται από μεταλλαγμένους οργανισμούς (με όριο ανίχνευσης το 0,9%). Σήμανση θα πρέπει να έχουν και τα συστατικά που χάνουν το DNA τους κατά την επεξεργασία του προϊόντος και επομένως δεν είναι δυνατή η ανίχνευσή τους στο τελικό προϊόν (π.χ. φυτικά έλαια, άμυλα και λεκιθίνη). Επιπλέον, σε περίπτωση εισαγωγών μεγάλων ποσοτήτων εμπορευμάτων που περιέχουν παραπάνω από ένα μεταλλαγμένο προϊόν (π.χ. ζωοτροφή που περιέχει διαφορετικά είδη καλαμποκιού, σόγιας κ.λπ.) θα πρέπει να σημαίνονται όλα τα μεταλλαγμένα συστατικά. Επιπλέον, θα εφαρμοστεί σύστημα ανιχνευσιμότητας όλων των μεταλλαγμένων με την εφαρμογή επισήμανσης, ελέγχων και απόσυρσης καθώς και εκτάκτων μέτρων όταν είναι απαραίτητο. Οι κανονισμοί θα τεθούν σε ισχύ 20 μέρες μετά τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της ΕΕ και θα εφαρμοσθούν 60 μέρες μετά.

⁵ Η νέα νομοθεσία συνιστά μεν τη λήψη μέτρων για την αποφυγή της επιμόλυνσης στις συμβατικές και βιο-

μπι των μεταλλαγμένων.

"Η Ευρώπη πρέπει να θέσει ως ύψιστη προτεραιότητα την προστασία της συμβατικής και βιολογικής γεωργίας από την απειλή των μεταλλαγμένων. Σε κάθε άλλη περίπτωση ουσιαστικά αποδέχεται και νομιμοποιεί την επιμόλυνση, αγνοώντας τους αγρότες και τους καταναλωτές που δεν επιθυμούν να παράγουν και να καταναλώσουν μεταλλαγμένα, καθώς και τις μη αντιστρέψιμες επιπτώσεις στο περιβάλλον."

Η εφαρμογή του Πρωτοκόλλου για τη Βιοασφάλεια αποτελεί την πρώτη νομικά δεσμευτική διεθνή συμφωνία που αναγνωρίζει το αναφαίρετο δικαίωμα των κρατών να αρνούνται τα μεταλλαγμένα βάσει της Αρχής της Προφύλαξης.

Τη στιγμή που οι ΗΠΑ έχουν εξαπολύσει επίθεση κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για τα μεταλλαγμένα, το Πρωτόκολλο για τη Βιοασφάλεια αποτελεί σημαντικό νομικό εργαλείο για όλες τις χώρες που διαθέτουν ή σχεδιάζουν να εφαρμόσουν περιοριστικούς κανόνες στα μεταλλαγμένα για να προστατεύσουν το περιβάλλον, τους καταναλωτές και τους αγρότες.

"Η εφαρμογή του Πρωτοκόλλου για τη Βιοασφάλεια⁶ αποτελεί ιστορικό βήμα για την προστασία του περιβάλλοντος, της δημόσιας υγείας και της γεωργίας από τις απρόβλεπτες επιπτώσεις των μεταλλαγμένων. Αποτελεί σημαντικό εργαλείο κατά των προσπαθειών κρατών όπως οι ΗΠΑ να επιβάλουν πάση θυσία τα μεταλλαγμένα προϊόντα. Ταυτόχρονα αποτελεί ιστορική δικαίωση για την Greenpeace και τα εκατομμύρια καταναλωτών και αγροτών, σε όλο τον κόσμο, που αντιστέκονται στην απειλή των μεταλλαγμένων"⁷.

Το Πρωτόκολλο για τη Βιοασφάλεια θα τεθεί σε ισχύ στις 11 Σεπτεμβρίου 2003, κατά τη διάρκεια της συνάντησης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου στο Κανκούν, στο Μεξικό, όπου το θέμα των μεταλλαγμένων θα είναι στο επίκεντρο. Το Πρωτόκολλο υιοθετήθηκε τον Ιανουάριο του 2000 στο Μόντρεαλ του Καναδά ύστερα από επίπονες διαπραγματεύσεις και παρά τη σθεναρή αντίσταση του "λόμπι των μεταλλαγμένων", γνωστού και ως Miami Group⁸.

λογικές καλλιέργειες από τα μεταλλαγμένα, αλλά τα μέτρα αυτά έχουν εθελοντικό χαρακτήρα και δεν δίνουν τα κατάλληλα νομικά εργαλεία στα κράτη-μέλη για να προστατεύσουν τη συμβατική και βιολογική γεωργία από τα μεταλλαγμένα. Δεν προβλέπει συγκεκριμένα μέτρα για την αντικειμενική ευθύνη, δηλαδή την ανάληψη του οικονομικού κόστους από τον παραγωγό των μεταλλαγμένων, για οποιοδήποτε περιστατικό επιμόλυνσης προκληθεί (π.χ. σε γειτονικές καλλιέργειες). μέσω της Οδηγίας για τους Σπόρους (Πρόταση Οδηγίας σχετικά με την τυχαία και τεχνικά αναπόφευκτη παρουσία γενετικά μεταλλαγμένων σπόρων σε παρτίδες συμβατικών ποικιλιών SANCO/1542/02, Ιούλιος 2002), η οποία προτείνει υψηλά αποδεκτά όρια επιμόλυνσης (0,3- 0,7%) των συμβατικών σπόρων αντί του "μηδενικού", είναι δυνατό να προκληθεί ανεξέλεγκτη απελευθέρωση μεταλλαγμένων οργανισμών στο περιβάλλον, υπονομεύοντας όλο το νομοθετικό σύστημα περί σήμανσης, ανιχνευσιμότητας, παρακολούθησης και ελέγχων των μεταλλαγμένων καλλιεργειών (Οδηγία 2001/18) κ.λπ. Δεν υποχρεώνει τους παραγωγούς ζωικών προϊόντων να σημαίνουν τα προϊόντα αυτά όταν προέρχονται από ζώα που έχουν τραφεί με μεταλλαγμένα.

Μεταξύ άλλων, το Πρωτόκολλο για τη Βιοασφάλεια:

⁶- Προβλέπει διεθνείς κανόνες για τον έλεγχο των διασυνοριακών μετακινήσεων, διαχείρισης και χρήσης όλων των μεταλλαγμένων οργανισμών.

- Υιοθετεί την Αρχή της Πρόληψης ως βάση για τις προτεινόμενες δράσεις.

- Αμφισβητεί την παντοδυναμία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου και διεκδικεί τον απόλυτο έλεγχο στο θέμα των διασυνοριακών μετακινήσεων των μεταλλαγμένων οργανισμών.

- Ορίζει ότι οι εξαγωγές μεταλλαγμένων οργανισμών γίνονται μόνο με τη σύμφωνη γνώμη της χώρας προορισμού, η οποία θα πρέπει να έχει ενημερωθεί εκ των προτέρων.

- Τονίζει την ανάγκη ιδιαίτερης προστασίας των Κέντρων Ποικιλότητας (περιοχές του πλανήτη όπου συγκεντρώνεται η μεγαλύτερη ποικιλία ενός φυτικού είδους και ως εκ τούτου παίζουν το ρόλο της τράπεζας γενετικού υλικού) από τυχόν απελευθέρωση μεταλλαγμένων οργανισμών.

⁷ Μυρτώ Πιστίνη, υπεύθυνη εκστρατείας γενετικής του ελληνικού γραφείου της Greenpeace.

⁸ Ομάδα 6 σποροεξαγωγικών χωρών: ΗΠΑ, Καναδάς, Αργεντινή, Αυστραλία, Ουρουγουάη, Χιλή.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεων).
20 μονάδες

B1. Σχολιάστε σε 150 περίπου λέξεις τη σχέση καταναλωτισμού-σκουπιδιών.
10 μονάδες

Γ1. Γράψτε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
υπονομεύσουν, εφαρμογή, επιμόλυνση, αναφαίρετο, απώλεσαν
5 μονάδες

Γ2. Γράψτε ένα αντώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
επικίνδυνες, νομιμοποιήσουν, προτεραιότητα, προστασία, σθεναρή
5 μονάδες

Γ3. Γράψτε από 2 παράγωγα των παρακάτω λέξεων του κειμένου:
νομοθεσία, εξάλειψη, απορρίψει, γεωργία, προστασία
10 μονάδες

Γ4. Αναλύστε (σχολιάστε) το είδος του κειμένου προσέχοντας τη δομή, το σκοπό, τη σκοπιά και τη γλώσσα.
5 μονάδες

Γ5. Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική και το αντίστροφο στις παρακάτω φράσεις του κειμένου:

...για τα συγκεκριμένα σημεία ασκούνται έντονες πιέσεις από το λόμπι των μεταλλασμένων...

Η νέα ευρωπαϊκή νομοθεσία καθιστά υποχρεωτική τη σαφή σήμανση για όλα τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές...

5 μονάδες

Δ. Θα παρευρεθείτε σε μία συγκέντρωση που θα λάβει χώρα στην περιοχή σας, οργανωμένη από την Τοπική Αυτοδιοίκηση με θέμα «τα μεταλλαγμένα τρόφιμα και τον κίνδυνο για τον άνθρωπο και τη φύση». Γράψτε μία εισήγηση (500-600 λέξεων) για το θέμα αυτό από τη σκοπιά ενός νέου ανθρώπου.

40 μονάδες

με στόχο πόλεις χωρίς σκουπίδια

Έξι τοποθεσίες χωροθετήθηκαν, παρά τις δυναμικές αντιδράσεις των τοπικών φορέων και των κατοίκων, για τη δημιουργία των Χώρων Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ) της Αττικής και για την κατασκευή εργοστασίων ανακύκλωσης, με τροπολογία που κατατέθηκε στις αρχές Ιουνίου. Με την ίδια διάταξη ανοίγει ο δρόμος για "νέες" τεχνολογίες επεξεργασίας των σκουπιδιών, όπως η καύση. Μετά την ψήφιση της τροπολογίας θα ακολουθήσουν μελέτες από τις οποίες θα επιλεγούν οι τρεις θέσεις που θα δεχθούν ΧΥΤΑ, ενώ οι υπόλοιπες τρεις θα αξιοποιηθούν για τη διαχείριση των σκουπιδιών, τόσο των οικιακών όσο και των "μοντέρνων" όπως είναι τα αυτοκίνητα, τα ελαστικά, οι υπολογιστές, οι μπαταρίες, κ.λπ.

Η "μάχη των σκουπιδιών" στην Αττική δίνεται σε λάθος μέτωπο, επισήμαναν με κοινή τους ανακοίνωση η Οικολογική Εταιρεία Ανακύκλωσης και η Greenpeace, τονίζοντας πως η άμεση και ευρεία εφαρμογή προγραμμάτων μείωσης και επαναχρησιμοποίησης της συσκευασίας, κομποστοποίησης, καθώς και ανάκτησης και ανακύκλωσης υλικών και προϊόντων είναι η μόνη οριστική και ουσιαστική λύση στο πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων.

"Όταν δε βλέπεις κάδο ανακύκλωσης στη γειτονιά σου, είναι λογικό να αναζητάς χωματερές, ΧΥΤΑ και οτιδήποτε άλλο για να ξεφορτωθείς το ξένον πρόβλημα των σκουπιδιών. Όταν επί χρόνια απουσιάζει ο ουσιαστικός σχεδιασμός για τη φιλοπεριβαλλοντική διαχείριση των σκουπιδιών και κυριαρχούν οι παράνομες χωματερές, είναι φυσιολογικό οι πολίτες να είναι καχύποπτοι και επιφυλακτικοί στις όποιες κυβερνητικές αποφάσεις. Όταν κάποιες δημοτικές αρχές προτείνουν να πάνε τα σκουπίδια τους στην πόρτα του γείτονα αντί να ξεκινήσουν οι ίδιες προγράμματα ανακύκλωσης, τότε ο λαϊκισμός θριαμβεύει. Οι λύσεις στο πρόβλημα της διαχείρισης των σκουπιδιών είναι απλές και εφικτές, η εφαρμογή τους όμως είναι δύσκολη αν δεν αναλάβουμε όλοι τις ευθύνες μας".

"Πριν κατασκευάσουμε και λειτουργήσουμε νέους ΧΥΤΑ, θα πρέπει να διασφαλίσουμε στην πράξη ότι θα ελαχιστοποιήσουμε αυτά που προορίζονται για ταφή, ώστε να είναι ασήμαντες οι ποσότητες και η επικινδυνότητά τους. Το χαρτί, τα μέταλλα, τα πλαστικά, το γυαλί, τα ειδικά υλικά και τα οργανικά μπορούμε να τα ανακυκλώσουμε, να τα επεξεργαστούμε και να τα αξιοποιήσουμε. Αν οργανώσουμε κάτι τέτοιο, τότε είναι σαφές ότι πορευόμαστε στο σωστό δρόμο και συμφωνούμε με την ευρωπαϊκή πραγματικότητα, αλλά και την ελληνική νομοθεσία που μας δεσμεύει πια να προωθήσουμε την ανακύκλωση. Αν όμως μιλάμε για ταφή της σημερινής ποσότητας αποβλήτων, με μικρή μόνο μείωση του όγκου τους, τότε ας το ξανασκεφτούμε, γιατί βρισκόμαστε σαφώς σε λάθος δρόμο".

Η ανεξέλεγκτη καύση των απορριμμάτων στις 1.200 περίπου παράνομες χωματερές στην Ελλάδα, αποτελεί τη σημαντικότερη, απ' ό,τι φαίνεται, πηγή έκλυσης διοξινών στη χώρα μας. Εκτιμήσεις της Greenpeace, βασισμένες σε μετρήσεις και τη διεθνή εμπειρία, δείχνουν ότι 14,5-220 γραμμάρια διοξινών παράγονται κάθε χρόνο σε αυτές τις χωματερές. Η ποσότητα αυτή, αν και ακούγεται μικρή, είναι εν τούτοις τεράστια και εγκυμονεί κινδύνους για το περιβάλλον και τη δημόσια υγεία.

"Τώρα που έχουμε φτάσει σε αδιέξοδο, τώρα μπορούμε να κάνουμε το μεγάλο άλμα και να προσπαθήσουμε για αυτό που μοιάζει ακατόρθωτο: για πόλεις χωρίς σκουπίδια. Για να απαλλαγούμε οριστικά από τις άθλιες χωματερές που προσβάλλουν το περιβάλλον και απειλούν την υγεία μας. Για να απαλλαγούμε από άκαρπες κοινωνικές συγκρούσεις για τη χωροθέτηση ΧΥΤΑ. Για να απαλλαγούμε από τους διάφορους πλασιέ που υπόσχονται 'λαγούς με πετραχήλια' προωθώντας αναποτελεσματικά, ακριβά και επικίνδυνα εργοστάσια καύσης".

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, τα αναψυκτικά κυκλοφορούν σε επαναχρησιμοποιούμενες πλαστικές φιάλες PET. Οι συσκευασίες αυτές χρησιμοποιούνται δεκάδες φορές πριν τελικά

ανακυκλωθούν. Στην Ελλάδα, οι ίδιες συσκευασίες είναι μιας χρήσης. Επιβάλλοντας στις εταιρείες την επαναχρησιμοποίηση αυτών των συσκευασιών, όπως οι ίδιες κάνουν σε άλλες χώρες, θα μειώναμε σημαντικά το συνολικό όγκο των σκουπιδιών, εξοικονομώντας ενέργεια και πρώτες ύλες.

Τα μισά σκουπίδια μας είναι οργανικά υπολείμματα (αποφάγια) που είτε καταλήγουν στις χωματερές, είτε θα καταλήγουν μελλοντικά σε μονάδα μηχανικής διαλογής για να γίνουν λίπασμα αμφίβολης ποιότητας (άρα άχρηστο). Κι όμως, υπάρχει η δυνατότητα να κάνουμε κομποστοποίηση στην πηγή, δηλαδή στο σπίτι μας. Πώς; Με μικρούς οικιακούς κομποστοποιητές που μπορούμε να έχουμε στο μπαλκόνι μας και είναι πρακτικοί, άοσμοι και αποτελεσματικοί. Μας απαλλάσσουν από τα μισά σκουπίδια μας και έχουμε και λίπασμα άριστης ποιότητας για τα φυτά ή τον κήπο μας.

Διαχειριζόμενοι τα σκουπίδια μας μειώνουμε σημαντικά τον όγκο των απορριμμάτων που καταλήγουν σε κάποιο ΧΥΤΑ, ενώ αυτά που τελικά φτάνουν εκεί είναι αδρανή και μπορούμε πλέον να τα διαχειριστούμε χωρίς τα προβλήματα που συνήθως συνοδεύουν τη λειτουργία ενός χώρου υγειονομικής ταφής. Το γεγονός ότι η συζήτηση επικεντρώνεται σήμερα "στο τέλος του αγωγού" και όχι στο πώς θα πετύχουμε μείωση του όγκου των αποβλήτων, απλά επιτείνει το αδιέξοδο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεων).

20 μονάδες

B1. Ποια λύση προτείνουν ως ουσιαστική οι οικολογικές οργανώσεις στη χώρα μας για τη διοχέτευση των σκουπιδιών;

10 μονάδες

B3. Γιατί θεωρείτε ότι δημιουργήθηκαν αντιδράσεις από τους τοπικούς φορείς και τους κατοίκων των περιοχών όπου χωροθετήθηκαν οι ΧΥΤΑ;

5 μονάδες

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

ζέον =

έκλυση =

εγκυμονεί =

εναλλακτική =

οργανικά =

5 μονάδες

Γ2. Να γράψετε δύο παράγωγα για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

χωροθετήθηκαν =>

ανακύκλωσης =>

διαχείρισης =>

απορριμμάτων =>

διοξινών =>

10 μονάδες

Γ2. Ποιο μέσο πειθούς χρησιμοποιείτε στην 5η παράγραφο;

5 μονάδες

Γ2. Ξαναδιαβάστε την παράγραφο «όταν δεν βλέπεις...όλοι τις ευθύνες μας». Γιατί χρησιμοποιεί τις δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις ο συγγραφέας;

5 μονάδες

Δ. Γράψτε ένα μικρό δοκίμιο (600-700 λέξεων) με θέμα την οικολογική καταστροφή και τα αίτια της και προτείνετε μερικούς τρόπους αντιμετώπισης που θα δημοσιευθεί σε μία τοπική σας εφημερίδα.

40 μονάδες

Υπάρχει κρίση πολιτισμού σήμερα;

Από τα πρώτα στάδια της παρουσίας του στη γη ο άνθρωπος προσπάθησε να δημιουργήσει πολιτισμό. Αυτό που ορίζεται ως το σύνολο των ανθρώπινων επιτευγμάτων στον πνευματικό, ηθικό και υλικό τομέα και που προήλθε έπειτα από αγώνα για καλυτέρευση των συνθηκών ζωής και ολοκλήρωση του ψυχοπνευματικού κόσμου. Κατά την προσπάθεια αυτή ο πολιτισμός αντιμετώπισε κρίσεις. Σήμερα γίνεται λόγος για εκτεταμένη πολιτισμική κρίση. Άλλοι πάλι διαφωνούν, προβάλλοντας την επιστημονική πρόοδο. Ποια άποψη ευσταθεί; Αυτό μπορούμε να το δούμε ζυγίζοντας τα υπέρ και τα κατά του σύγχρονου πολιτισμού μας. Αν η κρίση πράγματι υπάρχει, μπορεί να κατασταλεί και με ποιο τρόπο;

Καταρχήν δεν μπορεί κανείς να αμφισβητήσει τα θετικά αποτελέσματα που έφερε η ανάπτυξη του τεχνικού πολιτισμού που χαρακτηρίζει την εποχή μας. Η επιστήμη προχωρεί με καλπάζοντα ρυθμό προς την άνοδο και την πρόοδο. Καθημερινά έρχονται στο φως νέες ανακαλύψεις, μέσα που ευκολύνουν τη ζωή των ανθρώπων, με την έννοια ότι την κάνουν πιο άνετη. Η χρησιμοποίηση της μηχανής για την παραγωγή υλικών αγαθών έχει περιορίσει και εξαλείψει τις αθλιότητες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης που είχαν οι πρώτοι εργάτες. Έχουν εκμηδενιστεί σχεδόν οι αποστάσεις. Ο άνθρωπος σε ελάχιστο χρονικό διάστημα μπορεί να βρεθεί σε άλλους τόπους, να ταξιδέψει σε όλη τη γη. Μπορεί σε ελάχιστα δευτερόλεπτα, μέσω του τύπου, της τηλεόρασης και των ηλεκτρονικών υπολογιστών, να επικοινωνήσει με ανθρώπους που βρίσκονται μίλια μακριά και να ενημερωθεί για το τι γίνεται σε κάθε γωνιά της γης.

Σ' αυτά τα πλαίσια θα μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε την πρόοδο της ιατρικής επιστήμης. Ασθένειες που μέχρι πριν από κάποια χρόνια φαίνονταν ακατανίκητες, τώρα μπορούν να ξεπεραστούν με τη χορήγηση ενός φαρμάκου, με εμβολιασμό, με εφαρμογή κάποιας θεραπείας ή με χειρουργική επέμβαση, ακόμα και με ακτίνες λέιζερ. Η αρρώστια παύει πλέον να είναι τόσο δύσκολη στην αντιμετώπιση της, όταν στις πλείστες περιπτώσεις ήταν θανατηφόρα.

Παράλληλα, σ' αυτή την εποχή, ο άνθρωπος έχει πατήσει στο φεγγάρι, έχει σε μεγάλο βαθμό εξοικειωθεί με το διάστημα, αλλά και συγχρόνως έχει φτάσει στον άβατο και απρόσιτο θαλάσσιο βυθό. Με τα διαστημόπλοια και τα υποβρύχια που εφεύρε, κάνει δυνατή τη γνωριμία με τα εξωγήινα και τα θαλάσσια περιβάλλοντα. Έχει φτάσει σχεδόν στην ολοκλήρωση της κυριαρχίας του στον πλανήτη γη.

Ο σύγχρονος πολιτισμός όμως έχει να παρουσιάσει και πολλά αρνητικά στοιχεία, που προέρχονται από την αλόγιστη χρήση των πλεονεκτημάτων που παρέχονται από τον πολιτισμό μας.

Ακόμη τίθεται το θέμα της εξάρτησης του ανθρώπου από την τεχνική σε υπερβολικό βαθμό. Με όλες τις ανέσεις που μας περιτριγυρίζουν τείνουμε να έχουμε αδιανόητες ίσαμε χτες ανάγκες. Το κέρδος, τα υλικά αγαθά, η πολυτέλεια, οι απολαύσεις παίρνουν το προβάδισμα και οδηγούν στην υπερκατανάλωση. Ο γρήγορος ρυθμός ζωής και η αλόγιστη χρήση των τεχνικών μέσων επικοινωνίας μας έχουν αποξενώσει, έχουν τυποποιήσει τις σχέσεις μας και έχουν μεταβάλει τις συναναστροφές μας σε εντολές που δίνουμε σε ένα υπολογιστή, για να ενεργήσει ανάλογα. Τον αγώνα για πνευματική πρόοδο έχει αντικαταστήσει ο αγώνας να προλάβουμε το χρόνο που μας φορτώνει με ένταση, αγωνία, άγχος και αναστάτωση. Παράλληλα οι ηθικές αξίες αμφισβητούνται και μας καταντούν εσωτερικά αδειανούς, σκληρούς και ιδιοτελείς.

Ο οικονομικά ισχυρότερος είναι ο επικρατέστερος και μπορεί να εκμεταλλεύεται τους πιο αδύνατους από αυτόν. Αυτός μπορεί να έχει το καθετί και με το παραπάνω, ενώ λίγο πιο κάτω ένα παιδί πεθαίνει από την πείνα. Αυτό ισχύει σε ατομικό αλλά και σε κρατικό επίπεδο, όπου οι οικονομικά ισχυρές χώρες μπορούν να προσδιορίζουν την τύχη των μη ισχυρών και να πλουτίζουν. Για παράδειγμα, ενώ στην Ευρώπη και την Αμερική υπάρχει

πλεόνασμα υλικών και πνευματικών αγαθών, στις τριτοκοσμικές χώρες οι άνθρωποι λιμοκτονούν και το μορφωτικό τους επίπεδο είναι πολύ χαμηλό.

Τέλος η επικράτηση της μηχανής έχει πάρει επικίνδυνες διαστάσεις μια και απειλεί την ίδια την πηγή της, τη φύση. Η ατμόσφαιρα πάσχει, το περιβάλλον καταστρέφεται από τη μόλυνση. Η θαλάσσια και η γήινη ρύπανση απειλεί την υγεία κάθε ανθρώπινου οργανισμού. Δάση θυσιάστηκαν για το κτίσιμο εμπορικών κέντρων, στερώντας τη ζωή από σπάνια είδη ζώων και πουλιών! Τα αποθέματα πυρηνικών βομβών μπορούν να καταστρέψουν τη γη σε λίγα λεπτά. Αλλά και η ηχορύπανση, που πολλοί από άγνοια παραβλέπουν, είναι πολύ σοβαρή ρύπανση, γιατί έχει άμεσο αντίκτυπο στο νευρικό σύστημα του κυρίαρχου της φύσης, του ίδιου του ανθρώπου και κάθε ζημιά που προκαλεί είναι ανεπανόρθωτη, αφού τα νευρικά κύτταρα δεν ανανεώνονται.

Σε όλα αυτά είναι που στηρίζεται η άποψη για κρίση του πολιτισμού. Γιατί πώς μπορεί να μην υπάρχει κρίση, όταν ο άνθρωπος αποξενώθηκε από τη φύση; Όταν αμφιοβήτησε προαιώνιες ηθικές αξίες και ιδανικά, έγινε εκμεταλλευτής, προσκολλήθηκε στο να θησαυρίζει επί της γης και έγινε βίαιος απέναντι στη φύση και τον ίδιο του τον εαυτό;

Μαρίας Χατζηευθυμίου

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (80-100 λέξεων).

20 μονάδες

B1. Ποια είναι τα θετικά και ποια τα αρνητικά που καταγράφει για τον εικοστό αιώνα η συγγραφέας;

10 μονάδες

B2. Να σχολιάσετε σε μία παράγραφο (80-100 λέξεις) τη φράση της συγγραφέως «η χρησιμοποίηση της μηχανής για την παραγωγή υλικών αγαθών έχει περιορίσει και εξάλειψει τις αθλιότερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης που είχαν οι πρώτοι εργάτες».

10 μονάδες

G1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: χορήγηση, πρόοδο, τριτοκοσμικές, αποξενώθηκε, επιτευγμάτων

5 μονάδες

G2. Να γράψετε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων του κειμένου: καλπάζοντα, εκμηδενιστεί, εξάρτησης, εκτεταμένη, ανεπανόρθωτη

5 μονάδες

G3. Γιατί η χρησιμοποιεί ερωτήσεις στο τέλος του κειμένου η συγγραφέας; Τι σκοπό έχει η χρήση τους αυτή;

5 μονάδες

G4. Γράψτε από ένα παράγωγο των παρακάτω λέξεων του κειμένου: πολιτισμού, μηχανής, εξοικειωθεί, εξάρτησης, αντικαταστήσει

5 μονάδες

Δ. Έχετε κληθεί να συμμετάσχετε σε μία εκδήλωση που γίνεται από μη κερδοσκοπικές οργανώσεις για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα στην υφήλιο. Ετοιμάστε μία τοποθέτηση-εισήγηση (500-600 λέξεων) για τη φτώχεια που απαντάται στον κόσμο και το ίδιο το φυσικό περιβάλλον.

40 μονάδες

η εικόνα του σύγχρονου αθλητισμού

Στον τομέα του αθλητισμού τα πάντα έχουν εμπορευματοποιηθεί. Οι αθλητικοί αγώνες έχουν γίνει θέαμα που αποδίδει εκατομμύρια στα τηλεοπτικά κανάλια που τους προβάλλουν, στους χορηγούς (αγγλιστί: σπόνσορες) και στις διαφημιστικές εταιρίες που προβάλλονται από την τηλεόραση και από τους ίδιους τους αθλητές. Γενικά ο αθλητισμός, μαζί με την τηλεόραση, τα περιοδικά και τον κινηματογράφο, θα λέγαμε ότι είναι το όπιο του λαού. Σήμερα η θρησκεία δεν πουλάει. Ο αθλητισμός όμως πουλάει και ο Έλληνας συγγραφέας Κορνήλιος Καστοριάδης έλεγε το 1984 ότι η Βραζιλία χαρακτηρίζεται από 3 λέξεις: ποδόσφαιρο, σάμπα και μακούμπα (μαύρη μαγεία). Στην Βραζιλία και στην Αργεντινή υπήρξαν άτομα που αυτοκτόνησαν έπειτα από ήττα της ομάδος τους!!! Αυτή είναι η αξία που δίνουν ορισμένοι στον εαυτό τους. Όπως προαναφέρθηκε, οι αθλητές είναι ζωντανές διαφημίσεις εταιριών που τους σπονσοράρουν με τις επιγραφές των ρούχων τους. Οι μεγάλοι αθλητές συμμετέχουν σε διαφημίσεις κερδίζοντας τεράστια ποσά.

Από τις ΗΠΑ του υπεράνθρωπου ξεκίνησε η λογική του αθλητή-νικητή. Έτσι, δε δίδεται καμία σημασία στην συμμετοχή σε κάποιο αθλητικό γεγονός, αλλά η νίκη. Άλλωστε, η νίκη αποφέρει στον αθλητή μυθικά κέρδη που ο περισσότερος κόσμος τα βλέπει μόνον στα όνειρά του. Ο αθλητισμός έχει καταντήσει πρωταθλητισμός και οι αθλητές... επαγγελματίες! Η εμπορευματοποίηση του αθλητισμού ξεκίνησε κυρίως στα ρωμαϊκά χρόνια στα οποία εμφανίζονται οι επαγγελματίες αθλητές! Από τα μέσα του 20ου αιώνα οι αθλητές προπονούνται σε σύγχρονα αθλητικά κέντρα με ένα επιτελείο επιστημόνων όπως γυμναστές, ψυχολόγοι, διαιτολόγοι, αθλητίατροι, φυσιοθεραπευτές κτλ. Επίσης έχουν στην διάθεσή τους σύγχρονα μηχανήματα προπόνησης όπως τα εργομετρικά. Γενικά ο αθλητισμός σήμερα είναι επιστήμη. Οι αθλητές, όμως, γίνονται ντοπαρισμένα άλογα. Για παράδειγμα, αθλητές προπονούνται όλη τη μέρα και τρώνε βάση διαιτολογίου, αποφεύγοντας κάθε κατάχρηση και μονοδρομώντας τον χρόνο τους μόνο στον αθλητισμό, αντί για παράδειγμα να διασκεδάζουν στον (ανύπαρκτο) ελεύθερο χρόνο τους όπως οι συνομήλικοί τους.

Το χειρότερο είναι ότι πολλοί αθλητές χρησιμοποιούν αναβολικές ουσίες που είναι δύσκολο να ανιχνευτούν με τους συνήθεις εργαστηριακούς ελέγχους. Το σίγουρο είναι ότι παίρνουν αμινοξέα και άλλες ουσίες που διαταράσσουν το ισοζύγιο του αζώτου στον οργανισμό τους και εκθέτουν τον εαυτό τους σε ηπατικές και εγκεφαλικές διαταραχές, καθώς και σε διαταραχές του ασβεστίου. Τα αναβολικά προκαλούν υπερχολιστεριναιμία που μπορεί να καταλήξει ως και σε έμφραγμα, ενώ τα διεγερτικά μπορούν να προκαλέσουν μέχρι και αρρυθμίες. Τέτοιες ουσίες παίρνουν πολλοί νέοι που πηγαίνουν στα γυμναστήρια για να αποκτήσουν γρήγορα όγκο και να φαίνονται σωματώδεις. Επιώθηκε ότι το κίνητρο του σημερινού νέου για να γυμναστεί είναι -συνήθως υποσυνείδητα- οι εικόνες των καλλίγραμμων αθλητών που προβάλλονται από τα ΜΜΕ, τον κινηματογράφο, το διαδίκτυο και τα περιοδικά. Όμως ο σημερινός νέος δεν έχει ως σκοπό την απόκτηση του κάλλους, της ομορφιάς, μέσα από τη γυμναστική. Σκοπός του είναι να επιδειχθεί στους άλλους.

Ο εγωισμός και ο ναρκισσισμός φαίνεται και από τα σύγχρονα γυμναστήρια που είναι γεμάτα με καθρέπτες στους οποίους οι νέοι συνεχώς κοιτούν ναρκισσιστικά το σώμα τους. Οι γυμναστές λένε ότι έχουν τους καθρέπτες για να γίνεται σωστά η άσκηση από τον αθλητή. Όμως, στην αρχαία Ελλάδα που δεν υπήρχαν στα γυμνάσια (γυμναστήρια) καθρέπτες, οι Έλληνες νέοι είχαν τέλεια σώματα, παρόλο που δεν είχαν τα σύγχρονα μηχανήματα γυμναστικής. Επίσης, τα γυμναστήρια σήμερα είναι μεικτά, δηλαδή αθλούνται άνδρες και γυναίκες μαζί. Στην αρχαία Ελλάδα τα αγόρια γυμνάζονταν μόνο τους γυμνά, πάντα υπό την επιτήρηση των παιδαγωγών, στα δημόσια γυμνάσια και τις παλαιότερες. Επιπρόσθετα, γυμνάζονταν υπό τους αρμονικούς και χαλαρωτικούς ήχους αυλών που έπαιζαν αυλητές. Στα σημερινά γυμναστήρια η δυνατή μουσική τα κάνει να μοιάζουν με κέντρα διασκέδασης.

Σε αντίθεση με την αρχαία Ελλάδα, σήμερα τα ΜΜΕ, ο κινηματογράφος, τα περιοδικά και το διαδίκτυο προβάλλουν το τέλειο σώμα και στα δύο φύλα. Το πρότυπο του ανδρικού σώματος είναι χωρίς τρίχες και καλλιγράμμο. Το δε γυναικείο πρότυπο περιλαμβάνει το ψηλόλιγνο μοντέλο που οδηγεί χιλιάδες κορίτσια και γυναίκες στη νευρική ανορεξία (δηλαδή στη νεύρωση) για να το αποκτήσουν. Τα εξιδανικευμένα σώματα έχουν οδηγήσει και τα δυο φύλα στα γυμναστήρια, στα ινστιτούτα ομορφιάς, τα κέντρα αδυνατίσματος και τους πλαστικούς χειρουργούς. Παράλληλα, έχουν καταστήσει τα δυο φύλα διστακτικά στην επιλογή του συντρόφου που πρέπει να είναι υπεράνθρωπος για να ικανοποιεί τα πρότυπα που προβάλλουν τα μέσα πνευματικού ευνουχισμού. Ο σκοπός των ανθρώπων που αγωνίζονται στα γυμναστήρια, στα ινστιτούτα καλλονής, στους πλαστικούς χειρουργούς και στους αισθητικούς, για να αποκτήσουν το σώμα του υπεράνθρωπου που προβάλλεται, δεν σχετίζεται με το αρχαιοελληνικό κάλλος του σώματος, που συνδυαζόταν με το κάλλος του πνεύματος. Κίνητρο των ανθρώπων που θέλουν να έχουν το τέλειο σώμα είναι κυρίως η επίδειξη του στους άλλους και η προσέλκυση του αντιθέτου φύλου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που μελετήσατε (80-100 λέξεων).

20 μονάδες

B1. Ποιο παρουσιάζεται ως κύριο πρόβλημα για την μορφή που έχει αποκτήσει πια ο αθλητισμός;

5 μονάδες

B2. Πώς επηρεάζει η σύγχρονη εμπορευματοποίηση τον αθλητισμό και τα ιδανικά του;

10 μονάδες

B3. Τι προσπαθεί να πετύχει ο συγγραφέας με τη σύγκριση του αρχαιοελληνικού αθλητικού ιδεώδους και τις συνθήκες προετοιμασίες και του σύγχρονου αθλητισμού;

5 μονάδες

Γ1. Να γράψετε ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ναρκισσισμός, επιτήρηση, ισοζύγιο, σπονσοράρουν, εξιδανικευμένα

5 μονάδες

Δ. Γράψτε ένα άρθρο (500-600 λέξεων) για το σύγχρονο αθλητικό πνεύμα και τα προβλήματα που διέπουν τον αθλητισμό σήμερα.

40 μονάδες

περί της θανατικής καταδίκης

Τα τελευταία χρόνια όλο και πιο συχνά ακούγονται -συνήθως σε τηλεοπτικές εκπομπές από πολίτες ή ενίοτε και δημοσιογράφους- θέσεις υπέρ της θανατικής καταδίκης ορισμένων συλληφθέντων που φέρονται ως εγκληματίες βαρέων κακουργημάτων. Ειδικά μετά από συλλήψεις βιαστών, παιδεραστών και σκληρών δολοφονιών η παραπάνω θέση ενισχύεται όχι μόνο στα λόγια αλλά και στη συνείδηση πολλών ιδιωτών, που δε συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα συναισθηματική και σωματικά στο φερόμενο έγκλημα.

Μπορεί όμως να εφαρμόζεται μία τέτοια ποινή; Μπορούμε να επιτρέψουμε κάτι τέτοιο; Είναι αποδεκτή λύση η θανάτωση ενός καταδικασμένου για εγκλήματα; Η Παγκόσμια Διακήρυξη αναγνωρίζει το δικαίωμα του κάθε ατόμου στη ζωή του και αναφέρει κατηγορηματικά ότι δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε σκληρή και εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία. Ωστόσο, η θανατική καταδίκη παραβιάζει τα κυριότερα αυτά ανθρώπινα δικαιώματα. Η ουσία, μάλιστα, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ότι σε κάθε εποχή και σε κάθε πολιτισμό (παρά τις όποιες νομικές διαφορές εκδίκησης ή ποινών) οφείλουμε να τα σεβόμαστε και κυρίως τα λεγόμενα θεμελιώδη (ζωής, περιουσίας, έκφρασης). Ορισμένα μέσα, δηλαδή, δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για την προστασία της κοινωνίας, εφόσον με τη χρήση τους παραβιάζονται οι ίδιες αρχές που καθιστούν την κοινωνία άξια προστασίας (θανάτωση και βασανιστήρια).

Δεν πρέπει να παραβλέπουμε και το γεγονός πως σε όλες σχεδόν τις χώρες, που υιοθετούν αυτή την ποινή, εφαρμόζεται κυρίως σε βάρος των φτωχότερων στρωμάτων ή των μειονοτήτων • χρησιμοποιείται ως μέσο πολιτικής καταπίεσης και συχνά εφαρμόζεται με αυθαίρετο τρόπο. Έχει αποδειχθεί ότι οι καταδικασθέντες σε -θεωρητικά- προηγμένες χώρες ήταν άποροι, φτωχοί ή νέγροι.

Επιπλέον, γνωρίζουμε από έρευνα του ΟΗΕ (το 1988) ότι δεν υπάρχει καμία επιστημονική απόδειξη που να δείχνει ότι με την εφαρμογή ή τη νομοθέτηση της θανατικής ποινής έχουν μειωθεί τα εγκλήματα ή ότι αυτή λειτουργεί αποτρεπτικότερα από την ισόβια κάθειρξη. Επιπρόσθετα, δεν μπορεί κανείς να επικαλεστεί ότι αν ένας εγκληματίας -από τους καταδικασθέντες σε εκτέλεση- έβγαινε από τη φυλακή μετά από πολυετή κάθειρξη (25-30 χρόνια), θα διέπραττε έγκλημα. Αντιθέτως, έχει φανεί ότι αυτοί οι αποφυλακισθέντες δεν επανήλθαν στο έγκλημα -με την εξαίρεση των χρηστών ναρκωτικών που εξ ορισμού θεωρούνται ασθενείς κατά τον γράφοντα. Έτσι, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν όντως έχει αποτρεπτική και σωφρονιστική δράση για τον καταδικασμένο, ενώ έχουμε πολλές ενδείξεις να πιστεύουμε ότι θα υπήρχε συνέτιση με την πολυετή κάθειρξη και ήδη είπαμε ότι δε λειτουργεί παραδειγματικά και αποτρεπτικά η θανατική ποινή.

Η ποινή ήδη από την εποχή του Διαφωτισμού θεωρείται ότι στοχεύει στην τιμωρία του παραβάτη, τη συνέτιση και σωφρόνισή του και τον παραδειγματισμό των άλλων. Στόχος μιας επιβαλούμενης ποινής δεν είναι η εκδίκηση. Ωστόσο, η θανατική εκτέλεση λανθάνει μέσα στην απάνθρωπη σκληρότητά της να εκδικηθεί το δράστη, ενώ ας συμπληρώσουμε ότι τέτοια απόφαση λαμβάνεται υπό καθεστώς έντονης συναισθηματικής φόρτισης.

Στο σημείο οφείλουμε να κάνουμε και την επισήμανση ότι στη νομική επιστήμη θεωρείται δεδομένο πως εφόσον την κρίση κάποιος άνθρωπος ή σώμα ανθρώπων, ελλοχεύει ο κίνδυνος η απόφαση να είναι λανθασμένη. Η θανατική ποινή όμως είναι η μόνη αμετάκλητη απόφαση, η μόνη μη επανορθώσιμη. Κανένα ποινικό ή δικαστικό σύστημα δεν μπορεί να θεωρείται αλάνθαστο (γί' αυτό, φυσικά, επικαλούμαστε στα δικαστήρια τη θεϊκή επιφώτηση στους δικαστές και το ένορκο σώμα). Ένα από τα ισχυρότερα επιχειρήματα κατά της θανατικής ποινής είναι ο εγγενής κίνδυνος να εκτελεστούν αθώοι. Συν τοις άλλοις αφαιρεί την ελευθερία του δικαστηρίου να δείξει επιείκεια ή να λάβει υπ' όψη τυχόν ελαφρυντικά στοιχεία.

Ποιος, λοιπόν, διασφαλίζει το μετακλητό της απόφασης και ποιος μας βεβαιώνει για

την ορθότητά της; Όταν η πολιτεία έχει στόχο να προασπίζει τη σωματική μας ακεραιότητα και την ασφάλειά μας, πώς μπορεί η ίδια να αφαιρεί μια ζωή; Η επιβολή της θανατικής ποινής χρησιμοποιείται για να καθηλώσει τις μάζες και να τις εφησυχάσει επειδή τάχα λαμβάνονται σθεναρά μέτρα, αποσπώντας την προσοχή τους από τα πιο σύνθετα, τα αναγκαία μέτρα περιφρούρησης της κοινωνικής ασφάλειας. Εξάλλου, αν πιστεύουμε ότι ένας εγκληματίας αξίζει τέτοιας τιμωρίας, γιατί να μην επεκτείνουμε και σε άλλες ομάδες την ποινή (π.χ. σε άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες τους, σε μοιχούς, σε φιλάθλους που βιαιοπραγούν, σε διαδηλωτές); Ποιος μας εξασφαλίζει ότι στο μέλλον δεν θα επεκταθεί το μέτρο ανοίγοντας νομικούς ασκούς Αιόλου;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Να γράψετε μια περίληψη του πρώτου μέρους του κειμένου που μελετήσατε (100 λέξεις περίπου).

20 μονάδες

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ... γνωρίζουμε από έρευνα του ΟΗΕ (το 1988) ότι δεν υπάρχει καμία επιστημονική απόδειξη που να δείχνει ότι με την εφαρμογή ή τη νομοθέτηση της θανατικής ποινής έχουν μειωθεί τα εγκλήματα ή ότι αυτή λειτουργεί αποτρεπτικότερα από την ισόβια κάθειρξη....

Μονάδες 10

B2. α) Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς και την επίκληση στη λογική. Να εντοπίσετε 2 παραδείγματα του συγκεκριμένου τρόπου πειθούς στο κείμενο.

Μονάδες 4

β) Να αιτιολογήσετε τη χρήση των ερωτήσεων στην τελευταία παράγραφο του πρώτου μέρους του κειμένου

Μονάδες 4

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: συλλήψεις, δικαιώματα, λανθάνει, μετακλητό, εξάλειψη, ενθαρρυντικά

Μονάδες 6

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: έγκλημα, αυθαίρετο, σεβόμαστε, εξευτελιστική, ποινής, ελλοχεύει

Μονάδες 6

B4. Να γράψετε από δύο παράγωγα για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: συναισθηματική, παραβιάζονται, απόδειξη, αποτρεπτική, παραβάτη

Μονάδες 10

Γ. Σε ένα έντυπο αφιέρωμα στον τοπικό τύπο για την απονομή δικαιοσύνης και το σωφρονιστικό σύστημα, αναλάβετε να γράψετε ένα άρθρο αναφορικά με την επιβολή της θανατικής ποινής (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

τροχαία ατυχήματα και προτάσεις

Καθημερινή επιδημία έχουν γίνει πλέον τα τροχαία ατυχήματα. Δεν είναι λίγες οι φορές που γινόμαστε μάρτυρες τέτοιων ατυχημάτων που συχνά, αλίμονο, κατανοούν δυστυχήματα. Δεν είναι λίγες και οι φορές όμως που ακούμε στατιστικές ή να γίνεται λόγος για τα αίτια των τροχαίων. Είναι όμως γεγονός ότι υπάρχει μία σχετική μείωσή τους. Στο άρθρο αυτό δεν έχει στόχο να ενισχύσει την ερευνητική φιλαυτία του γράφοντος, αλλά μέσα από μία σειρά στατιστικών (που εύκολα εντοπίζει κανείς) να επαναλάβει την τραγική κατάσταση και να εκφράσει το δικό του προβληματισμό.

Από τα στοιχεία διαφαίνεται ότι οι αυξημένες εκτροπές και συγκρούσεις οχημάτων σε κατοικημένες περιοχές, η μη χρήση προστατευτικών μέσων καθώς και οι παρασύρσεις πεζών αντικατοπτρίζουν την έλλειψη κυκλοφοριακής αγωγής και συνείδησης σε ζητήματα ασφαλείας. Ειδικότερα, επισημάνθηκε πως από τα 102 πάρκα κυκλοφοριακής αγωγής, τελούν σε λειτουργία 43 και είναι αναγκαία η κινητοποίηση των αρμοδίων Ο.Σ.Α. για την ενεργοποίηση και των λοιπών.

Ωστόσο, σπάνια ελέγχουμε τις συνέπειες των τροχαίων ατυχημάτων. Και δεν αναφερόμαστε μόνο στους νεκρούς, αλλά κυρίως στους ζωντανούς. Στο κόστος της επιβίωσης με αναπηρία από τροχαίο ατύχημα δεν είναι απλά ασήκωτο για τον παθόντα, αλλά πρωτίστως για το σύνολο της κοινωνίας. Και τούτο διότι παρά τα εμφανή έξοδα νοσηλείας και διαβίωσης, επιβαρύνεται το κρατικό ταμείο με περιττά έξοδα νοσηλείας και επιδομάτων αναπηρίας και υγείας, αφού ο τραυματίας δεν μπορεί όπως είναι φυσικό να εργαστεί (ενισχύοντας περαιτέρω την εθνική οικονομία). Δίπλα σε αυτά ας θέσουμε και το ότι οι μισοί και κάτι νεκροί ανήκουν στο εργατικό δυναμικό και κατά συνέπεια χάνονται εργατικά χέρια και πιθανές εισφορές στα ταμεία και την κρατική και οικογενειακή οικονομία.

Από όλα τα στατιστικά και ιδιαιτέρως τα σχετικά με τα παιδιά μπορούμε πολύ εύκολα να συμπεράνουμε ότι τα βασικά αίτια κρύβονται στον τρόπο που οδηγάμε. Δεν είμαι, βέβαια, οπαδός της θεωρίας ότι για όλα ευθύνεται ο οδηγός, αλλά δεν είναι δυνατόν να κατηγορούμε με το παραμικρό το δρόμο -ένα άψυχο κατά τα άλλα αντικείμενο• δε φταίει ποτέ το μαχαίρι, αλλά ο φονιάς. Από πολύ καιρό έχω πάψει να ρίχνω ευθύνες και απλά προσπαθώ όταν οδηγώ να προβλέπω και να ψυχολογώ τους άλλους.

Δεν ξέρω αν είμαι καλός οδηγός και στο κάτω-κάτω δε με ενδιαφέρει. Θέλω όμως σε κάθε περίπτωση να είμαι δημοκρατικός σεβόμενος όποιον είναι δίπλα μου. Βέβαια, σα λογικός άνθρωπος σέβομαι και τον εαυτό μου και τη ζωή μου προσπαθώντας να στέκομαι όχι απλά προσεκτικός, αλλά και νευρικός ακόμα προκειμένου να συνταιριάσω την επιθυμητή ταχύτητα με τον εκμηδενισμό της πιθανότητας τροχαίου ατυχήματος. Ως εκπαιδευτικός δεν μου επιτρέπεται να διδάσκω διαφορετικά πράγματα από εκείνα που κάνω. Αυτό το ξέρουν όλοι οι φίλοι, που μόλις μπουν πια στο αυτοκίνητό μου πάντα βάζουν τη ζώνη (ακόμη μέσα στην πόλη), γνωρίζοντας ότι αν το πράξουν πρέπει να βρουν άλλο μέσο μεταφοράς. Στο ίδιο ισχύει και για παιδιά στο πίσω κάθισμα, αν ξεπέρασαν τα 12 έτη.

Δεν είναι λίγες, όμως, οι φορές που βλέπω γονείς και παππούδες να έχουν στο μπροστινό κάθισμα ένα παιδί και ακόμα χειρότερα στο πίσω που κινείται ελεύθερο σκύβοντας συχνά προς τον οδηγό και αποσπώντας του την προσοχή. Χειρότερα; Υπάρχουν. Μητέρα στη θέση του συνοδηγού με το παιδί αγκαλιά. Πώς να μην τους χαρακτηρίσω ως εν δυνάμει δολοφόνους που συνειδητά πια -μετά από τόση δημοσιότητα- χρησιμοποιούν σαν αερόσακο το ίδιο το παιδί τους; Προσωπικά θα ήμουν υπέρ όποιας πρότασης ήταν να πάρουν άμεσα το δίπλωμα όποιου δεν έχει παιδικό κάθισμα στην πίσω θέση του οχήματος ή ακόμα και να τον σύρουν σε αυτόφωρη δικαστική διαδικασία.

Σχετικά δε με τα κράνη τα βλέπω στην ίδια περίπτωση με τη ζώνη ασφαλείας. Ωστόσο, και πάλι εδώ αν και υπάρχει σχετική μείωση παραβάσεων -μέσα στην ομολογούμενη αύξηση

των ελέγχων- εμπειρικά αποδεικνύεται ότι λίγοι σέβονται τη ζωή τους και μάλιστα συναντάμε και μαγκιές, σαν το νεαρό που φυλακίστηκε για φόνο εκ προμελέτης όταν χτύπησε με αυτοκίνητο στην Αθήνα μηχανόβιο που τον έβρισε.

Λύση στη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων δεν αποτελεί ούτε η βελτίωση του οδικού δικτύου ούτε απλά η ενίσχυση των προστίμων και οι αυστηρότερες διατάξεις του ΚΟΚ. Σαφώς θα ενισχύσουν την προσοχή των οδηγών, αλλά ούτως ή άλλως αυτή θεωρούμε ότι πάντα υπήρχε σε όποιον ενδιαφερόταν. Επειδή όμως τα περισσότερα ατυχήματα παρουσιάζονται στο κέντρο των πόλεων θαρρώ ότι ο μόνος τρόπος να μειωθούν είναι να μην οδηγούμε.

Η χρήση σύγχρονων και φθηνών Μέσων Μαζικής Μεταφοράς θα αποτελέσει το αντίβαρο του αυτοκινήτου για τις αστικές μετακινήσεις επαγγελματιών και καταναλωτών σε συνδυασμό με πρόσθετα μέτρα φύλαξης του αστικού οδικού ιστού. Όταν αρχίσουμε να χρησιμοποιούμε τα αστικά, το μετρό κλπ και οι δρόμοι θα είναι σε καλύτερη κατάσταση και τα τροχαία λιγότερα. Σι να πρωτοσκεφτούμε, την οικονομία από την αποφυγή δυστυχημάτων ή την οικονομία από τη συντήρηση των δρόμων; Και βέβαια την οικονομία και το κέρδος σε χρόνο των πολιτών. Φυσικά η μείωση των καυσαερίων θα είναι η τελική επιβράβευση.

Μπορούν να γίνουν αυτά; Ναι, μπορούν. Αρκεί η πολιτεία και η τοπική αυτοδιοίκηση να πείσουν προκειμένου να οργανωθούν οι αστικές συγκοινωνίες και να στραφούν στην πρόληψη και την ανάπτυξη συνείδησης των πολιτών ότι πρέπει επιτέλους να αφήνουν το αυτοκίνητό τους στο σπίτι. Φυσικά, κάτι τέτοιο απαιτεί πολύχρονη εκπαίδευση με κάθε μέσο (σχολείο, τύπος, διαφήμισης). Είναι όμως δυνατόν να αποφευχθεί. Έχει φανεί ότι τα τροχαία ατυχήματα είναι πολλά μόνο σε χώρες όπου οι αστικές και υπεραστικές συγκοινωνίες είναι υποανάπτυκτες. Ας στηρίξουμε, λοιπόν, μία άλλη λύση. Ας ζητήσουμε, λοιπόν, μία προληπτική κίνηση.

Τα θανατηφόρα τροχαία ατυχήματα παρουσιάζουν μικρή μείωση σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό διάστημα. Παρουσιάζεται όμως και διασπορά των ατυχημάτων σε όλο το οδικό δίκτυο της χώρας, ενώ μεγάλη συμμετοχή σε αυτά έχουν τα δίτροχα, οι παρασύρσεις πεζών και η οδήγηση χωρίς ζώνη ασφαλείας και κράνος (ποσοστά 26% και 17% αντίστοιχα). Από την άλλη, σε υψηλό ποσοστό παραμένουν οι εκτροπές, ανατροπές οχημάτων, στα δε αίτια η οδηγική συμπεριφορά του οδηγού, αποτελεί κύριο λόγο ατυχημάτων σε ποσοστό 80%. Στη σύσκεψη τονίστηκε ότι στα εμπλεκόμενα οχήματα παρατηρείται αυξημένη συμμετοχή των μοτοσυκλετών και των μοτοποδηλάτων αφού καταλαμβάνουν το 23% του ποσοστού με πρώτα τα Ι.Φ.Ε. (55%) ενώ η συμμετοχή των φορτηγών ανέρχεται στο 15%. Στο υπόλοιπο δε ποσοστό 7%, καταλαμβάνουν τα αγροτικά μηχανήματα, μηχανήματα έργων, αμαξοστοιχίες, λεωφορεία και λοιπά οχήματα. Επιπλέον, ένα ποσοστό της τάξεως του 44,4% των νεκρών οδηγών ή επιβατών δεν έκανε χρήση ζώνης ασφαλείας ή κράνους. Υπάρχει και ποσοστό 17% των θανόντων όπου δεν διακρίβώνονται αν έκανε χρήση προστατευτικών μέσων.

Εντυπωσιακές είναι οι ηλικίες των νεκρών: το 32% είναι άνω των 54 ετών, το 38% είναι 18-35 ετών, το 24% 36-53 και ευτυχώς τουλάχιστον το 6% είναι ανήλικοι.

Μιλώντας για τροχαία ατυχήματα καλό θα ήταν να τονίσουμε ότι σε συγκριτικό πίνακα των ετών 2004 και 2005 παρατηρείται μία μικρή αύξηση των μεθυσμένων οδηγών. Βέβαια κάτι τέτοιο μπορεί να θεωρηθεί τυχαίο, λόγω ίσως της σημαντικής αύξησης των ελέγχων μετά τα τραγικά ατυχήματα στον Μαλιακό. Αναλόγως, όπως μπορούμε να δούμε πολύ μικρή είναι η πτώση και στις άλλες παραβάσεις, με μοναδική εξαίρεση αυτή της χρήσης παιδικών καθισμάτων στα αυτοκίνητα, επειδή ακριβώς αυξήθηκαν οι έλεγχοι της τροχαίας. Σε άλλο πίνακα παρατηρούμε μία σημαντική πτώση των νεκρών κατά το έτος 2005. Ενώ ως το 2002 παρατηρούμε μία αύξηση, από την ερχόμενη χρονιά μέχρι και το 2005 οράται μία σταδιακή πτώση οφειλόμενη εμπειρικά στην αύξηση των ελέγχων, αλλά και στη συνειδητοποίηση των πολιτών. Επίσης, διαπιστώνουμε ότι οι βαριά τραυματίες έχουν μία σταδιακή μείωση με αυξομειώσεις, αλλά εν τέλει λιγότερες κατά πολύ. Σε αυτό φαίνεται ότι ευθύνεται

η χρήση νέας παθητικής τεχνολογίας αυτοκινήτων (αερόσακοι κλπ) και η αυξημένη χρήση της ζώνης ασφαλείας, ειδικά μετά την ένταση των σχετικών ελέγχων. Ακόμα και οι ελαφρά τραυματίες είναι σαφώς λιγότεροι από την προηγούμενη δεκαετία. Ωστόσο, στο επαρχιακό δίκτυο τα συγκριτικά του 2005 και 2004 φαίνεται ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο ρόδινα. Ενώ τα θανατηφόρα και τα σοβαρού τραυματισμού ατυχήματα είναι ελαφρώς μειωμένα φέτος, τα ελαφρού τραυματισμού είναι περισσότερα -δηλώνοντας μία μικρή ενίσχυση ή καμία μείωση των εκεί τροχαίων ατυχημάτων. Σο ενθαρρυντικό είναι ότι στην ΠΑΘΕ είναι μειωμένοι οι περισσότεροι δείκτες -οι σχετικοί με την προστασία των οδηγών (χρήση ζώνης, κράνους)- με μικρή αύξηση της μέθης και ιδιαιτέρως σημαντική εκείνη της επικίνδυνης προσπέρασης (στο αντίθετο ρεύμα), αν και η αυξημένη ταχύτητα ήταν σαφέστατα χαμηλότερη το 2005.

Στο συγκριτικό πίνακα παραβάσεων μέθης οδηγών του Α' 6μήνου 2006 και 2005 διακρίνουμε μία νέα μικρή αύξηση δύο δεκαδικών της ποσοστιαίας μονάδας και μία ανάλογη μείωση φαίνεται στις επιβεβαιωμένες παραβιάσεις περί υπερβολικής ταχύτητας. Ωστόσο, στις άλλες επικίνδυνες παραβάσεις διακρίνεται σε πολλούς δείκτες παραβάσεων μείωση (προτεραιότητα, κίνηση στο αντίθετο ρεύμα, αντικανονικό προσπέρασμα, κίνηση στην αριστερή λωρίδα, ζώνη ασφαλείας και σχετικές με τα επαγγελματικά αυτοκίνητα), αλλά και μία σημαντική αύξηση στους αντικανονικούς ελιγμούς, στις παραβιάσεις του κόκκινου και στη μη χρήση κράνους ή παιδικών καθισμάτων.

Στο συγκριτικό πίνακα τροχαίων ατυχημάτων και παθόντων για το Α' 6μηνο 2006 (σε όλη την Επικράτεια) παρατηρούμε μία σημαντική μείωση σε όλους τους δείκτες (θανατηφόρα ατυχήματα, σοβαρά και ελαφρά, νεκροί, βαριά κι ελαφρά τραυματίες) σε σχέση με το περσινό έτος.

Παρόλ' αυτά οφείλουμε να είμαστε ακόμη σε εγρήγορση παρά τα πρώτα ενθαρρυντικά μηνύματα και τούτο επειδή σε δημοσιεύματα διαβάζουμε ότι με βάση τους πίνακες της Eurostat η Ελλάδα κατέχει τη πρώτη θέση μεταξύ των χωρών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στη δραματική αυτή λίστα ακολουθούν η Πορτογαλία, το Βέλγιο και η Γαλλία, ενώ οι λιγότεροι θάνατοι σημειώνονται στη Φινλανδία, την Ολλανδία και τη Βρετανία). Συνολικά, πάντως, οι νεκροί από τροχαία στις χώρες της ΕΕ έχουν μειωθεί κατά 20% τη δεκαετία μεταξύ 1988 - 1998. Η Eurostat αναφέρει ότι η Ελλάδα εμφανίζει τον υψηλότερο αριθμό νεκρών, σε σχέση με τον αριθμό των οχημάτων που κυκλοφορούν στους ελληνικούς δρόμους. Ειδικότερα, η Στερεά Ελλάδα είναι η περιοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον υψηλότερο αριθμό νεκρών από τροχαία. Παράλληλα, η Πελοπόννησος είναι η περιοχή με τη μεγαλύτερη μείωση σε νεκρούς (15%) και η δυτική Μακεδονία η περιοχή με τη μεγαλύτερη αύξηση (45%).

Σε μελέτη που παρουσιάστηκε στο 6ο Πανελλαδικό Ιατροκοινωνικό Συνέδριο το 2002 ανακοινώθηκε ότι τα τροχαία ατυχήματα καταγράφονται ως πρώτη αιτία θανάτου για τα άτομα ηλικίας έως 40 ετών (ακολουθούν τα καρδιαγγειακά προβλήματα και ο καρκίνος), ενώ το 80% νεκρών και τραυματιών από τροχαία είναι 16 - 44 ετών, κάτι που επιβαρύνει οικονομικά τις οικογένειες και επηρεάζει άμεσα τη δημογραφική εξέλιξη της χώρας και την κοινωνική συνοχή. Σο δε κόστος αυτών σε ετήσια βάση υπολογιζόταν το 2002 για την Ε.Ε. σε 160 δις € και για την Ελλάδα 2.500.000 € μόνο για νεκρούς. Ας επισημάνουμε ότι οι αριθμοί αυτοί δεν είναι ακριβείς επειδή δεν υπολογίζουν τους τραυματίες και πολυτραυματίες ή το κόστος κηδεύων και τη μη εργασία των πενθούντων συγγενών. Συνυπολογιζομένων και αυτών το κόστος ανέρχεται σε 1 δις €.

Παράλληλα, σύμφωνα με τη unicef η Ελλάδα βρίσκεται στην τρίτη θέση μεταξύ των κρατών του ΟΟ Α στους τραυματισμούς παιδιών σε τροχαία ατυχήματα, ενώ λίγο καλύτερη είναι η θέση της χώρας στους θανάτους παιδιών από τα τροχαία. Ακόμα και στο σχετικό πίνακα με το έτος που νομοθετήθηκαν ρυθμίσεις που οδηγούν αποδεδειγμένα στη μείωση παιδικών θανάτων η Ελλάδα καθυστέρησε σημαντικά.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Να γράψετε την περίληψη του πρώτου μέρους του κειμένου που μελετήσατε (100 λέξεις περίπου).

μονάδες 20

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ... Η χρήση σύγχρονων και φθηνών Μέσων Μαζικής Μεταφοράς θα αποτελέσει το αντίβαρο του αυτοκινήτου για τις αστικές μετακινήσεις επαγγελματιών και καταναλωτών σε συνδυασμό με πρόσθετα μέτρα φύλαξης του αστικού οδικού ιστού...

Μονάδες 10

B2. α) Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς κυρίως την επίκληση στη λογική. Να εντοπίσετε 2 παραδείγματα του συγκεκριμένου τρόπου πειθούς από όλο το κείμενο.

Μονάδες 5

β) Να εντοπίσετε δύο παραδείγματα επίκλησης στο συναίσθημα

Μονάδες 5

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: μείωση, έλλειψη, επιτρέπεται, αντίβαρο

Μονάδες 4

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: φιλαυτία, ελέγχουμε, πολύχρονη, διαφαίνεται, διασπορά, διαπιστώνουμε,

Μονάδες 6

B4. Να γράψετε από δύο παράγωγα για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: τραγική, αγωγής, εμφανή, επιβίωσης, φονιάς, οδηγός, κράνη, αστικά, εκτροπές, εξαιρέση

Μονάδες 10

Γ. Σε μία ημερίδα που διοργανώνεται για νέους οδηγούς έχετε αναλάβει να εκφωνήσετε μία 10λεπτη εισήγηση σχετικά με το πρόβλημα των τροχαίων ατυχημάτων. Αναφερθείτε στα αίτια του προβλήματος και αναζητήστε τις λύσεις που μπορεί να παρέχει το εκπαιδευτικό σύστημα (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

Και οι πεζοί έχουν δικαιώματα

Σε συνέχεια από το προηγούμενο άρθρο, ας κραυγάσουμε ότι και οι πεζοί έχουν δικαιώματα. Ωστόσο, σε μία χώρα χωρίς οδική παιδεία, χωρίς να έχουν ληφθεί τα κατάλληλα θεσμικά μέτρα για την προστασία του οδοιπόρου δεν μπορούμε να περιμένουμε πολλά. Συνήθως κατηγορούμε τον ίδιο τον οδηγό που παρκάρει όπου επιθυμεί, που κυκλοφορεί με το αυτοκίνητό του ακόμα και για να επισκεφτεί το... περίπτερο της γειτονιάς του. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μας το θέμα είναι γενικότερο. Κρίνουμε λάθος την απλά κι ελαφρά τη καρδία εξατομικευμένη κατηγορία και επίρριψη ευθύνης στον οδηγό. Και τούτο, διότι πολύ απλά σχεδόν το σύνολο (οι εξαιρέσεις εμπειρικά είναι πολύ λίγες για να τις υπολογίσουμε) των οδηγών πράττουν ακριβώς αυτό. Ίσως το μόνο ατομικό θέμα που μπορούμε να θέσουμε με υπευθυνότητα είναι ότι οι ίδιοι οι οδηγοί όταν δεν μπορούν να περπατήσουν λόγω των σταθμευμένων οχημάτων, απλά κατηγορούν τους άλλους οδηγούς που πάρκαραν σε πεζοδρόμιο για να επαναλάβουν οι πρώτοι ό,τι κατηγορούν τους δεύτερους. Όταν όμως η οδική μας παιδεία περιορίζεται απλά σε μία στείρα παπαγαλία σημάτων και κανόνων προτεραιότητας των οχημάτων, φαντάζει λογικό ό,τι συμβαίνει στους ελληνικούς δρόμους. Ακόμα, χειρότερα όταν αστυνομικά όργανα στρέφονται υπέρ των οδηγών, κατά των πεζών και όταν ακόμα ακόμα αδιαφορούν για τη βεβαίωση κλήσεων για παράνομο παρκάρισμα.

Και εδώ ακούγεται βέβαια το πολυβασανισμένο ερώτημα γιατί να μην έχουμε αρκετούς χώρους στάθμευσης και γιατί να είναι τόσο ακριβοί. Σε μία δημοκρατική χώρα όπου όλα εξετάζονται υπό το μεταμοντέρνο πρίσμα της προσφοράς και της ζήτησης οι τιμές ακολουθούν τον κανόνα. Θέλουμε να πέσουν οι τιμές; Ας σταματήσουμε να χρησιμοποιούμε το αυτοκίνητό μας. Δε μας αρκούν οι χώροι στάθμευσης ας μην πάρουμε το όχημά μας για τον καφέ ή για την αγορά τοιγάρων. Δυστυχώς, στην Ελλάδα της καραμάνλειας αντιπαροχής που ξεπούλησε κάθε ελεύθερο χώρο χωρίς δυνατότητα δημιουργίας επαρκούς και λειτουργικού σχεδίου πόλης, πού να βρεθεί μέρος να κάνουμε πάρκινγκ... Άρα η λύση ακόμα μία φορά είναι να αφήσουμε το αυτοκίνητό μας.

Μπορούμε κάλλιστα να πείσουμε την Πολιτεία να εντείνει τους ρυθμούς επέκτασης των αστικών διαδρομών των μέσων μαζικής μεταφοράς. Οφείλουμε να θέσουμε το ίδιο το κοινωνικό κίνημα προ των ευθυνών του. Φυσικά, ένα κίνημα υπέρ των μέσων μεταφοράς και της επέκτασής τους στρέφεται κατά της ίδιας της επίδειξης που μας διδάσκει ο καταναλωτισμός.

Σε μια εποχή που ο ελεύθερος χώρος των πόλεων λιγοστεύει όλο και περισσότερο, κάποιοι πολίτες μάχονται για το δικαίωμά τους - ένα δικαίωμα που θα έπρεπε να θεωρείται αυτονόητο - να περπατούν στο πεζοδρόμιο. Δύο ομάδες[1] παλεύουν για τα δικαιώματα των πεζών να περπατούν χωρίς εμπόδια, ένας πολίτης που συνελήφθη για βανδαλισμό γιατί περπάτησε πάνω από... αυτοκίνητο που είχε καταλάβει το πεζοδρόμιο και του έκλεινε τον δρόμο και η Ένωση πεζών κατέληξαν ακτιβιστές του πεζοδρομίου. Η Τροχαία αδιαφορεί, τα συναρμόδια Υπουργεία κωφεύουν και ο ωχαδερφισμός[2] καλά κρατεί. Σύμφωνα με στοιχεία του Συλλόγου Ελλήνων Συγκοινωνιολόγων, τα αυτοκίνητα που είναι σταθμευμένα παράνομα καθημερινά στο κέντρο της Αθήνας ξεπερνούν τις 35.000. Το 45% των οδηγών, άλλωστε, «παραδέχονται» ότι, ναι, παρκάρουν όπου βρουν.

Και ποιο είναι τελικά είναι το δικαίωμα στον ελεύθερο χώρο; Σύμφωνα με τα διεθνώς ισχύοντα, το ελεύθερο πλάτος διέλευσης του πεζοδρομίου πρέπει να είναι 1,80-2,00 μ. στους μη εμπορικούς δρόμους και 3,00-3,50 μ. στους εμπορικούς και στα σημεία συγκέντρωσης του κοινού (όπως οι στάσεις των λεωφορείων). Βέβαια, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει ελεύθερο πλάτος 1,50 μ., που αντιστοιχεί σε συνολικό πλάτος πεζοδρομίου περί τα 2 μ. Με όχημα όμως μια ανεκτική προς το αυτοκίνητο πολιτική και πρόσχημα την έλλειψη χώρων στάθμευσης, τα πεζοδρόμια, όπως και οι ράμπες των αναπήρων, έχουν μετατραπεί σταδιακά σε άτυπους χώρους στάθμευσης οχημάτων. Το πρόβλημα επιδεινώνεται από τα δίκυκλα

που... παρακάμπτουν τον δρόμο και κυκλοφορούν στα πεζοδρόμια, ενώ πολλά σημεία έχουν καταληφθεί από τραπεζοκαθίσματα καφετεριών. Αποκορύφωμα της κατάληψης των ελεύθερων χώρων είναι τα βουνά από μπάζα αλλά και οι κάδοι απορριμμάτων που, σε συνδυασμό με την διαρκή παραβίαση του ΚΟΚ, μπορούν να καταστήσουν μια ολόκληρη πόλη αδιάβατη. Το αποτέλεσμα είναι οι πεζοί και ακόμη περισσότερο τα άτομα με προβλήματα κινητικότητας να μετανιώνουν που βγαίνουν από το σπίτι τους αφού εκ των πραγμάτων αντιμετωπίζονται ως πολίτες β' κατηγορίας.

Φυσικά και είμαστε κατά της τιμωρίας. Αλλά σε κάθε περίπτωση είναι ανάγκη να ξεκινήσει μία καμπάνια, με προσέγγιση διαπαιδαγώγησης του πολίτη και -ακόμα αν θέλετε- να ξαναπεράσουμε όλοι από θρανία (να δούμε πόσα απίδια χωράει το... πόρτ μπαγκάζ).

Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέψουμε και το μεταμοντέρνο υπερκαταναλωτισμό και την επιδειξιμανία που απαιτούν για λόγους κοινωνικής προβολής να έχουμε δύο ή τρία αυτοκίνητα, με αποτέλεσμα καμία επιστημονική μελέτη να μην μπορεί να προβλέψει τι χώρους θα χρειαζόμαστε μετά από 20 και 30 χρόνια. Στην καταναλωτική μας μανία οφείλεται και το γεγονός ότι δεν έχουμε ούτε δίπλα στο σπίτι μας χώρο στάθμευσης καθώς ο νόμος περί πιλοτών προβλέπει μόνο ένα χώρο στάθμευσης για κάθε οικογένεια και όχι τρεις.

[1] Street Panthers (πάνθηρες του δρόμου) που εμφανίστηκαν στα πεζοδρόμια της Θεσσαλονίκης το 2003 και η "πεζή", που λειτουργεί εδώ και τεσσαράμισι χρόνια, μάχεται για τα δικαιώματα των πεζών.

[2] σ.σ. ο όρος είναι δόκιμος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του πρώτου μέρους του κειμένου που μελετήσατε (100 λέξεις περίπου).

20 μονάδες

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ...Μπορούμε κάλλιστα να πιέσουμε την Πολιτεία να εντείνει τους ρυθμούς επέκτασης των αστικών διαδρομών των μέσων μαζικής μεταφοράς...

Μονάδες 10

B2. α) Με ποιο τρόπο αναπτύσσεται η 4η παράγραφος του άρθρου;

Μονάδες 5

β) Γιατί ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί α' πληθυντικό πρόσωπο; Σι επιτυγχάνει έτσι;

Μονάδες 4

γ) Εντοπίστε δύο παραδείγματα επίκλησης στη λογική και δύο επίκλησης στο συναίσθημα

Μονάδες 4

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: δικαιώματα, εξατομικευμένη, επέκτασης, αδιάβατη, τιμωρίας

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: κραυγάζουμε, αδιαφορούν, βεβαίωση, εντείνει, επιδεινώνεται, πρόσχημα, κωφεύουν, ωχαδερφισμός

Μονάδες 8

B4. Να γράψετε από μία νέα σύνθετη με τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: πεζοί, ευθύνης, κανόνων, όχημα

Μονάδες 4

Γ. Γράψτε ένα άρθρο για τον τοπικό τύπο όπου θα τονίζετε το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι πεζοί όταν κυκλοφορούν και προτείνετε λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

ανθρωπισμός και ατομισμός

Εχθρός του ανθρωπισμού δεν είναι κανείς άλλος από τον ατομισμό και τον ανταγωνισμό. Αξίζει να σημειώσουμε ότι η μετανεωτερικότητα διακρίνεται από πλήρως ατομιστικές θέσεις, σε αντίθεση με τη νεωτερικότητα. Ενώ δηλαδή η νεωτερική περίοδος διακρίνεται από τις αρχές της συλλογικότητας και της μαζοποίησης, το μεταμοντέρνο προβάλλει τον ασύδοτο ατομισμό. Η ατομικιστική λογική διακρίνεται σε κάθε σχεδόν πτυχή του σύγχρονου τρόπου ζωής, αδιαφορώντας για το σύνολο, για το συνάνθρωπο • απαξιώνοντας το φυσικό περιβάλλον σε μια ανθρωποκεντρική ατομική λογική, απεμπολεί κάθε κοινωνική κατάκτηση στο όνομα του προσωπικού κέρδους είτε ως επίδειξης είτε ως οικονομικής επιβολής επί των υπολοίπων. Και η ειρωνεία είναι ότι ο ανταγωνισμός σήμερα προβάλλεται ως κυρίαρχη στάση στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Μα τούτος έχει οδηγήσει τις σύγχρονες κοινωνίες στον κανιβαλισμό.

Η ίδια, βέβαια, η παιδευτική διαδικασία προάγει τον ατομισμό και τον ανταγωνισμό. Και δεν κάνουμε λόγο για συναγωνισμό, αλλά για έναν άκρατο ανταγωνισμό που εκφράζεται μέσα από τη βαθμοθηρία και επιβάλλεται με το εξετασιοκεντρικό σχολικό σύστημα. Ακόμα και οι μαθητικές επιδόσεις εξατομικεύονται, αδιαφορώντας για όλους εκείνους τους κοινωνικούς παράγοντες που διαμορφώνουν τη βαθμολογία των νέων. Οι ατομικές ευθύνες, η προβολή του ατόμου, η απουσία συνεργασίας κι αλληλεγγύης είναι μερικά μόνο συμπτώματα μιας εκπαίδευσης που ακολουθεί τις κανιβαλιστικές πρακτικές μιας κοινωνίας που μεταθέτει τις ευθύνες στους άλλους.

Και σε τούτα έρχεται να προστεθεί και η καθημερινή προβολή από τα κάθε λογής μέσα επικοινωνίας. Ο λαϊκισμός, οι εξωθεσμικές παρεμβάσεις για την τάχα επίλυση προβλημάτων με το δημόσιο και η άμετρη σκανδαλολογία έρχονται να προβάλλουν το άτομο. Στηρίζουν τις παρεμβάσεις φορέων υπέρ των ατόμων, καθοδηγούν τη λαϊκή σκέψη στην αναζήτηση τέτοιων λύσεων (είτε αυτές τις ονομάσουμε δωροδοκίες, είτε πολιτικές και δημοσιοϋπαλληλικές παρεμβάσεις). Εξάλλου, τα ίδια τα ΜΜΕ έχουν καλλιεργήσει την αντίληψη ότι το άτομο πρέπει με κάθε τρόπο να προβάλλεται σε κάποιο μέσο ενημέρωσης. Ο αυτοεξευτελισμός σε εκπομπές εικονικής πραγματικότητας και σε διαγωνισμούς "ταλέντων", η τηλεοπτική εκπόρνευση και ο πειθαναγκασμός συμμετοχής στα τηλεοπτικά δρώμενα είναι μερικά μόνο στοιχεία που οδηγούν εν τέλει στην ανθρωπιστική κρίση.

Η υπερκατανάλωση, από την άλλη, ως μέσο ικανοποίησης ψυχοσυναισθηματικών αναγκών και κοινωνικής προβολής, είναι μία αντι-ανθρώπινη μορφή κατεξοχήν ατομικιστικής αντίληψης. Κάθε πολίτης προχωρά σε επίδειξη κατοχής και χρήσης αγαθών, σε τέτοιο σημείο ώστε η έννοια της φτώχειας να έχει καταντήσει πια εντελώς υποκειμενική. Μα, ο καταναλωτικός ατομισμός δεν περιορίζεται μόνο στην κοινωνική επίδειξη. Ο καταναλωτής αυτοενεχειριάζεται για την αγορά προϊόντων θεωρώντας ότι τα ενέχυρα, οι πιστώσεις και ο δανεισμός της οικονομικής του ελευθερίας δε θα επηρεάσουν το υπόλοιπο σύνολο. Ζώντας με την αυταπάτη της απόλυτης ελευθερίας να διαθέσει εαυτόν όπως επιθυμεί, απομακρύνει κάθε σκέψη από τις επιρροές προς το σύνολο που ασκεί ο προσωπικός οικονομικός του εξανδραποδισμός.

Σήμερα πια ακόμα και οι συλλογικοί φορείς έχουν καταντήσει να λειτουργούν με ατομικιστικά κριτήρια. Τα σωματεία καθώς εμπνέονται από συντεχνιακές λογικές, επιδιώκουν λύσεις ή προβάλλουν θέσεις που αφορούν μόνο τον κλάδο τους. Αδιαφορούν αν οι θέσεις τους έρχονται σε αντίθεση με το γενικότερο συμφέρον και εξευτελίζουν το λαϊκό στοιχείο στο όνομα των σωματειακών κερδών. Κινητοποιήσεις και συγκρούσεις, που προκαλούν ρωγμές στην κοινωνική συνοχή, κάνουν φανερό ότι τελικά ο ανθρωπισμός μένει μακριά από τις διεκδικήσεις τους. Και, φυσικά, στην ίδια ακριβώς λογική στέκεται κάθε φορέας που κοιτάζει μόνο τα του οίκου του. Τα υπουργεία μένουν στη στενή οπτική των αρμοδιοτήτων τους, η Τοπική Αυτοδιοίκηση στα δικά της στενά γεωγραφικά και διοικητικά όρια. Τα δε

κόμματα με λαϊκίστικη αντίληψη προσεταιριζόμενα ψηφοφόρους καλλιεργούν κι ενισχύουν ατομικίστικες αυταπάτες.

Και φυσικά αυτός ο ιδιότυπος ατομισμός καταντά να έχει συνέπειες ακόμα και στο φυσικό περιβάλλον. Η υπερκατανάλωση με την υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων και την κατασπατάληση ενέργειας που απαιτεί, τα νέα αγαθά που σύντομα αντικαθιστούν παλαιότερα και τα μετατρέπουν σε απορρίμματα που εναποτίθενται στα θεμέλια του οικοσυστήματος, οι νέες καταναλωτικές διατροφικές συνήθειες που καταστρέφουν τα θαλάσσια οικοσυστήματα και την πανίδα, διέπονται όλα αυτά από την αδιαφορία για το περιβάλλον. Η μητροκτονία της φύσης φτάνει ως αποτέλεσμα της ίδιας της ατομικής μας δράσης, ερχόμενη ταυτόχρονα σε πλήρη αντίθεση με τον Άνθρωπο και την ουμανιστική αρχή του σεβασμού προς τον άλλο.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του μέρους του δοκιμίου που μελετήσατε (100 λέξεις περίπου).

20 μονάδες

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ... Ο καταναλωτής αυτοενεχειριάζεται για την αγορά προϊόντων θεωρώντας ότι τα ενέχυρα, οι πιστώσεις και ο δανεισμός της οικονομικής του ελευθερίας δε θα επηρεάσουν το υπόλοιπο σύνολο. Ζώντας με την αυταπάτη της απόλυτης ελευθερίας να διαθέσει εαυτόν όπως επιθυμεί, απομακρύνει κάθε σκέψη από τις επιρροές προς το σύνολο που ασκεί ο προσωπικός οικονομικός του εξανδραποδισμός...

Μονάδες 10

B2. α) Με ποιο τρόπο αναπτύσσονται η 1η και η 4η παράγραφος του δοκιμίου;

Μονάδες 9

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: ατομισμό, αδιαφορώντας

Μονάδες 2

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: απεμπολεί, επιδόσεις, άμετρη, προάγει, αληθινή, αυτονομηθεί, άκρατο, εξανδραποδισμός

Μονάδες 8

γ) Να εντοπίσετε στο κείμενο τρία παραδείγματα μεταφορικού λόγου

Μονάδες 3

δ) Να αναλύσετε τα συνθετικά μέρη των παρακάτω λέξεων του κειμένου και να αποδώσετε τη σημασία τους:

ανθρωποκεντρική, βαθμοθηρία, εξετασιοκεντρικό, κατασπατάληση

Μονάδες 4

ε) να αποδώσετε τη σημασία των παρακάτω ιδιότυπων-αδόκιμων όρων του δοκιμίου: αυτοεξευτελισμός, απενσωμάτωση, αυτοενεχειριάζεται, μητροκτονία (της φύσης)

Μονάδες 4

Γ. Γράψτε ένα άρθρο για τον τοπικό τύπο όπου θα τονίζετε το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι πεζοί όταν κυκλοφορούν και προτείνετε λύσεις για την αντιμετώπιση του προβλήματος (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

η ιστορία ως παιδευτική δραστηριότητα

Καθώς η Ιστορία είναι ένα επιστημονικό αντικείμενο που διαμορφώνεται βάσει των κοινωνικών συνθηκών και αντιλήψεων, λογικό είναι να αλλάζει και η σχολική του προσέγγιση. Εξάλλου, η Παιδαγωγική και η Διδακτική δεν είναι στατικές επιστήμες. Και αυτές επηρεάζονται από τις συνθήκες και τις ιδεολογικές αντιλήψεις της κοινωνίας. Συχνές, βέβαια, είναι και οι διαφωνίες σχετικά με τα σχολικά ιστορικά εγχειρίδια. Ωστόσο, οι διαμάχες τούτες αποκαλύπτουν το πώς βλέπουμε την Ιστορία σα μέσο διδασκαλίας. Εκτός από τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις για τον τρόπο που γράφεται μία ιστορική μελέτη, μπαίνουν πια και παιδαγωγικά ζητήματα.

Η παλαιότερη παιδαγωγική προσέγγιση οδήγησε πολλούς σε εθνικιστικές τάσεις, περιορίζοντας τη δυνατότητά τους να κρίνουν μέσα από το νέο πρίσμα το παρελθόν. Και ας θυμηθούμε ότι η κακή διδακτική προσέγγιση -της αποστήθισης και της γεγονотоλογίας- έστρεψε τις λαϊκές τάξεις στη διαμόρφωση μιας ιστορικής συνείδησης μέσα από την κινηματογραφική παραγωγή, εγχώρια και ξένη.

Το ζητούμενο όμως σήμερα δεν είναι να αναπτυχθεί ένα πατριωτικό και εθνικιστικό ιδεώδες μέσα από ένα αντικείμενο που διδάσκεται προπαγανδιστικά. Το ζητούμενο είναι να καλλιεργηθεί η κριτική ικανότητα στους νέους και να μεταδοθεί μία βασική πλατφόρμα γνώσεων για τον ανθρώπινο πολιτισμό. Ποιος ο λόγος σε μία παγκοσμιοποιημένη κοινωνία να διδάσκουμε μόνο τον ελληνικό πολιτισμό, παραβλέποντας άλλους αρχαιότερους ή νεότερους; Μακριά από τις εθνικές ιστορικές αναφορές, οι νέοι θα μπορέσουν να προσαρμοστούν καλύτερα στη νέα οικουμενική και πολυπολιτισμική κοινότητα.

Όπως, άλλωστε, τόνιζε και ο Turgot η Παγκόσμια Ιστορία περικλείει το στοχασμό των διαδοχικών προόδων του ανθρώπινου γένους και τις λεπτομέρειες των αιτίων που συνέβαλαν σε αυτές. Οι απαρχές των ανθρώπων • η διαμόρφωση, η μίξη των εθνών • η καταγωγή, οι επαναστάσεις των κυβερνήσεων • οι πρόοδοι των γλωσσών, της φυσικής, της ηθικής, των ηθών, των επιστημών και των τεχνών • οι επαναστάσεις που προκάλεσαν τη διαδοχή των αυτοκρατοριών, των εθνών, των θρησκειών • το ανθρώπινο γένος πάντα το ίδιο μέσα στις ανατροπές του, όπως το νερό της θάλασσας στις καταιγίδες, προχωρώντας πάντα προς την τελειοποίησή του. Η αποκάλυψη της επιρροής των γενικών και αναγκαίων αιτίων, των ειδικότερων αιτίων και των ελεύθερων ενεργειών και η συσχέτιση όλων αυτών με την ίδια τη συγκρότηση του ανθρώπου • η κατάδειξη των εναυσμάτων και της μηχανικής των ηθικών αιτίων διαμέσου των αποτελεσμάτων τους: ιδού τι είναι η ιστορία¹⁴. Στόχος, λοιπόν, έπρεπε να είναι η διδασκαλία της ιστορίας των κοινωνιών και των πολιτισμών.

Σα ιστορικά σχολικά εγχειρίδια δεν μπορούν να μένουν στην απλή παράθεση γεγονότων ούτε επιτρέπεται να αναφέρονται μόνο σε πολεμικά γεγονότα. Βασικότερα σημεία διδασκαλίας πρέπει να είναι εκείνα που καταδεικνύουν την εξέλιξη της κοινωνίας και των αντιλήψεων της και να υπογραμμίζουν τις αρχές διαμόρφωσης του ανθρώπινου πολιτισμού. Έτσι, είναι αναγκαίο να διδάσκονται μέσα από την ιστορική προσέγγιση λαογραφικά στοιχεία διαφόρων πολιτισμών (έθιμα, ήθη, λατρείες, διατροφή, ενδυμασία κ.ά.τ.). Και καθώς όλα τα προηγούμενα παραδειγματικά αντικείμενα συνδέουν την Ιστορία με άλλες επιστήμες (θρησκείολογία, κοινωνικές και πολιτικές επιστήμες, βιολογία και φυσικές επιστήμες) καθίσταται υποχρεωτικό στη σχολική πράξη να συνδεθούν μεταξύ τους διαθεματικά.

Σαφώς και τα σχολικά εγχειρίδια πρέπει να περιλαμβάνουν κριτική ανάλυση, αλλά βασικά στόχος οφείλει να είναι η ώθηση των μαθητών στη μελέτη, την έρευνα και την κρίση. Είναι αναγκαίο το μάθημα να διδάσκεται μέσα από πολλές πηγές και αυξημένο αριθμό αποσπασμάτων. Από την άλλη, διδακτικά το αντικείμενο θα έπρεπε να στηρίζεται στο διάλογο του εκπαιδευτικού με τους μαθητές του και των μαθητών μεταξύ τους προκειμένου να μαθαίνουν μέσα από τη συζήτηση και όχι με το διάβασμα.

Συμπληρωματικά, αξίζει να πούμε ότι ιδιαίτερης αξίας είναι οι περίπατοι σε αρχαιολογικές τοποθεσίες. Εκδρομές και περίπατοι που θα οργανώνουν οι ίδιοι οι μαθητές και θα αποτελούν τμήμα μιας μεγάλης κι ενιαίας ομαδικής εργασίας. Εξάλλου, οι εργασίες ιστορίας με τη συμβουλή εύκολης βιβλιογραφίας βοηθούν όχι μόνο στην κριτική σκέψη του μαθητή, αλλά και στη βελτίωση της παραγωγής γραπτού λόγου. Έτσι, ο μαθητικός πληθυσμός συνδέεται όχι μόνο με τα ιστορικά μνημεία της περιοχής, αλλά και την τοπική ιστορία και κουλτούρα• και μνημεία δεν είναι μόνο οι αρχαίοι ή οι βυζαντινοί ναοί, αλλά και η οθωμανική κρήνη, τα ερείπια του τζαμιού, ο νερόμυλος της περιοχής, ο αρχαίος τάφος κ.ά.

Η κατανόηση της Ιστορίας και η σύνδεσή της με άλλες επιστήμες ενισχύουν όχι μόνο το λαϊκό μορφωτικό επίπεδο, αλλά συνεισφέρουν στην κατανόηση του παρόντος, την εξέλιξη των κοινωνιών και προετοιμάζουν κριτικά του πολίτες για το μέλλον. Η Ιστορία δεν είναι ένα στατικό παραμύθι που καλύφθηκε ούτε στα μαθητικά χρόνια ούτε μέσα από προσεγγίσεις και ερωτήματα του παρελθόντος. Η Επιστήμη είναι ένας ζωντανός οργανισμός που προσαρμόζεται -ως ερώτηση, αναζήτηση κι έρευνα- στις ιδεολογικές και κοινωνικές προσαρμογές του παρόντος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του πρώτου μέρους του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεις).

20 μονάδες

B1. α) Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ...Σαφώς και τα σχολικά εγχειρίδια πρέπει να περιλαμβάνουν κριτική ανάλυση, αλλά βασικά στόχος οφείλει να είναι η ώθηση των μαθητών στη μελέτη, την έρευνα και την κρίση...

Μονάδες 10

β) Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ... Η παλαιότερη παιδαγωγική προσέγγιση οδήγησε πολλούς σε εθνικιστικές τάσεις, περιορίζοντας τη δυνατότητά τους να κρίνουν μέσα από το νέο πρίσμα το παρελθόν...

Μονάδες 10

B2. α) Ο δοκιμιογράφος μεταξύ άλλων χρησιμοποιεί την επίκληση στη λογική και την αυθεντία προκειμένου να πείσει. Να εντοπίσετε από ένα τρόπο πειθούς των παραπάνω.

Μονάδες 5

β) Εντοπίστε ένα παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου

Μονάδες 1

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: στατικές, εθνικιστική, υποχρεωτικό, απαρχές, προσκολλημένη

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: εγχειρίδια, φανατικές, ιδεώδες, παραβλέποντας, ώθηση

Μονάδες 5

γ) Να γράψετε μία παράγωγη λέξη με το δεύτερο συνθετικό των παρακάτω λέξεων: διακατείχε, διαμόρφωση, ιδεολογικές, διαθεματικά

Μονάδες 4

Γ. Σε μία εκδήλωση του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του σχολείου με μαθητές και εκπαιδευτικούς εκφωνείτε εκ μέρους των συμμαθητών σας μία εισήγηση (500-600 λέξεις) σχετικά με τον τρόπο που έπρεπε να γίνεται γίνονται τα μαθήματα ώστε να είναι πιο ευχάριστα -χωρίς να υστερούν σε ποιότητα- στους μαθητές.

Μονάδες 40

η ηθική στην κοινωνία του μίσους

Στην κοινωνία της μετανεωτερικότητας, της άρνησης κάθε παραδομένης αρχής χωρίς συχνά να αντιπροτείνεται κάτι, όπου όλοι έχουν πια το δικαίωμα έκφρασης γνώμης και κρίσης, παρατηρείται το πρωτοφανές φαινόμενο η ηθική και η ελευθερία να απλώνονται και να συρρικνώνονται ως έννοιες ανάλογα με τη διάθεση του καθενός. Ενώ θεωρητικά ορίζονται από την ίδια την αποδοχή της κοινωνίας (ό,τι αποδέχεται η κοινωνία είναι ηθικό κι ελεύθερο να υλοποιηθεί), ένα γεγονός, μία πράξη που είχε αδιάφορα την κοινωνική αποδοχή και άρα ήταν σύμφωνη με την ευρύτερη κοινωνική ηθική, εξαρτημένο απόλυτα από τις δημοσιογραφικές διαθέσεις και κρίσεις, μετατρέπεται σε ανήθικο παραβιάζον την ελευθερία των άλλων πολιτών.

Τα τελευταία χρόνια μάλιστα -κάθε χρόνο και χειρότερα- παρατηρούμε να ανδρώνεται γύρω μας μια κοινωνία μίσους. Μία απανθρωποιημένη κοινότητα που στρέφει τα μέλη της να σφάζουν και να μισούν αλλήλους. Μία κοινωνία μίσους ανδρώνεται και εμείς το αποδεχόμαστε αδιάφορα • εύκολα το υιοθετούμε. Αμέτοχα εισπράττουμε και διαιωνίζουμε με την αδιαφορία μας ένα μίσος που ουσιαστικά στρέφεται κατά του ίδιου του Ανθρώπου. Όταν η ηθική μετατρέπεται σε ιδεοληψία, απομακρυσμένη από τα κοινωνικά δράματα και τη συλλογικότητα, τότε δίνει τη θέση της στον ατομικιστικό κανιβαλισμό.

Και φυσικά οφείλουμε να θυμίσουμε τις ευθύνες της εκπαίδευσης και της γενικότερης κοινωνικής άγνοιας και ακόμα και των ΜΜΕ. Τα ίδια τα κανάλια έδειξαν το δρόμο του μίσους μέσα από τις δικές τους ποικίλες αφηγήσεις, ειδήσεις κι αναφορές. Η απομυθοποίηση που επέφεραν και η ένταση της άγνοιας, της απάθειας και του τρόμου για κάθε αλλαγή στη ζωή μας φέρνουν την κοινωνία στο χείλος της αβύσσου.

Είναι μια εποχή όπου η ταχύτητα φέρνει στο προσκήνιο την εύκολη θεαματικότητα • κυριαρχεί η εντύπωση αντικαθιστώντας το ωφέλιμο και το δημιουργικό • η αξία της ενημέρωσης και της γνώσης αποτιμώνται με δείκτες και αριθμούς, από τα κυρίαρχα στην κοινωνία μας μέσα επικοινωνίας που συναινετικά διαμορφώνουν συνειδήσεις περιορισμένης ισχύος και πεπερασμένης διάρκειας • η αξιοπιστία έχει μετατραπεί σε ένα αντικείμενο μελέτης στατιστικής δημοσκοπήσεων, που την φέρνουν στον ίδιο βόθρο με την ποιότητα των κανιβαλιστικών εκπομπών.

Η κίτρινη τακτική και η σκανδαλοθηρία των μέσων επικοινωνίας, αλλάζουν την ηθική απεικόνιση της κοινωνίας και ορίζουν την ελευθερία πολιτών και πολιτικών, την έκφραση λόγου και οικονομικής δραστηριότητας ανάλογα με τα συγκυριακά εκδοτικά συμφέροντα. Και φυσικά τα μέσα διαπαιδαγωγούν και διαμορφώνουν στάσης ζωής. Οι ανεύθυνοι τιμητές των πάντων (πολιτικών, πολιτικών, συντεχνιών κλπ) κρίνοντας με διαφορετικά κριτήρια και στοχεύσεις κάθε φορά, έχουν δημιουργήσει μία ιδιαίτερη σύγχυση ως προς το περιεχόμενο της ηθικής.

Από την άλλη, το σχολείο το ίδιο διδάσκει την ανηθικότητα στους μαθητές του, κάθε λόγος για ηθική -κοινωνική ή ατομική- φαίνεται έωλος. Ο ανταγωνισμός και η απουσία δημοκρατικών διαδικασιών, ο φόβος ως κύριο συστατικό της συνοχής και της ηρεμίας σε συνδυασμό με τη βαθμοθηρία (τον κίνδυνο μείωσής της και παραμονής στην ίδια τάξη) δείχνουν ότι η κοινωνία που ανδρώνεται εξ αρχής είναι ανήθικη. Αντί η διδασκαλία να στηρίζεται στην αποδοχή του διαφορετικού, στο σεβασμό, στην αιδώ, τούτη στηρίζεται στην υποταγή που με κάθε ευκαιρία μετατρέπεται σε απειθαρχία και "επανάσταση". Από αντίδραση μόλις ο μαθητής βρει την ευκαιρία μακριά από το δάσκαλο κυριαρχεί στην παρέα ως δικτατορίσκος και φέρεται τόσο ανήθικα και σκληρά περιορίζοντας την ελευθερία των άλλων, όσο δε γίνεται στην υπόλοιπη κοινωνία.

Και φυσικά, οι ίδιες οι προβολές που έχει απέχουν από την ηθική, στέκουν απέναντι από τις ανθρωπιστικές αξίες και βλέπουν την ελευθερία (του ίδιου και των άλλων) ως κενά

λόγια που χρειάζονται μόνο για εκθέσεις. Η ανήθικη καταπάτηση των δικαιωμάτων των άλλων, η εκμετάλλευση και η κοινωνική ανάδειξη του υποκειμένου με τη θυσία των άλλων (που αντιμετωπίζονται ως άβουλα αντικείμενα που αξίζουν όνο για τούτο) και επί των πτωμάτων τους, είναι η εικόνα που μεταφέρεται καθημερινά από αφηγήσεις και οικιακούς διαλόγους ή από μικρές και μεγάλες οθόνες στα παιδιά. Και μάλιστα οι αξίες του κανιβαλισμού και η απουσία ηθικής συνοχής στην κοινωνία μεταφέρεται βιωματικά (ο πιο δυνατός τρόπος μετάδοσης γνώσεων συμπεριφορών που ακόμα το ίδιο το σχολείο δεν έχει υιοθετήσει).

Η ίδια η κοινωνία μας μοιάζει τόσο πολύ με τον Κρέοντα. Με το ευτυχές -για εκείνον- αποτέλεσμα της κοινής αυταδέλφης δολοφονίας, αναδείχθηκε βασιλιάς. Μένει μόνο να βρεθεί μία Αντιγόνη που θα επιμένει στις ηθικές της αρχές και θα θυσιάσει για αυτές πριν έρθει η κάθαρση και η αναγνώριση του λάθους. Θα έρθει όμως η Αντιγόνη; Γιατί, σίγουρα η ηρωίδα δεν μπορεί να αναζητηθεί στα μιντιακά πρότυπα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του πρώτου μέρους του κειμένου που μελετήσατε (120 λέξεις περίπου).

20 μονάδες

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο της δεύτερης παραγράφου του δοκιμίου.

Μονάδες 10

B2. α) Να εντοπίσετε τα κύρια δομικά επιχειρήματα του δοκιμίου

Μονάδες 5

β) Να σχολιάσετε την τελευταία παράγραφο του κειμένου. Σι επιτυγχάνει με την αναφορά στην τραγωδία ο δοκιμιογράφος;

Μονάδες 5

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: ανεύθυνοι, ανηθικότητα, ανταγωνισμός, απουσία, αποδοχή

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

συρρικνώνονται, ανδρώνεται, υιοθετούμε, διαιωνίζουμε, κανιβαλισμό, άβουλα, έωλος

Μονάδες 7

γ) 1. Να αναλύσετε τα συνθετικά μέρη των παρακάτω σύνθετων λέξεων και

2. Να γράψετε από μία νέα λέξη από το β' συνθετικό για κάθε μία από αυτές:

αυταδέλφης, ανάδειξη, ανήθικη, απομυθοποίηση

Μονάδες 8

Γ. Γράψτε ένα άρθρο (500-600 λέξεων) για τον τοπικό τύπο για τη σύγχρονη έλλειψη ανθρωπισμού και για τη σημασία της εκπαίδευσης στον τρόπο που αντιμετωπίζουμε τους γύρω μας.

Μονάδες 40

η άγνοια οδηγεί στη μισαλλοδοξία και τη συντήρηση

Όπως φαίνεται από καθημερινή εμπειρική παρατήρηση γύρω μας, το μεγάλο στοίχημα της εποχής μας δεν είναι η τεχνολογική κι η επιστημονική πρόοδος, αλλά επί της ουσίας η μεταφορά των επιστημονικών κατακτήσεων στα λαϊκά στρώματα. Πρόκειται για μία σημαντική άγνοια επί των κατακτήσεων στο χώρο της επιστήμης κατά τις τελευταίες δεκαετίες που συχνά οδηγεί στη μισαλλοδοξία και την οπισθοδρόμηση, σε λάθη εκτίμησης και παρερμηνείες. Η άγνοια αυτή όμως λειτουργεί ως ανασταλτικός παράγοντας στην κοινωνική ανάπτυξη, εμποδίζει ως τροχοπέδη την εξέλιξη της εθνικής κοινότητας.

Η άγνοια όμως οδηγεί στη μισαλλοδοξία και το φόβο και ο φόβος πάντα ξεκινάει από την άγνοια. Κλειδώνει την κρίση σε επικίνδυνες και δογματικές ατραπούς. Κι ας μην ξεχνάμε ότι σε τελική ανάλυση ο φανατισμός είναι η πεποίθηση της άγνοιας. Ο φανατισμός είναι ο μόνος τρόπος έκφρασης ανθρώπων που δεν αναπτύσσουν λογικά στηριγμένα επιχειρήματα και εκτονώνουν, στην ουσία, τις φοβίες και τις ανασφάλειες που καλλιεργεί η ύπνωση της λογικής σκέψης στο βωμό της αφοσίωσης στη μαλθακότητα της εύκολης ζωής, του εύκολου πλουτισμού με αμφίβολης αξίας υλικά αγαθά και ευκολίες που αλλοτριώνουν την ψυχή και το νου. Η καλλιεργημένη και εκπορευόμενη άγνοια οδηγεί στο φανατισμό, ο φανατισμός γίνεται τρομοκρατία και τα δείγματα αυτής της τρομοκρατίας, όσο και τις πηγές της, τις βλέπουμε να αναδεικνύονται σε καθοριστικό παράγοντα της καθημερινής μας ζωής.

Αυτό για το οποίο πρέπει να οργιστούμε είναι η άγνοια που προκαλεί ρατσισμό, διακρίσεις ή λάθος θεωρήσεις της ζωής προσανατολίζει στο ρατσισμό και το στιγματισμό οτιδήποτε διαφέρει από τις προσωπικές απόψεις οδηγεί στον κοινωνικό αποκλεισμό όσων καταρρίπτουν καθεστηκυίες στάσεις κι αξίες κοινωνικές. Η αδυναμία σκέψης είναι, εξάλλου, αυτή που επιτρέπει στα στερεότυπα και στους μύθους να γίνονται πολύ πιο πειστικά σε ένα κοινωνικό διάλογο.

Και καλό είναι να θυμόμαστε ότι η άγνοια προσφέρει ορύγματα προστασίας στο φόβο και τη μισαλλοδοξία στο πεδίο μάχης με την κριτική σκέψη. Είναι πέπλα σκότους που εμποδίζουν το νου του ανθρώπου να σκεφτεί με καθαρότητα πνεύματος και κριτική δημιουργικότητα. Είναι σαν τοξικά αέρια που πνίγουν την ανάσα του πνεύματος, σα δηλητήριο που ομοιάζοντας με φάρμακο αντιτοξικό τελικά σκοτώνει κάθε δημιουργική σκέψη. Μοιάζει με το σατυρικό δράμα που ακολουθεί μία τριλογία δραματική· είναι ο Σάτυρος που χλευάζει την αναζήτηση, τις ερωτήσεις, τις γνώσεις που μετατρέπονται απατηλά σε μια ελιτίστικη φιλαυτία έναντι της άγνοιας.

Η άγνοια συνδέεται με τη ρουτίνα, εχθρό κάθε τελειοποίησης. Και η άγνοια συνδέεται οξύμωρα με τη σιγουριά της γνώσης που μας μεταφέρθηκε. Κι όμως η πηγαία ανάγκη για αναζητήσεις και απαντήσεις κωλύεται από τη ρουτίνα και τη μονιμότητα των ιδεών. Μα, όλοι γνωρίζουμε ότι οι ιδέες αλλάζουν, οι στάσεις μεταβάλλονται, οι θέσεις μεταπλάθονται.

Η ομίχλη αυτή της σκέψης οδηγεί εν τέλει στη χειραγώγηση του λαού. Και βεβαίως όλα τούτα στρέφονται κατά της ίδιας της δημοκρατίας και της συμμετοχικής διαδικασίας, κατά των θεσμών και κατά του κοινωνικού βίου. Η δημοκρατία απαιτεί ένα τεκμηριωμένο εκλογικό σώμα. Εκλογείς οι οποίοι έχουν έλλειψη επαρκών γνώσεων και αδυναμία ισχυρής κριτικής ικανότητας είναι δύσκολο να ασκήσουν έλεγχο στους πολιτικούς φορείς. Η ανεπαρκής γνώση αποτρέπει την κυβέρνηση να αντανakλά τη βούληση του λαού με οποιοδήποτε ουσιαστικό τρόπο. Τέτοια αγνωσία δημιουργεί, επίσης, αμφιβολίες σχετικά με τη δημοκρατία ως μέσο για την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της πλειοψηφίας. Οι εκλογείς που στερούνται επαρκών γνώσεων χειραγωγούνται από την ελίτ. Η άγνοια, λοιπόν, ποδηγετεί την κοινωνία και επιβάλλει μια δικτατορία σκοταδισμού.

Κι ας μη παραβλέπουμε το γεγονός πως η αμάθεια δημιουργεί την ανάγκη και την εσω-

τερική απαίτηση του υποκειμένου για την "λυτρωτική ύπαρξη" του θείου. Η άγνοια και η συσκοτίση οδηγούν τον άνθρωπο στη θρησκοληψία και τη δεισιδαιμονία. Εξάλλου, η θρησκεία κι άγνοια είναι πολύ καλοί σύμμαχοι, όπως και η χειραγώγηση κι ο εθνικισμός με την άγνοια είναι εξαιρετοι συμπολεμιστές δίπλα στο σκοταδισμό. Η επιστήμη προσπαθεί να κατανοήσει τη φύση, την κοινωνία και να αιτιολογήσει την επιστημονική γνώση.

Και η άγνοια σαφώς δεν είναι προτιμότερη από ένα λάθος. Η άγνοια είναι ο θάνατος του λάθους, γιατί το λάθος διδάσκει τη στιγμή που η άγνοια θάβει κάθε πιθανότητα βελτίωσης. Βεβαίως, και η σύγχυση δεν είναι ευτυχία. Η ευτυχία είναι εκείνων που προτιμούν για τα δικά τους συμφέροντα να μένουν φυλακισμένες στην τύφλωση οι μάζες. Η ρήση πως "ό,τι δεν ξέρουμε, δε μας βλάπτει", δεν είναι μόνο ένας παραλογισμός, αλλά αποτελεί σοφισμα. Διότι αυτό που δεν ξέρουμε εξακολουθεί να είναι πραγματικά έτσι, και αν δεν το γνωρίζουμε, μπορεί να μας βλάψει. Και αν δε μας βλάψει αυτό, τότε θα μας βλάψει η επιπολαιότητα και η φυγόπονη στάση μας. Μάς εμποδίζει να διακρίνουμε τα μελλοντικά αποτελέσματα των τωρινών μας πράξεων, και γι' αυτό μπορεί να λειτουργούμε αυτοκαταστροφικά, κάνοντας πράγματα που υπονομεύουν την μελλοντική μας ευτυχία.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Να γράψετε την περίληψη του πρώτου μέρους του κειμένου που μελετήσατε (100-120 λέξεις).

20 μονάδες

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ...Η άγνοια όμως οδηγεί στη μισαλλοδοξία και το φόβο και ο φόβος πάντα ξεκινάει από την άγνοια...

Μονάδες 10

B2. α) Να εντοπίσετε δύο τρόπους πειθούς με επίκληση στην αυθεντία

Μονάδες 2

β) Γιατί ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί α' πληθυντικό πρόσωπο; Σι επιτυγχάνει έτσι;

Μονάδες 2

γ) Στο δοκίμιο συχνή είναι η μεταφορική χρήση του λόγου. Να εντοπίσετε πέντε σχετικά παραδείγματα

Μονάδες 5

δ) Με ποιο τρόπο αναπτύσσετε η προτελευταία παράγραφος του δοκιμίου;

Μονάδες 5

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

χειραγώγηση, μονιμότητα, ανεπαρκής, αμάθεια

Μονάδες 4

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

ατραπούς, δογματικές, φανατισμός, πεποίθηση, ρουτίνα, κωλύεται, βούληση

Μονάδες 7

B4. Να γράψετε από μία παράγωγη λέξη με τις παρακάτω λέξεις του δοκιμίου:

εκτονώνουν, αμφίβολης, σκότους, φιλαυτία, σόφισμα

Μονάδες 5

Γ. Σε ένα άρθρο σας που θα δημοσιευθεί στον τοπικό τύπο αποφασίζετε να τονίσετε την σημασία της εκπαίδευσης για την προστασία της δημοκρατίας. Πώς σχετίζεται το δημοκρατικό πολίτευμα με την αμάθεια και πώς να λειτουργήσει θετικά το σχολείο; (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

καταναλωτές ειδήσεων...

Παρακολουθούμε πάντα, μέσα από τις τηλεοράσεις και λιγότερο από τον Τύπο, τις κυριότερες ειδήσεις που έρχονται από όλο τον κόσμο και από τη χώρα μας, χωρίς να υποψιαζόμαστε πώς φτάνουν ως εμάς αυτές που διοχετεύουν τα μεγάλα πρακτορεία. Το αυτό συμβαίνει και με τις φωτογραφίες και τις τηλεοπτικές εικόνες.

Η συγκέντρωση των μέσων ενημέρωσης και ο έλεγχος τους γίνεται πολυεθνικός και διεθνιστικός. Συνεπώς, εν πολλοίς, θα πρέπει ο επαρκής αναγνώστης και θεατής να διαβάξει πίσω από τα γραφόμενα τι κρύβεται και να βλέπει πέρα από τις εικόνες που του βομβαρδίζουν την όραση.

Δεν θα ασχοληθούμε με την αξιολόγηση και τη σειρά επιλογής και παρουσίασης των γεγονότων και των ειδήσεων, αυτό έχει να κάνει με πολλούς παράγοντες: τι πουλάει, τι εντύπωση προκαλεί, πόσο σκανδαλίζει, πόσες διαφημίσεις προσελκύει και ποιες σκοπιμότητες εξυπηρετεί και πάντα εξαρτάται από την πολιτική θέση, ανοικτή ή κρυφή, που ισχύουν τα συγκροτήματα στον κόσμο με τις κυβερνήσεις ή με τα αντιπολιτευτικά κόμματα. Το πρόβλημα βρίσκεται πλέον αλλού, υπάρχει έλλειμμα πίστης, δηλαδή η αξιοπιστία έχει κλονιστεί.

Οι ειδήσεις εκπίπτουν, κανείς δεν συνταράζεται και δεν αντιδρά, κι όλοι περιορίζονται στην κατανάλωση τους.

Η χρησιμοποίηση τους είναι φανερό ότι γίνεται καταπάς βολεύει αυτούς που βρίσκονται στην εξουσία και γι' αυτό πλασάρονται ή, αλλιώς, σερβίρονται κατά το δοκούν και αναλόγως, πάντοτε στο πλαίσιο της ενημέρωσης που αντέχει το σύστημα, με μια κάποια αναλογικότητα, προφανώς για να υπάρχει γενική ικανοποίηση...

Κάποια γκαρσόνια-δημοσιογράφοι αναλαμβάνουν τον ρόλο και βρίσκουν τη μέθοδο, ελκυστικώ τω τρόπω ή προκλητικώ, να διεκπεραιώσουν τη δουλειά επ' ωφελεία όλων των παραγόντων που αποτελούν και συναρτούν τη βιομηχανία ενημέρωσης.

Η χειραγωγή και η ποδηγέτηση και ο έλεγχος ή ο καθορισμός της λεγόμενης κοι-νής γνώμης συντελούνται με τέτοιο τρόπο που προπαντός οι τηλεθεατές – καταναλωτές – πελάτες νομίζουν ή νόμισαν πως άκουσαν ή πρόλαβαν να δουν, συνηθισμένοι ή εθισμένοι να πληροφορούνται διαρκώς και να μένουν μονίμως απληροφόρητοι, μπουχτισμένοι και μπουκωμένοι από ό,τι τους σερβίρεται και να μη χορταίνουν τη θεαματοποιημένη κοινωνία, όπου βρίσκουν την αντανάκλαση της ζωής τους στην οθόνη, διασκεδάζοντας με τα χάλια και την ηλιθιότητα της πολιτιστικής γκλαμουριάς που βασιλεύει.

Ακόμα και οι διαχειριστές – επαγγελματίες υπάλληλοι των μέσων βρίσκονται ζουρλαμένοι από την ένταση και σε πλήρη σύγχυση. Οι εκδοχές και οι πηγές είναι πολλές, αλλά η αλήθεια είναι μία, καθώς και η αδιάψευστη πραγματικότητα, που ευτυχώς τους πονάει...

Εν τω μεταξύ, τα πράγματα χειροτερεύουν και η κοινή γνώμη δέχεται τα τετελεσμένα του χρόνου και της ιστορίας, που ναι μεν γράφεται από τους ισχυρούς και τους νικητές, αλλά και από τους λαούς, που δεν έχουν πάθει αμνησία, ανουσία, ακρισία και πλήρη αναισθησία και εξακολουθούν να σκέπτονται και να αντιστέκονται.

Ήδη βρισκόμαστε σ' αυτή την καμπή της ιστορίας και η αντιφατικότητα των μέσων ενημέρωσης αποκαλύπτει το αδιέξοδο των κυρίαρχων και, προπαντός, των Αμερικανών, που αναγκάζουν τους στρατιώτες τους στο Ιράκ να στέλνουν επιστολές στις αμερικανικές εφημερίδες για να πουν πόσο καλά περνάνε ως απελευθερωτές στη Μεσοποταμία, ξεριζώνοντας τους πανάρχαιους φοίνικες για να εκδικηθούν τους Ιρακινούς γεωργούς, που υποτίθεται καλύπτουν τους τρομοκράτες, μιμούμενοι τους Ισραηλίτες, που δεν ξεριζώνουν μονάχα τα λιόδεντρα και τα αμπέλια της Παλαιστίνης, αλλά και με τα τανκς ισοπεδώνουν τα σπίτια των Παλαιστινίων.

Και είναι πολλά τα τρέχοντα – διατρέχοντα, και οι ειδήσεις – επαναληπτικές καραμπίνες πάντα την ίδια ώρα σκάνε διαφορετικές και ίδιες από το ένα κανάλι στο άλλο, και η ζωή να

γλιστράει, να απαξιώνεται, και στο μεταξύ ο πόλεμος πάσης φύσεως και μορφής να συνεχίζεται μέχρι να αφυπνιστούμε και να απελευθερωθούμε.

Δημήτρης Παπαχρήστου, “Έθνος”

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

Μονάδες 25

2. Να βρείτε τεκμήρια, με τα οποία ο συγγραφέας υποστηρίζει τις θέσεις του.

Μονάδες 10

3. Ποια είναι η θέση / άποψη του συγγραφέα; Να την εντοπίσετε και να τη σχολιάσετε σε μια παράγραφο, που θα αναπτύσσεται με τη μέθοδο της αιτιολόγησης ή τη μέθοδο του αιτίου/ αποτελέσματος.

Μονάδες 10

4. Με ποια συλλογιστική πορεία αναπτύσσεται το κείμενο; Να αιτιολογήσετε την άποψή σας.

Μονάδες 5

5. Να βρείτε τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες συνδέει τις απόψεις/ ιδέες του ο συγγραφέας.

Μονάδες 5

6. χειραγώγηση, διαρκώς, αποκαλύπτει : να γραφεί από ένα συνώνυμο κι ένα αντώνυμο για κάθε μια από τις παραπάνω λέξεις και να γραφούν λεκτικά σύνολα σε συνδυασμό με αυτές.

Μονάδες 5

7. Διαβάσατε το προηγούμενο άρθρο του συγγραφέα και ετοιμάζετε ένα δικό σας κείμενο (500-600 λέξεων) στο οποίο θα εκφράσετε τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με επιχειρήματα.

Μονάδες 40

η αλλοτριωμένη στάση προς την κατανάλωση

Ο τρόπος της κατανάλωσής μας έχει υποχρεωτικά σαν αποτέλεσμα το γεγονός ότι ποτέ δεν είμαστε ικανοποιημένοι, αφού δεν είναι το δικό μας πραγματικό, συγκεκριμένο πρόσωπο που καταναλώνει ένα πραγματικό, συγκεκριμένο πράγμα. Έτσι αναπτύσσουμε μια ολοένα μεγαλύτερη ανάγκη για περισσότερα πράγματα, για περισσότερη κατανάλωση. Είναι αλήθεια ότι εφόσον το βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού βρίσκεται κάτω από ένα ανεκτό επίπεδο συντήρησης, θα υπάρχει μια φυσική ανάγκη για περισσότερη κατανάλωση. Είναι επίσης αλήθεια ότι υπάρχει μια βάσιμη ανάγκη για περισσότερη κατανάλωση, όσο ο άνθρωπος αναπτύσσεται πολιτιστικά και έχει πιο εκλεπτυσμένες ανάγκες για καλύτερη τροφή, για αντικείμενα καλλιτεχνικής απόλαυσης, βιβλία κ.τ.λ. Η επιθυμία μας όμως για κατανάλωση έχει χάσει κάθε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες του ανθρώπου. Αρχικά η ιδέα της κατανάλωσης περισσότερων και καλύτερων πραγμάτων είχε τη σημασία πως ένας άνθρωπος θα περνούσε καλύτερη, πιο ικανοποιημένη ζωή. Η κατανάλωση ήταν μέσο για ένα σκοπό, το σκοπό της ευτυχίας. Τώρα έχει γίνει αυτοσκοπός. Η σταθερή αύξηση των αναγκών του μας ωθεί σε μια συνεχώς μεγαλύτερη προσπάθεια, μας κάνει να εξαρτιόμαστε από αυτές τις ανάγκες και από τους ανθρώπους και τα ιδρύματα με τη βοήθεια των οποίων τις ικανοποιούμε. «Κάθε πρόσωπο προσπαθεί να δημιουργήσει μια νέα ανάγκη στο άλλο πρόσωπο, για να το σπρώξει σε μια νέα εξάρτηση σε μια νέα μορφή απόλαυσης, και έτσι στην οικονομική του καταστροφή... Μ' ένα πλήθος εμπορευμάτων δημιουργείται το βασίλειο των ξένων πραγμάτων που υποδουλώνουν τον άνθρωπο» (Κ. Μαρξ). [...]

Η αλλοτριωμένη στάση προς την κατανάλωση δεν υπάρχει μόνο στην απόκτηση και κατανάλωση από μέρους μας εμπορευμάτων, αλλά καθορίζει πολύ πέρα από αυτό την απασχόληση του χρόνου ανάπαυσής μας. Τι θα πρέπει να αναμένουμε; Αν ένας άνθρωπος εργάζεται χωρίς να σχετίζεται αληθινά με αυτό που κάνει, αν αγοράζει και καταναλώνει εμπορεύματα με αφηρημένο και αλλοτριωμένο τρόπο, πώς είναι δυνατό να χρησιμοποιήσει το χρόνο ανάπαυσής του κατά τρόπο ενεργητικό και αξιόλογο; Εξακολουθεί να παραμένει πάντα ο παθητικός αλλοτριωμένος καταναλωτής. «Καταναλώνει» παιχνίδια, ταινίες κινηματογράφου, εφημερίδες και περιοδικά, βιβλία, διαλέξεις, φυσικές θέες, κοινωνικές συγκεντρώσεις, κατά τον ίδιο αλλοτριωμένο και αφηρημένο τρόπο που καταναλώνει τα εμπορεύματα που έχει αγοράσει. Δε συμμετέχει ενεργητικά και επιθυμεί να «προσλάβει» όλα όσα μπορεί να δεχτεί και να έχει όσο το δυνατό περισσότερη ευχαρίστηση, κουλούρα κτλ. Στην πραγματικότητα, δεν είναι ελεύθερος να απολαύσει την ανάπαυση «του». Η κατανάλωση του χρόνου ανάπαυσής του καθορίζεται από τη βιομηχανία, όπως καθορίζονται και τα εμπορεύματα που αγοράζει. Το γούστο του είναι προκαθορισμένο, επιθυμεί να δει και να ακούσει αυτό που υποτίθεται πως πρέπει να δει και να ακούσει. Η ψυχαγωγία είναι μια βιομηχανία όπως και οι άλλες, ο καταναλωτής ωθείται στο να αγοράσει διασκέδαση, όπως ωθείται στο να αγοράσει ρούχα και παπούτσια. Η αξία της διασκέδασης καθορίζεται από την επιτυχία της στην αγορά, και όχι από κάτι που θα ήταν δυνατό να μετρηθεί με ανθρώπινους όρους.

Σε κάθε παραγωγική και αυθόρμητη δραστηριότητα συμβαίνει κάτι μέσα μου ενώ διαβάζω, απολαμβάνω την εξοχή, μιλώ σε φίλους κτλ. Μετά την εμπειρία, δεν είμαι όπως ήμουν πριν. Στην αλλοτριωμένη μορφή της ευχαρίστησης, τίποτα δε συμβαίνει μέσα μου. Έχω καταναλώσει τούτο ή εκείνο. Τίποτα δεν άλλαξε μέσα μου και το μόνο που έχει μείνει είναι η ανάμνηση αυτού που έκανα. Ένα από τα πιο εκπληκτικά παραδείγματα του είδους αυτού ευχαρίστησης κατανάλωσης είναι η λήψη φωτογραφιών, που έχει αναδειχτεί σε μια από τις πιο σημαντικές δραστηριότητες κατά την ανάπαυση. Το σύνθημα της Κόντακ «πιέστε το κουμπί, τα υπόλοιπα είναι δική μας δουλειά», που έχει συμβάλει τόσο πολύ από το 1889 στην εκλαΐκευση της φωτογραφίας σε όλον τον κόσμο, είναι συμβολικό. Είναι ένα από τα παλαιότερα προτρεπτικά στο αίσθημα παντοδυναμίας που αποκτάμε με το πάτημα των

κουμπιών. Δεν κάνεις τίποτα, δε χρειάζεται να ξέρεις τίποτα, τα πάντα γίνονται μόνα τους. Το μόνο που έχει να κάνει είναι να πατήσεις το κουμπί.

Εριχ Φρομ, Η Υγιής Κοινωνία

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να παρουσιάσετε το περιεχόμενο του αποσπάσματος με κείμενο 80-100 λέξεων

25 μονάδες

B1. Ποια είναι η νοηματική σχέση που συνδέει τις περιόδους 1 και 2; Με ποια λέξη δηλώνεται;

1. «Ο τρόπος της κατανάλωσής μας έχει υποχρεωτικά σαν αποτέλεσμα το γεγονός ότι ποτέ δεν είμαστε ικανοποιημένοι, αφού δεν είναι το δικό μας πραγματικό, συγκεκριμένο πρόσωπο που καταναλώνει ένα πραγματικό, συγκεκριμένο πράγμα»

2. «Έτσι αναπτύσσουμε μια ολοένα μεγαλύτερη ανάγκη για περισσότερα πράγματα, για περισσότερη κατανάλωση»

5 μονάδες

B2. Ποιους τρόπους πειθούς επικαλείται ο συγγραφέας; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

5 μονάδες

B3. Σε ποια άλλη ανθρώπινη δραστηριότητα, πέρα από την αγορά προϊόντων, επιδρά, σύμφωνα με το συγγραφέα, η ιδεολογία του καταναλωτισμού και ποια αποτελέσματα έχει πάνω της;

10 μονάδες

B4. Με βάση τα ερμηνεύματα να συμπληρώσετε τα κενά με τα κατάλληλα επίθετα-παράγωγα του έχω:

α. αυτός που μπορεί να τον υποφέρει κανείς:

β. αυτός που συγκρατεί:

γ. πλούσιος σε περιεχόμενο:

δ. αυτός που η υγεία του βρίσκεται σε κακή κατάσταση, αδύναμος:

ε. αυτός που κρατάει μυστικά, που δεν αποκαλύπτει όσα του εμπιστεύτηκαν:

5 μονάδες

B5. Γράψτε τα συνώνυμα των παρακάτω λέξεων:

Υποχρεωτικά, αφηρημένο, ενεργητικά, αυθόρμητα, συμβάλει

5 μονάδες

B6. Γράψτε τα αντώνυμα των παρακάτω λέξεων:

εξαρτιόμαστε, συντήρησης, κατανάλωση, αλλοτριωμένος, ωθείται

5 μονάδες

Γ. Ποια αποτελέσματα έχει στη ζωή του ανθρώπου ο καταναλωτισμός; Αναπτύξτε τις ιδέες σας σε κείμενο 500-550 λέξεων που συντάσσετε, για να το δημοσιεύσετε στην εφημερίδα του σχολείου σας.

40 μονάδες

άνθρωπος, περιβάλλον και ιστορία

Χωρίς την ανάπτυξη του μυαλού ο άνθρωπος δε θα «έκανε» ούτε φυσικά θα «έγραφε» Ιστορία. Η σκέψη είναι η κινητήρια δύναμη που μετέτρεψε τον πρωτόγονο σε πολιτισμένο άνθρωπο. Η Ιστορία (ως επιστήμη) στην πραγματικότητα είναι ιστορία του πολιτισμένου ανθρώπου. Και αρχίζει από τη στιγμή που οι φυσικές συνθήκες ανάγκασαν τον άνθρωπο να μη στηρίζεται στο ένστικτο, αλλά στο μυαλό.

Έτσι, χάρη στη δύναμη του μυαλού, άρχισε να επεμβαίνει στο φυσικό του περιβάλλον, να επιδρά πάνω σ' αυτό και συχνά να το μεταβάλλει προς όφελος του. Όσο περισσότερο αναπτύσσεται, τόσο εντονότερη γίνεται η επίδραση του πάνω στο περιβάλλον του, σε σημεία που να μη μιλάμε για φυσικό, αλλά για τεχνητό, ανθρωπογενές περιβάλλον.

Την επίδραση αυτή μπορούμε να τη δούμε φανερά σε διάφορους τομείς της ζωής: με τα συστήματα άρδευσης και βαθιάς άρωσης (οργώματος), έρημοι κι άγονες περιοχές έγιναν εύφοροι αγροί. Η πρόοδος της συγκοινωνίας εξασφάλισε άνετη επικοινωνία κι αυτή με τη σειρά της έγινε ο καλύτερος αγωγός για την γέννηση και κυκλοφορία ιδεών. Η υποταγή του νερού εξασφάλισε τεράστιες δυνατότητες- ύδρευσης, άρδευσης και παραγωγής φτηνού ενεργειακού δυναμικού, ενώ παράλληλα απελευθερώθηκαν και δόθηκαν στην καλλιέργεια τεράστιες εκτάσεις γης.

Άλλαξε η πανίδα* και η χλωρίδα* της γης. Εξαφανίστηκαν φυτά και ζώα επιβλαβή, εξημερώθηκαν τ' άγρια και δημιουργήθηκαν με συνεχείς διασταυρώσεις νέες ποικιλίες. Φυτά και ζώα από τις παλιές χώρες μεταφέρθηκαν στις νέες και το αντίστροφο. Αλλά σήμερα τον τόνο στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος δίνει κατά κύριο λόγο η βιομηχανική ανάπτυξη, που κάνει σιγά – σιγά τη γη να μοιάζει μ' ένα τεράστιο εργοστάσιο.

Αυτή ή απελευθέρωση του ανθρώπου από τις εξωτερικές δυνάμεις της φύσης, που οφείλεται στην ανάπτυξη του μυαλού του, συνετέλεσε και συντελεί στην παραπέρα ενδυνάμωση της πνευματικής του δύναμης. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι από τη στιγμή που ένας λαός φτάνει σ' ένα σημείο ανάπτυξης, η παραπέρα πρόοδός του καθορίζεται από τις γενικότερες πνευματικές επιδόσεις του. Η διακίνηση των Ιδεών αρχίζει να γίνεται τροχός της Ιστορίας.

Σαράντος Ι. ΚΑΡΓΑΚΟΣ

* πανίδα = το σύνολο των ζωικού κόσμου της γης / χλωρίδα= το σύνολο του φυτικού κόσμου της γης

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Σε ένα σύντομο κείμενο 70-90 λέξεων να δοθεί η περίληψη του κειμένου.

25 μονάδες

2. «Η σκέψη είναι η κινητήρια δύναμη που μετέτρεψε τον πρωτόγονο σε πολιτισμένο άνθρωπο» : με θεματική περίοδο την παραπάνω άποψη να αναπτύξετε τη δική σας άποψη σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων με τα κατάλληλα επιχειρήματα.

10 μονάδες

3. Να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε τις παρακάτω προτάσεις που βασίζονται στο νόημα και στις ιδέες του κειμένου, με την ένδειξη «Σωστό» ή «Λάθος»

A. Η “Ιστορία” είναι ιστορία του πρωτόγονου ανθρώπου.

B. Ο άνθρωπος δεν κατάφερε να μεταβάλει το περιβάλλον προς όφελός του

Γ. Η υποταγή του νερού συνέβαλε στην καλλιέργεια κι εκμετάλλευση της γης

Δ. Η Βιομηχανική ανάπτυξη μετέτρεψε τη γη σ’ ένα απέραντο εργοτάξιο

E. Η απελευθέρωση του ανθρώπου από τις δυνάμεις τις φύσεις αποδυναμώνει τελικά την πνευματική του δύναμη.

5 μονάδες

4. Για κάθε μια από τις λέξεις που ακολουθούν να γράψετε μια συνώνυμη και στη συνέχεια με το συνώνυμο αυτό να σχηματίσετε λεκτικά σύνολα : επιδρά, μεταβάλλει, άνετη, ανάπτυξη, συντελεί

10 μονάδες

5. Να δώσετε από έναν πλαγιότιτλο στην Τρίτη (3η) και στην Τετάρτη (4η) παράγραφο του κειμένου.

10 μονάδες

6. Σε ένα κείμενο 500-600 λέξεων για τη σχολική εφημερίδα, να αναφέρετε με ποιους κατά τη γνώμη σας τρόπους θα μπορούσε ο καθένας ατομικά να συμβάλει στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και να υποστηρίξετε με επιχειρήματα τους λόγους για τους οποίους είναι απαραίτητο αυτό.

40 μονάδες

η νέα ταυτότητα μιας γηραιάς ηπείρου

Η Ευρώπη δεν είναι ένα πολιτικό ή οικονομικό μόρφωμα. Είναι μια τεράστια ιστορική οντότητα γι' αυτό και η λεγόμενη ευρωπαϊκή ολοκλήρωση προσδιορίζεται από τρεις περιόδους κατά τις οποίες η φυσιογνωμία της Γηραιάς Ηπείρου παρουσιαζόταν λίγο πολύ ενιαία: την ελληνορωμαϊκή, την περίοδο της Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους και την περίοδο του Διαφωτισμού. Σε αυτές τις περιόδους αναπτύχθηκαν οι κατά τόπους πολιτισμοί, οι επί μέρους πολιτικές ενώσεις και συμμαχίες και τέλος οι ποικίλες πολιτισμικές εκφάνσεις που συνθέτουν το ευρωπαϊκό μωσαϊκό. Το παρόν της ηπείρου μας επομένως, προσδιορίζεται από το ιστορικό της βάθος. [...]

Το ευρωπαϊκό πείραμα έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον και είναι πολύ πιο σημαντικό από το αμερικανικό αντίστοιχο. Ας μην ξεχνάμε πως οι ΗΠΑ προέκυψαν ως προέκταση της Ευρώπης και πως για πολλά χρόνια στα μάτια των Δυτικών και από τις δύο πλευρές του Ατλαντικού φάνταζαν ως νεράιδα και κακό φάντασμά της. Η Ευρώπη σήμερα έχοντας αφήσει πίσω της την αποικιοκρατία και το αυτοκρατορικό παρελθόν της πρέπει να ανασυνθέσει τις ιστορικές και τις πολιτισμικές μνήμες της, να τις αναδείξει και έτσι να διαμορφώσει τη νέα της ταυτότητα. Η πρόκληση φυσικά δεν είναι να καταστεί πολυπολιτισμική, αλλά πολυμορφική κοινωνία, όχι ένα παζλ, αλλά μια σύνθεση αποχρώσεων και παραδόσεων ικανών να διατηρηθούν και να αναπτυχθούν στο κοινό ιστορικό πλαίσιο της συνύπαρξης, των πολιτισμικών αλληλεπιδράσεων και των δημοκρατικών αξιών που συνιστούν τον ιδεολογικό της χάρτη στον οποίον σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να προσδώσει καταστατικό χαρακτήρα.

Είναι εύκολο να ασκεί κανείς κριτική στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στη γραφειοκρατία των Βρυξελλών και στη διπλή γλώσσα που χρησιμοποιείται στα ευρωπαϊκά όργανα. Το πείραμα δεν παρουσιάζεται εύκολο – πρόκειται για μακρά επώαση, γιατί είναι μεγάλο το ιστορικό βάθος και πολυεπίπεδη η κοινωνική διαστρωμάτωση. Ωστόσο, τα ευρωπαϊκά αρχέτυπα παραμένουν αμετάβλητα: κράτος δικαίου, ανοιχτή κοινωνία, κοινωνία των πολιτών, κοινωνικό κράτος, αξιοποίηση και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς στο σύνολό της, των μνημείων, των πόλεων, των γλωσσών και των παντός είδους μορφών έκφρασης που συνθέτουν τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. Χωρίς έστω και ένα από αυτά η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι αδιανόητη. Ο μέσος πολίτης της Ευρώπης το θεωρεί σχεδόν αυτονόητο ότι το μέλλον θα κατακτηθεί μόνον όταν δεν θα χαθεί έστω και ένα ψήγμα από τις παραδόσεις του παρελθόντος. Οι όποιες διαφορές επομένως, αναδεικνύουν τα στοιχεία συνάφειας των ευρωπαϊκών κοινωνιών: Στην αρχιτεκτονική, στις καλές τέχνες, στη λογοτεχνία, στη μουσική, στον χορό, στο θέατρο και στον κινηματογράφο. [...]

Η αλληλεπίδραση επιπλέον των ευρωπαϊκών κοινωνιών ενισχύει τις τοπικές κοινωνίες, και αυτό που συμβαίνει σε μια περιοχή της ηπείρου μας επιδρά ευθέως ή εμμέσως στο σύνολό της, γιατί η ευρωπαϊκή ταυτότητα είναι το αντίβαρο στην ισοπεδωτική παγκοσμιοποίηση, στην ομογενοποίηση και στη μαζοποίηση. Η Ευρώπη, όπως τόνισαν ο Αντόρνο, ο Χορκχάιμερ και ο Βάλτερ Μπένγιαμιν, είναι η κοιτίδα της λεγόμενης «υψηλής κουλτούρας»: των καθεδρικών ναών, των εμβληματικών κτισμάτων, της όπερας και της συμφωνικής μουσικής, των μνημειακών και σημειακών απεικονίσεων στη ζωγραφική και στη γλυπτική, των μεγάλων μύθων και αφηγήσεων στη λογοτεχνία, των αρχετύπων και των εμβληματικών ιδεών στη φιλοσοφία.

Στη διαδικασία για την επίτευξη της ευρωπαϊκής συνοχής οι τελικές αποφάσεις λαμβάνονται με κάποια καθυστέρηση, αφού στις ιστορικές κοινωνίες, όπως οι ευρωπαϊκές, τα πράγματα ωριμάζουν αργά και η πολιτική ώσμωση είναι και αυτή αργή όπως και η πολιτισμική αντίστοιχη. Η Ευρώπη δεν είναι η περιοχή των ρήξεων αλλά των αμοιβαίων υποχωρήσεων, που ορισμένοι τις θεωρούν συμβιβασμούς λησμονώντας ή αγνοώντας ότι οι «συμ-

βιβασμοί» εκφράζουν τη συσσωρευμένη σοφία του παρελθόντος που λέει ότι η επιτάχυνση του ιστορικού χρόνου, όποτε συνέβη, οδήγησε μόνο σε πολέμους και καταστροφές. [...]

Η Ευρώπη είναι σύνθεση κοινωνιών και λαών – όχι εθνών, όπως διατείνεται ο Τζορτζ Μπους, αφού όσο περνάει ο καιρός τόσο η ευρωπαϊκή συνείδηση τείνει να υπερισχύει της εθνικής ταυτότητας, χωρίς ωστόσο να την αναιρεί. Από το 1981 ως σήμερα στην ίδια μας τη χώρα διαπιστώνουμε καθημερινά την επίδραση της ευρωπαϊκής ταυτότητας στη συνείδηση των Ελλήνων αλλά και στον περίγυρό μας. Οι πόλεις μας έχουν μεταμορφωθεί προς το καλύτερο, τα ιστορικά μας μνημεία αναδεικνύονται, η διήκουσα ιστορική γραμμή που συνιστά την εθνική μας ταυτότητα τώρα έχει αρχίσει να αποκαθίσταται με βάση τα πραγματικά τεκμήρια: τα κείμενα και τα κτίσματα και όχι τα ιδεολογήματα. Όσοι αμφιβάλλουν, δεν έχουν παρά να σκεφτούν το απλούστερο: αν η Ελλάδα έμεινε έξω από τον τελευταίο πόλεμο στα Βαλκάνια και κυρίως αν δεν κατέρρευσε η οικονομία της και αν συγκρατήθηκαν κάποιοι θερμοκέφαλοι ώστε να αποφύγουμε την περιπέτεια, αυτό το οφείλουμε και στην Ευρώπη, ζωτικό τμήμα της οποίας αποτελούμε είτε το θέλουν είτε όχι κάποιοι λαϊκιστές. Και ίσως κάποια στιγμή να μπορέσουμε να συζητήσουμε όχι πλέον για το αν είμαστε συνεπείς ευρωπαίοι πολίτες, αλλά για το πώς ονειρευόμαστε εμείς την αυριανή Ευρώπη.

Α. ΒΙΣΤΩΝΙΤΗΣ, «ΤΟ ΒΗΜΑ»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις περίπου.

Μονάδες 25

2. Τι εννοεί ο συντάκτης του κειμένου όταν υποστηρίζει : «Οι όποιες διαφορές [...] αναδεικνύουν τα στοιχεία συνάφειας των ευρωπαϊκών κοινωνιών: Στην αρχιτεκτονική, στις καλές τέχνες, στη λογοτεχνία, στη μουσική, στον χορό, στο θέατρο και στον κινηματογράφο». Να αναπτύξετε την άποψή σας σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων.

Μονάδες 7

4. Να αναγνωρίστε τη συλλογιστική πορεία της πρώτης (1ης) παραγράφου (παραγωγική-επαγωγική-αναλογική) και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

5. Να καταγράψετε τα βασικά χαρακτηριστικά του άρθρου που αναγνωρίζετε στο παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 5

3. Με ποια μέθοδο (τρόπο) αναπτύσσεται –κυρίως- η δεύτερη (2η) παράγραφος του κειμένου ; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

6. Να γράψετε δυο (2) συνώνυμα για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις : ανασυνθέσει, αδιανόητη, αναδεικνύουν

Μονάδες 3

7. Σε μια εκδήλωση που διοργανώνει το σχολείο σας να αναπτύξετε σε μια ομιλία σας (400-500 λέξεων περίπου) τη γνώμη σας για το πώς οραματίζετε την Ενωμένη Ευρώπη του μέλλοντος σε πολιτικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο. Είναι εφικτή η συνύπαρξη ετερόκλητων λαών και πολιτισμών χωρίς να αλλοιωθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους ; Με ποιους τρόπους θα μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο ;

Μονάδες 50

Τα Δικαιώματα των παιδιών καταπατούνται. Ποιος θα τα προστατέψει ;

{...} Συχνά όλοι εμείς γινόμαστε μάρτυρες δημοσιευμάτων τα οποία αποδεικνύουν ότι σε πολλά μέρη του κόσμου υπάρχουν εκατομμύρια μικρά κορίτσια, μερικά μόλις δέκα χρονών, που τα εξαναγκάζουν να εργάζονται ως πόρνες. Αυτή η εξώθηση στην πορνεία έχει χαρακτηριστεί ως «μια από τις χειρότερες μορφές δουλείας». Όπως είναι αναμενόμενο αφού περάσουν χρόνια σωματικής, ψυχικής και συναισθηματικής κακοποίησης, τα κορίτσια αυτά σημαδεύονται εφ' όρου ζωής. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα κορίτσια υποκύπτουν σε αυτήν την κτηνωδία που τα υποβάλλουν μόνο και μόνο για να εξασφαλίσουν ένα πιάτο φαγητό και για να καταφέρουν να επιβιώσουν μέσα από τη ζωντανή κόλαση στην οποία «ζουν». Η διαφορετική επιλογή είναι να πεθάνουν από την ασιτία. Το πιο λυπητερό γεγονός είναι ότι πολλά από αυτά τα εγκαταλειμμένα παιδιά εξωθήθηκαν στην πορνεία από τους ίδιους τους γονείς ως μέσο για τη δική τους επιβίωση καθώς η φτώχεια τους αναγκάζει να πουλήσουν τα ίδια τους τα παιδιά για να αποκτήσουν λίγα χρήματα.

Σε αυτή την τραγική κατάσταση έρχεται να προστεθεί το ζήτημα της παιδικής εργασίας. Δυστυχώς τα παιδιά σε όλο τον κόσμο δεν έχουν αυτό που ονομάζεται σταθερό οικογενειακό περιβάλλον, αλλά πέφτουν θύματα διαφόρων μορφών εκμετάλλευσης. Μικρά παιδιά, κάποια μόλις πέντε χρονών, αναγκάζονται με τη βία σε μια μορφή απασχόλησης που χαρακτηρίζεται ως «δουλεία». Οι περισσότεροι από εμάς έχουν δει τα «παιδιά των δρόμων» στα φανάρια να ζητούν χρήματα, κάποιοι τα έχουν καταδικάσει ως παιδιά ενός κατώτερου θεού, αυτοί που τα καταδικάζουν καθημερινά σε αυτή τη θέση είναι αυτοί που τα εξωθούν σε αυτό το είδος δουλείας. Αυτά τα μικρά ρομπότ δουλεύουν κάτω από άθλιες συνθήκες οι οποίες καταστρέφουν το νεανικό τους σώμα και μυαλό. Οι λέξεις μόρφωση, αγάπη από τους γονείς, ασφάλεια, παιχνίδια, σπίτι, είναι σπάνιες και διαμορφώνουν το ιδανικό περιβάλλον στο μυαλό αυτών των αδικημένων παιδιών. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός πως αυτές οι συνθήκες ζωής αποτελούν κάτι το φυσιολογικό και αναμενόμενο για πάρα πολλά παιδιά στη σημερινή μας κοινωνία.

Ο πόλεμος είναι ένα τρομαχτικό γεγονός και δείχνει την κτηνωδία των ανθρώπων σε όλο της το μεγαλείο. Για ακόμα μια φορά διαπιστώνουμε πως τα παιδιά είναι τα κύρια θύματα των πολέμων. Κάποιοι λένε πως πολεμάνε για τα παιδιά τους όμως στην πραγματικότητα, όταν σκοτώνουν ένα ξένο παιδί πολεμώντας είναι σαν να προκαλούν μεγάλη ζημιά το ίδιο του το παιδί. Στον πόλεμο δεν υπάρχουν κανόνες και σε πολλές εικόνες πολέμου συναντήσαμε παιδιά – στρατιώτες. Αυτά τα παιδιά που χρησιμοποιούνται σε αντάρτικους στρατούς ή τα έχουν απαγάγει ή τα έχουν αγοράσει από τα σκλαβοπάζαρα, αυτά είναι παιδιά του εικοστού αιώνα. Τα παιδιά αυτά περνούν από πολλή σκληρή εξάσκηση για να ενισχύσουν το φονικό τους ένστικτο, και από πολλά βασανιστήρια για να «συμμορφωθούν». Κάθε πόλεμος βιάζει κάθε παιδική ψυχή.

Μια άλλη παιδική τραγωδία συναντούμε στα ορφανοτροφεία, όπου εκεί πολλά παιδιά καταδικάζονται να πεθάνουν από ασιτία, γιατί αποτελούν βάρος στο «σύστημα» των χωρών εκείνων.

Ας αναφέρουμε όμως και συγκεκριμένα για την πολιτισμένη Ευρώπη. Η κοινή γνώμη συγκλονίστηκε όταν ανακαλύφτηκε το δίκτυο παιδικής πορνογραφίας, το οποίο δολοφόνησε αρκετά παιδιά, αφού πρώτα αυτά χρησιμοποιήθηκαν από τους εγκεφάλους του δικτύου. Οι αστυνομικές επιχειρήσεις στο Ίντερνέτ που έγιναν με την συνεργασία δώδεκα χωρών αποκάλυψαν ένα δίκτυο παιδεραστών που τροφοδοτούσε το παγκόσμιο δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών με φωτογραφίες ανήλικων παιδιών τα οποία τα βίαζαν. Σύμφωνα με αυτά που έχουμε είδη εξετάσει καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως δεν είναι υπερβολή να μιλάμε ότι έχουμε να αντιμετωπίσουμε μια παγκόσμια κρίση.

Η UNICEF δήλωσε πως «ο πόλεμος εναντίον των παιδιών» είναι μια εφεύρεση το εικοστού αιώνα. Λόγω των πολέμων άλλα παιδιά ακρωτηριάστηκαν, τυφλώθηκαν ή υπέστησαν βλάβη στον εγκέφαλο.

Τα παιδιά έχουν προδοθεί από εκείνους που εμπιστεύονται και όπως είναι φυσικό αυτό

προκαλεί βαθιά τραύματα στην παιδική ψυχή. Η σεξουαλική παρενόχληση από παιδεραστές αποτελεί μια απειλή για τα παιδιά όλου του κόσμου. Καθώς γινόμαστε δέκτες μιας πληθώρας αποκρουστικών ειδήσεων για δίκτυα παιδεραστίας, των οποίων θύματα είναι αγόρια και κορίτσια μικρής ηλικίας, νιώθουμε αγανακτισμένοι. Πιο πολύ όμως η κοινή γνώμη καταδικάζει τις σεξουαλικές κακοποιήσεις παιδιών από κληρικούς, οι οποίοι υποτίθεται πως ενεργούν στο όνομα του Θεού και κάνουν το θέλημά του. Όμως κατηγορούμενοι για κακοποίηση ανηλίκων βρέθηκαν και άλλα άτομα που κατέχουν θέσης εμπιστοσύνης, οι οποίοι αντί να προστατέψουν τα ευάλωτα παιδιά τα χρησιμοποίησαν για την ικανοποίηση των προσωπικών τους διαστρεμμένων ορέξεων ή για να κερδίσουν χρηματικά ποσά. {...}

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

μονάδες 25

2. Να επιβεβαιώσετε την ορθότητα ή μη (ΣΩΣΤΟ-ΛΑΘΟΣ) των παρακάτω προτάσεων:

α. Τα μέσα Επίκλησης στη Λογική είναι τα επιχειρήματα και τα τεκμήρια.

β. Η Επίκληση στο Ήθος του Αντιπάλου είναι τρόπος πειθούς.

γ. Η χρήση του παραδείγματος μπορεί να αποτελέσει τεκμήριο.

δ. Ένα επιχειρήμα θεωρείται έγκυρο όταν οι προκείμενες οδηγούν με λογική αναγκαιότητα στο συμπέρασμα.

ε. Ο Αναλογικός Συλλογισμός αναπτύσσεται με γενίκευση.

μονάδες 5

3. Στην τρίτη παράγραφο υπάρχει ο ακόλουθος συλλογισμός:

≈ «Στον πόλεμο δεν υπάρχουν κανόνες και σε πολλές εικόνες πολέμου συναντήσαμε παιδιά – στρατιώτες. (προκείμενη α)

≈ Αυτά τα παιδιά που χρησιμοποιούνται σε αντάρτικους στρατούς ή τα έχουν απαγάγει ή τα έχουν αγοράσει από τα σκλαβοπάζαρα, αυτά είναι παιδιά του εικοστού αιώνα. (προκείμενη β)

≈ Τα παιδιά αυτά περνούν από πολλή σκληρή εξάσκηση για να ενισχύσουν το φονικό τους ένστικτο, και από πολλά βασανιστήρια για να «συμμορφωθούν». (προκείμενη β)

≈ Κάθε πόλεμος βιάζει κάθε παιδική ψυχή. (συμπέρασμα)

Ποιο είναι το είδος του συλλογισμού; (παραγωγικός, επαγωγικός). Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας και να τον αξιολογήσετε την ως προς την ορθότητά του. (αν είναι επαγωγικός να κρίνετε αν η επαγωγή είναι τέλεια ή ατελής)

μονάδες 10

4. Να μελετήσετε την τελευταία παράγραφο του κειμένου. Με ποια μέθοδο αναπτύσσεται ; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

μονάδες 10

5. Για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις να γραφεί μια (1) συνώνυμη: αποδεικνύουν – επιλογή – τραγική – αναγκάζονται -ικανοποίηση

μονάδες 5

6. Για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις να γραφεί μια (1) αντώνυμη: ασφάλεια, ενισχύσουν, συγκεκριμένα, δέκτες, κατηγορούμενοι

μονάδες 5

7. Σε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα 500-600 λέξεων να αναπτύξετε το ακόλουθο θέμα: Είναι αλήθεια πως εκατομμύρια παιδιά σε όλο τον κόσμο πέφτουν θύματα κακοποίησης και η κατάσταση επιδεινώνεται συνεχώς. Η κακοποίηση και η πολύμορφη εκμετάλλυσή τους είναι από τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα παραβίασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ποια νομίζετε πως είναι τα βασικότερα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών όλου του κόσμου; Ποια μέτρα οφείλει να λάβει η παγκόσμια κοινότητα για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών;

μονάδες 40

ο πολλαπλασιασμός της βίας

Η σκηνή εκτυλίχθηκε προ ημερών στο κέντρο της Αθήνας και, δυστυχώς, όπως με πληροφόρησαν ειδικοί στους οποίους απευθύνθηκα, δεν αποτελεί μία ακραία περίπτωση: Μητέρα, καλοντυμένη και καλοβαλμένη αισθητικά, σέρνει κυριολεκτικά από το χέρι τον τρίχρονο γιο της που σπαράζει από το κλάμα – σίγουρα και από τον πόνο, αφού αντιστέκεται σθεναρά στο τράβηγμα, κινδυνεύοντας με εξάρθρωση του ώμου του. «Πόσο μαλ---ς μπορεί να είσαι;», αναρωτιέται η μάνα, συνοδεύοντας την κάθε ερώτηση με μία δυνατή καρπαζιά στο κεφάλι του τριχρονου, που πανικόβλητος προσπαθεί να καταλάβει τι σημαίνει «μαλ---ς» και γιατί η μητέρα του είναι τόσο θυμωμένη μαζί του. Λες και υπάρχει πραγματικός λόγος για τον οποίον μπορεί ο οποιοσδήποτε να αποκαλέσει έτσι ένα παιδί ή να θυμώσει μαζί του!

Αναζητώντας στοιχεία για τη γονική επιθετικότητα, πληροφορήθηκα ότι το 30% των καταγμάτων στα παιδιά παγκοσμίως προέρχεται από εκδήλωση γονικής βίας και ότι το φαινόμενο βρίσκεται σε έξαρση και όχι σε ύφεση, όπως θα ήλπιζε κανείς να συμβαίνει στις σύγχρονες κοινωνίες. Και ότι το ακόμα πιο ανησυχητικό και επιβαρυντικό για τα παιδιά είναι η έμμεση μορφή επιθετικότητας που τους ασκούν οι γονείς τους. «Λέγεται πως η αγάπη είναι το μόνο μέγεθος που, όταν διαιρείται, πολλαπλασιάζεται. Φαίνεται όμως πως κάτι τέτοιο συμβαίνει και με την επιθετικότητα, αφού στη συντριπτική τους πλειοψηφία γονείς που κακοποιούν τα παιδιά τους ήταν κακοποιημένοι στην παιδική τους ηλικία. Το μοίρασμα της επιθετικότητας στα παιδιά πολλαπλασιάζει το πρόβλημα», γράφει σε ένα ενδιαφέρον άρθρο που φιλοξενείται στον ιστότοπο iatronet.gr με τίτλο «Γονική επιθετικότητα» ο διευθυντής της Ψυχιατρικής Κλινικής του Σισμανόγλειου Νοσοκομείου, κ. Κ. Λιώλης. Αυτό που στην πραγματικότητα σημειώνει ο ψυχίατρος είναι ότι η επιθετικότητα γεννά επιθετικότητα και αναπαράγει διαταραγμένες προσωπικότητες. Στέκεται, δε, ιδιαίτερα όχι στην άμεση γονική επιθετικότητα που προκαλεί συνειδητοποιημένα τραύματα στα παιδιά και τα οδηγεί ως ενήλικες να προσπαθήσουν, έστω, να τα επουλώσουν, αλλά στην έμμεση επιθετικότητα των γονιών που δημιουργεί πρόβλημα στην οικοδόμηση του ψυχισμού και στη δυνατότητα του παιδιού να προσαρμόζεται και να αντεπεξέρχεται στις δυσκολίες της ζωής.

Για παράδειγμα, λέει, ένα παιδί που υπερπροστατεύεται και είναι εξαρτημένο από τους γονείς, υπονομεύεται σοβαρά η προσαρμοστικότητά του στη ζωή. Όταν, λοιπόν, ενηλικιωθεί και θα κληθεί «να τα βγάξει πέρα στη ζωή αυτόνομο» δεν θα τα καταφέρει εύκολα. Η ιστορία του θα επαναληφθεί στα δικά του παιδιά γιατί η λανθασμένη συναισθηματική πληροφορία που δεν προκαλεί συνειδητό ψυχotraυματισμό στην παιδική ηλικία αποτελεί σταθερό κίνητρο για να αναπαραχθεί στην επόμενη γενιά. Είναι ήδη μια μαθημένη συμπεριφορά. Η γνωστή ιστορία με την υπέρβαρη μητέρα που μεγαλώνει υπέρβαρα παιδιά και τους νευρικούς γονείς που μεγαλώνουν νευρικά παιδιά είναι χαρακτηριστική. Ελπίζει κανείς, έστω και μάταια, ότι όσο πιο πολύ μορφώνεται και εξελίσσεται η κοινωνία, τόσο λιγοστεύουν τα φαινόμενα άμεσης επιθετικότητας προς τα παιδιά. Το ξύλο, η βία, η τιμωρία στο υπόγειο κ.λπ. Πώς και πόσο, όμως, μπορεί να προστατευθεί κανείς και να προστατεύσει τα παιδιά του απ' όλη αυτή την επιθετικότητα της εποχής; Ακόμη κι αν δεν ανήκει στους άτυχους που στην παιδική τους ηλικία υπέστησαν έμμεση επιθετικότητα από τους γονείς, πόσο μπορεί ο καθένας να μείνει αλώβητος από την πίεση, που βιαίως ασκεί η εποχή; Να ελπίζουμε ότι τα χρόνια που έρχονται θα είναι καλύτερα, είναι μάλλον μάταιο. Να περιμένουμε ότι οι συνθήκες της ζωής θα γίνουν πιο εύκολες και ότι κάποτε θα έχουμε περίσσειμα υπομονής και κατανόησης, άνεση χρόνου με τα παιδιά μας, ανάλαφρη διάθεση και όρεξη για δημιουργική καθημερινότητα, εξίσου μάταιο. Ίσως το μόνο που θα σώσει τα παιδιά μας από τη διαιώνιση προβλημάτων που προκύπτουν από τις παραπάνω συμπεριφορές είναι η πολύ καλή γνώση και κατανόηση του τι ακριβώς μας συμβαίνει την κάθε στιγμή και ποιοι

φταίνει γι' αυτά. Κυρίως, όμως, να μη λησμονούμε ούτε μία στιγμή ότι το μόνο ισχυρό αντίδοτο στην απόγνωση της εποχής είναι το χαμόγελο ενός χαρούμενου, ήρεμου παιδιού που μεγαλώνει μέσα σε ασφάλεια και θαλπωρή!

Ελλη Τριανταφυλλου, "Η Καθημερινή", 11/12/2010

η κοινοτοπία της βίας

Την ειρηνική προσευχή των μουσουλμάνων της Αθήνας σε δημόσιους χώρους, στις αρχές της εβδομάδος, διαδέχτηκαν αμέσως μετά βιαιοπραγίες κατά μουσουλμάνων, συμπλοκές ημεδαπών και αλλοδαπών, ενδομουσουλμανικές συρράξεις και διαδηλώσεις. Στην περιοχή της οδού Αχαρνών συνεχίζονται οι επιθέσεις εναντίον των αυτοσχέδιων τζαμιών και εναντίον των προσερχόμενων σε αυτά για προσευχή. Αναλόγως ανησυχητικό είναι αυτό που συνέβη στην Πλατεία Κοτζιά, όταν Αιγύπτιος παράνομος μικροπωλητής, ελεγχόμενος από άνδρες της δημοτικής αστυνομίας, κατήγγειλε με φωνές ότι του προσβάλλουν σύμβολα του Ισλάμ. Ακολούθησε αυθόρμητη συγκέντρωση τριακοσίων περίπου μουσουλμάνων από τις παρακείμενες οδούς, εξαγριωμένων για την προσβολή του Κορανίου. Η οποία προσβολή ουδέποτε συνέβη, αφού τα κατασχθέντα αντικείμενα δεν ήσαν ιερά, όπως εξακριβώθηκε από ομοθρήσκους του μικροπωλητή.

Και στα δύο περιστατικά κοινός παρονομαστής είναι η διαφαινόμενη αδυναμία της πολιτείας να τηρήσει τους νόμους και να προστατεύσει τα πολιτικά και ανθρώπινα δικαιώματα αλλοδαπών και ημεδαπών. Και στα δύο είδη περιστατικών, η διαφανείσα αδυναμία ή ολιγωρία έγινε αντιληπτή ως απουσία έννομης τάξης, ως απουσία του κράτους δικαίου, ως κενό νόμου, και αμέσως το κενό καλύφθηκε από όχλο που αυτοδικεί.

Η διακριτική απόσυρση του κράτους και η ταυτόχρονη ανάδυση της αυτοδικίας, η όλο και συχνότερη, είναι ένα από τα πιο δυσοίωνα σημάδια αυτής της δυσχερέστατης ιστορικής περιόδου, κατά την οποία δοκιμάζονται πολλαπλά η πολιτική κοινωνία και το δημοκρατικό κράτος.

Στις γκρίζες συνοικίες της αναγκαστικής συμβίωσης, οι φτωχοί ημεδαποί ζουν υποβαθμισμένα μαζί με χιλιάδες πενόμενους και εξαθλιωμένους αλλοδαπούς, λαθρομετανάστες ως επί το πλείστον. Η εντεινόμενη ύφεση συνδραυλίζει την καχυποψία και τη δυσανεξία, όλοι απειλούν να πάρουν την υπόθεση στα χέρια τους. Η αυτοδικία και η βία απειλούν να γίνουν κοινότοπο μέρος της καθημερινότητας, όπως ακριβώς συνέβη με τις ένοπλες ληστείες μετά φόνου. Αυτή η απειλή εναντίον του ηθικού και νομικού θεμελίου της κοινωνίας, είναι ίσως πιο τρομακτική και από την απειλή της οικονομικής χρεοκοπίας.

Νίκος Γ. Ξυδάκης, "Η Καθημερινή", 21/11/2010

ὄψεις της βίας των γηπέδων

Γεγονότα βίαια, όπως αυτά του ντέρμπι Ολυμπιακού- Παναθηναϊκού, αποτελούν μόνο την κορυφή του παγόβουνου του σημερινού πεδίου αγριότητας που θα μπορούσε, για λόγους ευκολίας, να ονομαστεί «ποδοσφαιρική βία». Είναι θλιβερό το ότι η ονομασία αυτή συντίθεται από μια αντίφαση όρων. Διότι ο όρος «ποδόσφαιρο» δηλώνει ένα ομαδικό άθλημα το οποίο από τη φύση του είναι ειρηνικό. Το γεγονός ότι τις τελευταίες δεκαετίες έχει γίνει συνώνυμος του όρου «βία» δείχνει την παρακμή στην οποία βρίσκεται η κοινωνία μέσα στην οποία διεξάγεται αυτό το άθλημα. Και το γεγονός ότι η ποδοσφαιρική βία είναι στη χώρα μας αυξημένη σε σύγκριση με εκείνη άλλων χωρών δείχνει το μέγεθος της ελληνικής παρακμής.

Καθώς τα γεγονότα της 19ης Φεβρουαρίου κάθε άλλο παρά μη αναμενόμενα ήταν, οι ομόθυμα αγανακτισμένες αντιδράσεις μας προς αυτά ηχούν υποκριτικές. Διότι είναι αντιδράσεις μόνο προς την πλέον ορατή πλευρά του φαινομένου, την «αόρατη» πλευρά του οποίου βιώνουμε ως κάτι το φυσιολογικό. Θέτω το επίθετο «αόρατη» εντός εισαγωγικών γιατί έχουμε τόσο πολύ εθιστεί στους σημερινούς όρους λειτουργίας του ποδοσφαίρου-όρους που σε μια υγιή κοινωνία θα εθεωρούντο παρά φύσιν - ώστε να μη βλέπουμε ότι καλύπτουν ένα ευρύτατο πεδίο αγριότητας, που το συγκροτούν ποικίλες μορφές βίας. Δεν θέλω να πω ότι η ποδοσφαιρική βία δεν υπήρχε σε παλαιότερες εποχές: στην προεπαγγελματική περίοδο του ποδοσφαίρου ή και στην πρώτη εποχή του ποδοσφαιρικού επαγγελματισμού. Ωστόσο εκείνη η βία ήταν η συνήθης, και ήπια, παραβατικότητα που εμφανιζόταν ενίοτε σε όλα τα ομαδικά αθλήματα. Η οποία εξελίχθηκε στη σημερινή βαρβαρότητα από τη στιγμή που το επαγγελματικό ποδόσφαιρο μπήκε στην τροχιά μιας νέας, και κεντρικής, βαρβαρότητας: στον μηχανισμό της νεοφιλελεύθερης λειτουργίας της αγοράς. Επιχειρώντας να καταρτίσει κανείς μια τυπολογία των ποικίλων εκφράσεων της σημερινής «ποδοσφαιρικής» βίας, θα τις απαριθμούσε ως εξής:

1) Υλική, σωματική βία. Δεν χρειάζεται να περιγραφεί: τη βιώνουν, ζωντανά, όσοι πηγαίνουν στο γήπεδο και, οπτικώς, όσοι παρακολουθούν τις ποδοσφαιρικές συναντήσεις από την τηλεόραση. Παράγεται σωματικώς, αλλά και με διάφορα μέσα, από οργανωμένους φανατικούς οπαδούς των ομάδων, και ενισχύεται ηθικά (παρά τις διαβεβαιώσεις περί του αντιθέτου) από τις ανώνυμες εταιρείες τις οποίες αποτελούν οι ποδοσφαιρικές ομάδες. Σε αυτήν περιλαμβάνεται και η φραστική βία που ασκούν μεταξύ τους (και προς τους παίκτες της αντίπαλης ομάδας) οι αλληλοσυγκρουόμενοι οπαδοί (πελάτες) των ποδοσφαιρικών εταιρειών. 2) Έντυπη βία. Βία ομοιογενής με τη φραστική βία των γηπέδων. Ασκεείται τυπογραφικώς από τις υποστηριζόμενες από τις ΠΑΕ εφημερίδες που υποστηρίζουν τις ομάδες τους. Αρχίζει με πηχυαίους τίτλους της πρώτης σελίδας, για να συνεχιστεί με ποικίλη φρασολογία στις μέσα σελίδες, με αποτέλεσμα να ενισχύεται ο φανατισμός των οπαδών, που προσέρχονται στο γήπεδο απειλητικότεροι.

3) Οικονομική βία. Είναι βία ψυχολογικής, ηθικής και αισθητικής φύσεως, που ασκείται επί παντός σώφρονος ανθρώπου, και όχι μόνο επ' αυτού, από τις αστρονομικές αμοιβές των ποδοσφαιριστών • απολαβές πέρα από κάθε λογική σε σύγκριση με εκείνες κάθε άλλου εργαζομένου (και, ακόμη περισσότερο, με το θέαμα της εξαθλίωσης των αυξανόμενων καθημερινά ανέργων), και εφάμιλλες με εκείνες των golden boys των τραπεζών (οι ομοιότητες σήμερα ανάμεσα στους τραπεζικούς και στους ποδοσφαιρικούς οργανισμούς είναι εμφανείς).

4) Βία επί του πληθυσμικού ιστού των πόλεων. Βία κυρίως ψυχολογική, καθώς ο αριθμός των ξένων ποδοσφαιριστών στις ευρωπαϊκές ομάδες, τον οποίο συνεπάγεται ο νεοφιλελεύθερος τρόπος ποδοσφαιρικής παραγωγής, έχει φθάσει να είναι αναλογικά πολύ μεγαλύτερος από τον αριθμό των οικονομικών μεταναστών στις χώρες της Ευρώπης- και περισσότερο στην Ελλάδα. Υπάρχουν ποδοσφαιρικοί «όμιλοι» σε πόλεις μας στους οποίους το ποσοστό

των ελλήνων ποδοσφαιριστών είναι αναλογικά μικρότερο- πολύ μικρότερο- από το ποσοστό των ξένων οικονομικών μεταναστών σε αυτές. Ελπίζω να μην κατηγορηθώ για ποδοσφαιρικό ρατσισμό αν πω ότι το φαινόμενο αυτό, ως ενδεχόμενο προοίμιο μιας μεγαλύτερης ανάπτυξης του, δημιουργεί μια έντονη και πιεστική ανησυχία σε όσους δεν γοητεύονται από την υπέρμετρη ετερογένεια των πολυπολιτισμικών ιστών.

5) Βία επί των θεσμών της Πολιτείας. Φαινόμενο κατ' εξοχήν ελληνικό. Πρόκειται για βία που ασκείται με δύο τρόπους• αφενός με τον εξαναγκασμό, από τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που είναι οι ΠΑΕ, παροχής από την Πολιτεία δωρεάν- παρά νόμον- αστυνομικής προστασίας για την ομαλή διεξαγωγή των εργασιών τους• αφετέρου με την εξώθηση φαύλων (χαιρόντων βουλευτικής ασυλίας) υπουργών σε χαριστική- επίσης παρά νόμον- απόσβεση ή «ρύθμιση» των χρεών τους προς το Δημόσιο.

Είναι εύλογη η σκέψη ότι η σημερινή υπέρογκη αύξηση των γηπεδικών βιαιοτήτων έχει την κύρια αιτία της στην επέλαση του κράτους των αγορών επί του κράτους πρόνοιας• και ότι είναι ανεκτή, αν δεν ενθαρρύνεται κιόλας, από τους κρατούντες ως βαλβίδα ασφαλείας προς αποφυγήν εκρήξεων σε άλλα πεδία, σημαντικότερα.

ΝΑΣΟΣ ΒΑΓΕΝΑΣ, ΤΟ ΒΗΜΑ

σχολική βία και εκπαιδευτικά αδιέξοδα

Τον τελευταίο καιρό αρκετά δημοσιεύματα αλλά και τηλεοπτικές εκπομπές καταπιάνονται με το παλιό αλλά πάντα επίκαιρο θέμα της σχολικής βίας.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΕΚΚΕ (βλ. «Ελευθεροτυπία», 26/4/2011), 63% των μαθητών του Δημοτικού, 51% του Γυμνασίου και 36% του Λυκείου δηλώνουν ότι έχουν υποστεί κάποια μορφή βίας (κυρίως λεκτική). Οι παραβατικές συμπεριφορές εντός σχολείου -είτε οφείλονται σε οικογενειακά είτε σε ατομικά προβλήματα, είτε στρέφονται εναντίον των άλλων είτε εναντίον του εαυτού- είναι μια κοινωνική μορφή έκφρασης που δηλώνει πως κάτι δεν πάει καλά. Έχουμε δε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι η οικονομική κρίση θα εντείνει το πρόβλημα, ενώ η δημιουργία τεράστιων σχολικών μονάδων θα δυσκολέψει ακόμη περισσότερο τη διαχείρισή του. Αυτή τη διαχείριση εναποθέτουν γονείς και πολιτεία στον εκπαιδευτικό.

Υπάρχει όμως μια απόλυτη σιωπή σχετικά με τις πραγματικές συνθήκες της καθημερινής εργασίας του εκπαιδευτικού, το στρες που πλήττει το επάγγελμα, την ουσιαστική και συμβολική απαξίωση του ρόλου του.

Πώς, αλήθεια, ο εκπαιδευτικός να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τα αδιέξοδα του σχολικού θεσμού και ιδιαίτερα την πολυπλοκότητα της σχολικής βίας, όταν ο ίδιος νιώθει οικονομικά περιθωριοποιημένος και κοινωνικά απαξιωμένος; Πώς, εκτός από το διδακτικό του έργο, να διαμορφώνει ολοκληρωμένους ανθρώπους, όταν οι κανόνες και η κυρίαρχη ιδεολογία της ελεύθερης αγοράς πριμοδοτούν τον ευέλικτο, κατακερματισμένο και απασχολήσιμο άνθρωπο της νέας εποχής; Ευελπιστεί κανείς ότι οι χρόνιες πληγές του ελληνικού σχολείου, η φτώχεια και η μιζέρια, το αίσθημα του κενού και του μάταιου, η αναρμοδιότητα και η αδυναμία διαχείρισης των εντάσεων, η έλλειψη νοήματος, μπορεί να θεραπευτούν σε εποχές συνολικής απορύθμισης της κοινωνίας, ρήξης του κοινωνικού ιστού και αποδόμησης των συλλογικών αναπαραστάσεων για τον ρόλο του σχολείου ως ύψιστου δημόσιου αγαθού;

Ο σχολικός θεσμός και οι άνθρωποι που εργάζονται σε αυτόν βρίσκονται σήμερα παγιδευμένοι σε πολλαπλές κοινωνικές αντιφάσεις: μετάδοση ανθρωπιστικών αρχών και προσαρμογή στην αγριότητα της οικονομικής αγοράς, ισότητα όλων και επιλεκτική προαγωγή των άριστων, έξαρση ρατσιστικών αντιλήψεων και ένταξη των παιδιών των μεταναστών, άσκηση αυστηρής εξουσίας και συναινετικός διάλογος κ.λπ. Ίσως γι' αυτό οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν αδυναμία να αντιμετωπίσουν φαινόμενα σχολικής βίας. Δεν έχουν ούτε τα πραγματικά ούτε τα συμβολικά ερείσματα για να το πράξουν.

Μπροστά σε αυτά τα ουσιαστικά αδιέξοδα, τα οποία δεν επιδέχονται μαγικές λύσεις

αλλά απαιτούν μακροχρόνιες και καλά σχεδιασμένες παρεμβάσεις, εμφανίζονται κάποιες ιδέες για αστυνομικού τύπου μέτρα ελέγχου και επιτήρησης στα σχολεία (σεκιούριτι, χρήση καμερών).

Τέτοιου τύπου λύσεις, όμως, εκτός του ότι δεν απαντούν στην κρίση αξιών και την απουσία νοήματος στο σχολείο, μπορεί να προκαλέσουν τη γενικευμένη οργή της ελληνικής νεολαίας η οποία έχει πικρές αναμνήσεις από την ωμή αστυνομική βία (δολοφονία Γρηγορόπουλου). Η νεολαία κουβαλάει τρομερά αδιέξοδα, τα οποία δεν μπορεί αιωνίως να βιώνει ως προσωπικά προβλήματα. Τότε είναι που, αναζητώντας συλλογική έκφραση, μπορεί να στρέφεται σε αγριότερες και μαζικότερες μορφές βίας εναντίον του ίδιου του σχολικού θεσμού (φθορές, βανδαλισμοί κ.λπ.).

Οι νέοι δεν χρειάζονται εκφοβιστικά μέτρα, αλλά αξίες που να προκύπτουν από την πραγματική σχολική ζωή, πράγμα εξαιρετικά δύσκολο σε εποχή βίαιης ρήξης των κοινωνικών δεσμών. Απαιτείται επομένως μακροχρόνιος και συντονισμένος σχεδιασμός που να αφορά τους μαθητές αλλά και τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς. Οι τελευταίοι χρειάζονται ισχυρά υποστηρικτικά δίκτυα και ιδιαίτερη επιμόρφωση στην πρόληψη φαινομένων βίας στο σχολείο. Πάνω από όλα όμως χρειάζονται κοινωνική αναγνώριση, υπερηφάνεια και συλλογικότητα, στοιχεία απαραίτητα για να διαμορφωθεί μια νέα κοινωνική δυναμική για το καλό όλων: των μαθητών, των εκπαιδευτικών και του ίδιου του σχολείου.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΟΡΩΝΑΙΟΥ, "Ελευθεροτυπία", 30/4/2011

χρήσεις της γλώσσας: η γλώσσα της εκπαίδευσης

Θα πρέπει εξ αρχής να διευκρινιστεί ότι, όταν μιλούμε για γλωσσική αγωγή στη Μέση Εκπαίδευση, βρισκόμαστε μπροστά σε ένα είδος αδήλωτης διγλωσσίας: εννοείται αφενός η νέα ελληνική γλώσσα, αφετέρου η αρχαία ελληνική γλώσσα, σε σχέση μάλιστα φαινομενικής συμμαχίας, αλλά πραγματικού ανταγωνισμού. Μολονότι δηλαδή η νεότερη γλώσσα διαφημίζεται ως αδιάκοπη συνέχεια της αρχαιότερης, δεν θεωρείται εντούτοις ισόβαρη και ισοτίμη της. Έτσι ενδημεί στον χώρο της εκπαίδευσης (και όχι μόνον) ένα είδος ενδογλωσσικής ανισοτιμίας, που υποβαθμίζει τη νεοελληνική γλώσσα και την υποτάσσει στην αρχαία ελληνική, ούτως ώστε κάθε τόσο να προκηρύσσεται επιστράτευση της δεύτερης για τη θεραπεία, ή και τη σωτηρία, της πρώτης. Σε διδακτικό πάντως επίπεδο η αυθαίρετη αυτή ανισοτιμία καταφεύγει συχνά πυκνά στο επόμενο αγλωσσολογητό δόγμα, σύμφωνα με το οποίο: η επάρκεια της νεοελληνικής γλώσσας προϋποθέτει την κηδεμονία της από την αρχαία ελληνική γλώσσα • τα ελλείμματα της οφείλονται στην αστόχαστη απόρριψη αυτής της κηδεμονίας, που οδηγεί τη νεοελληνική γλώσσα σε ένα είδος απορραϊσμού • όποιος μαθητευόμενος αρνείται την υποστήριξη και τον έλεγχο της αρχαίας ελληνικής γλώσσας είναι καταδικασμένος να βράζει στο ζουμί μίζερης λεξιπενίας.

Δεν θα επιμείνω περισσότερο σε ένα ιδεολόγημα, που το θεωρώ εξαντλημένο, ακυρωμένο ήδη σε παλαιότερα και πρόσφατα κείμενα. Εδώ ενδιαφέρουν κυρίως οι διδακτικές συνέπειες μιας επαμφοτερίζουσας, ελαφρώς σχιζοφρενικής, σχολικής γλώσσας, όπως αυτή ανακλάται όχι μόνο στον λόγο των μαθητών αλλά και στον λόγο των δασκάλων. Όπου, αντί της νηφάλιας συμμαχίας, αρχαίας και νέας ελληνικής γλώσσας, έχουμε εκβιαστικό ανταγωνισμό ή ασφυκτικό εναγκαλισμό τους. Αποτέλεσμα: τα αρχαία ελληνικά, όπως διδάσκονται σήμερα στο σχολείο, δεν αφήνουν μαθητές και δασκάλους να μιλήσουν και να καλλιεργήσουν με φυσικότητα και άνεση τη νεοελληνική, τη μητρική τους, γλώσσα- τα σχολικά εξάλλου νέα ελληνικά αποτελούν σταθερό εμπόδιο στην πρωτοβάθμια έστω προσπέλαση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, μέσα από την ιστορική της εξέλιξη και την παράλληλη λογοτεχνική της άσκηση.

Δ. Ν. Μαρωνίτης

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να συντάξετε περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις

25 μονάδες

B1. Σε μια παράγραφο 80 περίπου λέξεων γράψτε πώς αντιλαμβάνεστε, με βάση την εμπειρία σας, το νόημα της παρακάτω φράσης του κειμένου: «τα αρχαία ελληνικά, όπως διδάσκονται σήμερα στο σχολείο, δεν αφήνουν μαθητές και δασκάλους να μιλήσουν και να καλλιεργήσουν με φυσικότητα και άνεση τη νεοελληνική».

10 μονάδες

B2. Ποια είναι σύμφωνα με το κείμενο η «αδήλωτη διγλωσσία»; Ποιες είναι οι συνέπειές της;

5 μονάδες

B3. Ποιος είναι ο ρόλος της παρακάτω φράσης, που είναι η αρχική της δεύτερης παραγράφου; «Δεν θα επιμείνω περισσότερο σε ένα ιδεολόγημα, που το θεωρώ εξαντλημένο, ακυρωμένο ήδη σε παλαιότερα και πρόσφατα κείμενα».

5 μονάδες

B4. Η πρώτη παράγραφος έχει ως θέμα την αιτία, η δεύτερη τη συνέπεια. Ισχύει η προηγούμενη κρίση για τις δύο παραγράφους του κειμένου;

5 μονάδες

B5. Βρείτε πέντε (5) λέξεις ή φράσεις του κειμένου που του προσδίνουν λόγο (έντεχνο, καλλιεργημένο) χαρακτήρα. Να τις αντικαταστήσετε με λέξεις ή φράσεις περισσότερο λαϊκές.

5 μονάδες

B6. Ποιος είναι ο ρόλος/ η σημασία των παρακάτω διαρθρωτικών λέξεων/ φράσεων της πρώτης παραγράφου: α) αφενός ... αφετέρου, β) Έτσι, γ) ούτως ώστε;

5 μονάδες

Γ. Σε υποθετικό διάλογο στα πλαίσια αλλαγών στην εκπαίδευση σας ζητούν τη γνώμη σας για το μάθημα των αρχαίων ελληνικών. Στο κείμενο που θα γράψετε θα πρέπει να εκφράσετε την άποψή σας:

α) για τον τρόπο που διδάσκεται η αρχαία ελληνική γλώσσα και για την αναγκαιότητα ή όχι αυτής της διδασκαλίας.

β) για τα αρχαία ελληνικά που διδάσκονται από μετάφραση και τη σκοπιμότητας αυτής της διδασκαλίας.

Το κείμενό σας θα δημοσιευτεί σε ψηφιακή φόρμα συζήτησης στο Ίντερνέτ και γι' αυτό πρέπει να είναι 500 με 600 λέξεις.

40 μονάδες

η γλώσσα όχι ως μέσο, αλλά ως εμπόδιο

Δεν είναι ασυνήθιστο η πολιτική της αφομοίωσης των μεταναστών να συνδυάζεται με πρακτικές γλωσσικού αποκλεισμού. Όλο και περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες για να δώσουν άδεια παραμονής ή ιθαγένεια απαιτούν επάρκεια στη γλώσσα της χώρας υποδοχής: από 4 στις 14 (ποσοστό 29%) το 2002, οι χώρες αυτές έφτασαν τις 11 στις 18 (61%) το 2007 και τις 20 στις 27 (74%) το 2008 (πηγή: ALTE). Ορισμένες χώρες (Γαλλία, Γερμανία, Λεττονία, Ολλανδία, Σουηδία) απαιτούν πιστοποίηση της γλωσσικής επάρκειας για είσοδο των μεταναστών στη χώρα. Για μόνιμη διαμονή ή για την απόκτηση ιθαγένειας το επίπεδο γλωσσομάθειας που θεωρείται επαρκές ποικίλλει. Χρησιμοποιώντας την κλίμακα του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς (επίπεδα A1, A2, B1, B2, C1, C2), σχετικά χαμηλή γλωσσομάθεια απαιτείται σε χώρες όπως η Ελλάδα (επίπεδο A2) και υψηλή σε χώρες όπως η Πολωνία και η Δανία (επίπεδο C2). Σε ελάχιστες χώρες δεν είναι απαραίτητη η γλωσσική επάρκεια • ανάμεσά τους και η Κύπρος.

Προφανώς, η θέσπιση προαπαιτούμενου γλωσσομάθειας σε τόσο πολλές ευρωπαϊκές χώρες δεν είναι τυχαία. Συνιστά πολιτική κατεύθυνση με στόχο τον περιορισμό του αριθμού των μεταναστών και δικαίως κρίνεται υπό αυτή την οπτική στην επιστημονική βιβλιογραφία. [...]

Ας υποθέσουμε λοιπόν ότι για την απόδοση της ιθαγένειας λαμβάνεται υπόψη κάθε εναλλακτικός τρόπος πιστοποίησης της ελληνομάθειας: φοίτηση σε ελληνικό σχολείο, εξετάσεις του ΙΔΕΚΕ ή του ΚΕΓ, μαθήματα σε ανεξάρτητους οργανισμούς, προσωπική εμπειρία, αυτοδιδασκαλία, ικανότητα επικοινωνίας – και ότι όλα αυτά προσμετρώνται κατά την προφορική εξέταση ενώπιον της Επιτροπής Πολιτογράφησης. Και έστω ότι για την άδεια μόνιμης διαμονής πάλι πλέον να είναι απαραίτητη η πιστοποίηση της γλωσσομάθειας • αρκεί ένα αποδεικτικό ότι ο ενδιαφερόμενος παρακολούθησε τόσες ώρες ελληνικής γλώσσας στα ΚΕΕ, εφόσον η γλωσσομάθειά του δεν πιστοποιείται με άλλον τρόπο. Σπάει έτσι ο ενδιάμεσος κρίκος στην αλυσίδα εκπαίδευση-πιστοποίηση-πολιτογράφηση.

Μία τέτοια κίνηση μόνο ευεργετικές επιπτώσεις θα είχε. Πρώτον, θα απελευθέρωνε την εκπαίδευση των μεταναστών από τις εξετάσεις – όπως περίπου θεωρείται αυτονόητο και για την εκπαίδευση των ελληνόφωνων. Το ίδιο το υπουργείο Παιδείας διακηρύσσει άλλωστε ότι «η Διά Βίου Μάθηση είναι ενεργός, συνεχής, αλλά επ' ουδενί εξαναγκαστική διαδικασία». Θα χρειαζόταν βέβαια να πολλαπλασιαστούν και να αναβαθμιστούν τα κέντρα διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας • με περισσότερα τμήματα, νέους και πρόθυμους δασκάλους, τάξεις όλων των επιπέδων που να απευθύνονται σε σπουδαστές καθένas από τους οποίους έχει διαφορετικές ανάγκες γραμματισμού και επικοινωνίας. Ποιος όμως φοβάται μian εκπαίδευση απαλλαγμένη από τον φόβο του αποκλεισμού;

Δεύτερον, η ίδια η προοπτική της ένταξης θα έδινε στους μετανάστες ένα πολύ ισχυρό κίνητρο να μάθουν ελληνικά. Αλλά στο ζήτημα αυτό το πιο δύσκολο είναι ν' αλλάξουμε τις ιδεολογικές μας συνήθειες. Συνηθήσαμε να θεωρούμε τη γλώσσα προαπαιτούμενο της ένταξης, ενώ στην πραγματικότητα ισχύει το αντίθετο: η απρόσκοπτη ένταξη των μεταναστών θα ήταν το ισχυρότερο κίνητρο για την ενίσχυση της ελληνομάθειάς τους.

Σπύρος Α. Μοσχονάς

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να συντάξετε περίληψη του κειμένου σε εκατό (100) περίπου λέξεις.

25 μονάδες

B1. Στο πρώτο μέρος του κειμένου («Δεν είναι... στην επιστημονική βιβλιογραφία») αναπτύσσεται ένας συλλογισμός. Μπορείτε να βρείτε τον τρόπο ανάπτυξής του; (επαγωγή, παραγωγή).

5 μονάδες

B2. Η τρίτη παράγραφος του κειμένου είναι ένας συλλογισμός. Μπορείτε να τον κατατάξετε ανάλογα με το είδος των προτάσεων; (υποθετικός, διαζευκτικός, κατηγορικός).

6 μονάδες

B3. Στην τέταρτη παράγραφο («Μία τέτοια κίνηση... τον φόβο του αποκλεισμού») βρείτε τη σημασία των διαρθρωτικών λέξεων: μόνο, πρώτον, όπως, άλλωστε, αλλά, όμως.

6 μονάδες

B4. Ποια είναι η δομή και ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου; («Δεν είναι ασυνήθιστο... και η Κύπρος»).

8 μονάδες

B5. Πώς αντιλαμβάνεστε τη φράση: «Σπάει έτσι ο ενδιάμεσος κρίκος στην αλυσίδα εκπαίδευση-πιστοποίηση-πολιτογράφηση»; Μπορείτε να αναδιατυπώσετε το επιχείρημα του συγγραφέα; (60-70 λέξεις)

10 μονάδες

Γ. Πρόκειται να συμμετάσχετε σε εκδήλωση του σχολείου, στο οποίο φοιτούν αρκετοί μαθητές που είναι παιδιά μεταναστών και ανάμεσα στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι και η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας. Ετοιμάζετε ένα κείμενο που συγκεντρώνει τα επιχειρήματα των δύο αντίθετων οπτικών: α) η γνώση της ελληνικής γλώσσας είναι προϋπόθεση για τη χορήγηση ελληνικής ιθαγένειας και β) η χορήγηση ελληνικής ιθαγένειας είναι το ισχυρότερο κίνητρο για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

40 μονάδες

Ένας στους δύο εκτός Λυκείου, λόγω γλώσσας

Στο 11% για το Δημοτικό και Γυμνάσιο και στο 6,5% για το Λύκειο φτάνουν τα ποσοστά των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών στα σχολεία της χώρας μας, αλλά το πρόβλημα της γλώσσας τούς εμποδίζει συνήθως να προχωρήσουν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

«Φέτος, παρά τις διακηρύξεις για το αντίθετο από πλευράς υπουργείου Παιδείας, τα σχολεία βρέθηκαν κυριολεκτικά στον αέρα, καθώς δεν εντάχθηκαν όσες πρακτικές έχουν αποδειχτεί ευεργετικές για την αγωγή και διδασκαλία των μαθητών, ούτε αξιοποιήθηκαν εκπαιδευτικοί που απέκτησαν εξειδικευμένα προσόντα και εμπειρία», αναφέρει η υπεύθυνη του Ελληνικού Παρατηρητηρίου για τη Διαπολιτισμική Παιδεία και Εκπαίδευση, καθηγήτρια Παιδαγωγικής του ΑΠΘ, Ζωή Παπανασούμ.

Στον Νομό Θεσσαλονίκης, στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σε σύνολο 150.532 μαθητών, οι αλλοδαποί ανέρχονται σε 11.466 (7,62%) και οι παλιννοστούντες σε 6.020 (4%). Τα αντίστοιχα νούμερα για την Κεντρική Μακεδονία είναι: 260.511 μαθητές, από τους οποίους 19.203 (7,37%) αλλοδαποί και 8.632 (3,31%) παλιννοστούντες.

«Διαρκώς αυξανόμενος είναι ο αριθμός των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών που φοιτούν στα ελληνικά σχολεία σήμερα, ξεπερνώντας σε ορισμένες περιοχές κατά πολύ το 10%. Η φοίτηση των παιδιών αυτών δεν είναι πάντοτε εύκολη. Η ανεπάρκεια στη χρήση της ελληνικής γλώσσας ως οργάνου ζωντανής επικοινωνίας, η σχολική αποτυχία -ακόμη και όταν το πρόβλημα της γλώσσας δεν είναι οξύ, η κοινωνική καχυποψία που ενδεχομένως έχουν να αντιμετωπίσουν είναι μερικές μόνο από τις κατηγορίες προβλημάτων», αναφέρει στην «Ε» ο περιφερειακός διευθυντής εκπαίδευσης Γιώργος Καρατάσιος.

Η καθηγήτρια Παιδαγωγικής του ΑΠΘ και επιστημονικά υπεύθυνη του Παρατηρητηρίου τονίζει ωστόσο: «Την τελευταία δεκαετία γίνονται πολυεπίπεδες δραστηριότητες και δαπανώνται κονδύλια -εθνικά και κοινοτικά- για την καλύτερη δυνατή ένταξη των παιδιών μεταναστών στην ελληνική κοινωνία. Από υποστηρικτικές παρεμβάσεις που γίνονται σε σχολεία έχουν ήδη καταγραφεί θετικά αποτελέσματα, όπως η μείωση της διαρροής των αλλοδαπών μαθητών, καθώς και η βελτίωση της προόδου τους στο σχολικό περιβάλλον.

Τέτοιες παρεμβάσεις όμως, που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν σωρευτικά και συμπληρωματικά η μία με την άλλη, δεν έχουν ακόμη ενταχθεί οργανικά στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Έτσι, το όφελος για τους μαθητές δεν είναι διαρκές και η βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου στα σχολεία δεν είναι σταθερή. Επίσης, κρατικοί και μη φορείς, καθώς και ερευνητές δραστηριοποιούνται με επιτυχία σε θέματα διαπολιτισμικής παιδείας, χωρίς όμως τον αναγκαίο συντονισμό και τη λήψη μέτρων από την πολιτεία, έτσι ώστε να ενταχθούν στο σχολείο οι καλές πρακτικές που προκύπτουν».

του ΝΙΚΟΥ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ, Ελευθεροτυπία

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να συντάξετε περίληψη του κειμένου σε εκατό (100) περίπου λέξεις.

25 μονάδες

B1. Το κείμενο είναι παράθεση τεκμηρίων σχετικά με το ζήτημα των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών στα σχολεία της χώρας. Γιατί νομίζεται ότι επιλέγεται η παράθεση τεκμηρίων για να γίνει αναφοράς στο θέμα;

5 μονάδες

B2. Στην τέταρτη παράγραφο («Διαρκώς αυξανόμενος είναι ... εκπαίδευσης Γιώργος Καρατάσιος») του κειμένου επισημαίνονται κάποια προβλήματα που αντιμετωπίζουν αλλοδαποί και παλιννοστούντες μαθητές. Ποια είναι αυτά;

9 μονάδες

B3. Στις δύο τελευταίες παραγράφους του κειμένου γίνεται λόγος για «πολυεπίπεδες δραστηριότητες» και «υποστηρικτικές παρεμβάσεις». Μπορείτε να προτείνετε συγκεκριμένα το είδος των δραστηριοτήτων και των παρεμβάσεων που θεωρείτε κατάλληλες, ώστε να βοηθηθούν οι μαθητές που μειονεκτούν;

9 μονάδες

B4. Ποια είναι η συλλογιστική πορεία του κειμένου; (επαγωγική, παραγωγική) Τεκμηριώστε την απάντησή σας.

3 μονάδες

B5. Να επισημάνετε τεκμηριωμένα δύο τρόπους πειθούς που αναγνωρίζετε στο κείμενο.

4 μονάδες

B6. Να βρείτε συνώνυμες λέξεις, που μπορούν να αντικαταστήσουν μέσα στο κείμενο τις παρακάτω λέξεις (μία για κάθε περίπτωση): παλιννοστούντων, διακηρύξεις, εντάχθηκαν, προσόντα, υπεύθυνη.

5 μονάδες

Γ. Στο σχολείο σας φοιτούν αρκετοί μαθητές των οποίων μητρική γλώσσα δεν είναι η ελληνική. Με δεδομένο το ενδιαφέρον της Πολιτείας για τη φοίτηση των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών, συμμετέχετε σε εκδήλωση του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων με θέμα την απόδοση αυτών των μαθητών. Μιλάτε από τη δική σας μαθητική οπτική και επικεντρώνεστε σε δύο ζητήματα: Ποια ξεχωριστά προβλήματα νομίζετε ότι αντιμετωπίζουν; Πώς μπορεί να βοηθήσετε εσείς οι μαθητές, ώστε να οι συγκεκριμένοι μαθητές να ενταχθούν ομαλότερα στο σχολικό περιβάλλον; (555 λέξεις)

40 μονάδες

Παιδεία: ο ρόλος της σε μία πολιτεία

Η Πολιτεία, καθώς πορεύεται μέσα στον ιστορικό χρόνο, έχει χρέος να ασφαλίζει και να ελέγχει την πορεία της, τη συνέχεια της ζωής της. Το κατορθώνει με τη σταθερότητα των θεσμών της, αλλά προπαντός με τη διάπλαση και την καθοδήγηση των επερχόμενων γενεών, που θα γίνουν φορείς των θεσμών αυτών και εγγυητές της συνέχειάς της. Η πολιτεία είναι γι' αυτό καθίδρυμα παιδείας.

Με την παιδεία προπαντός και όχι με τη βία, που είναι το απαραίτητο αλλά μόνο μέσο, κατευθύνει την πράξη των πολιτών, ακόμη και των αρχόντων της. Με την παιδεία ετοιμάζει τους μέλλοντες άρχοντες της και τους μελλοντικούς πολίτες της. Με την παιδεία καλλιεργεί τις αξίες από τις οποίες δικαιολογείται η ύπαρξή της. Με την παιδεία της συμβάλλει στην προαγωγή της διεθνούς πολιτείας της ανθρωπότητας ολόκληρης. Το μέγα και πρώτο καθήκον της είναι γι' αυτό η παιδεία.

Δεν είναι μόνο της πολιτείας καθήκον. Η παιδεία είναι καθήκον κάθε ανθρώπου άξιου να το εκπληρώσει. Μια που κάθε άνθρωπος καθήκον είναι και δια μέσου της δικής του πράξης και δια μέσου της πράξης όλων των άλλων να προάγει τον ύπατο σκοπό της ιστορίας, δηλαδή να καλλιεργεί όλες τις αξίες του πολιτισμού, έχει χρέος ό, τι κατέχει σε γνώσεις, σε αισθητική και σε θρησκευτική νόηση, σε ιστορική εμπειρία, να το μεταδίδει σε όσο το δυνατό περισσότερους. Σαν θνητό ον, που σε λίγες ώρες μπορεί να μην υπάρχει, που σε λίγα χρόνια θα φθαρεί και θα χαθεί, οφείλει ό, τι συγκομίσει να το μοιράσει για να μη χαθούν τα άξια θησαυρίσματά του μαζί με το ανάξιο σαρκίο του.

Η πολιτεία, όμως, διαθέτει μέσα παιδείας που τα άτομα δε διαθέτουν, γιατί η παιδεία σε μια κοινωνία χρειάζεται συντονισμό δραστηριοτήτων, μια ιεράρχηση αξιών, που μόνο μια υπερκείμενη εξουσία μπορεί και επιβάλλει. Γιατί η παιδεία κρυσταλλώνεται μέσα στην κοινή παράδοση ενός λαού και την παράδοση αυτήν, πιο μακρόβια από τα πρόσκαιρα άτομα, έχει τη δύναμη και το χρέος η πολιτεία να εγκολπωθεί και να διαφυλάξει.

Η παιδεία πρέπει να κρατήσει τον ανώριμο άνθρωπο, τον άνθρωπο της φύσης, να τον καταστήσει ικανό να κατευθύνει τη νόηση, τη βούληση και την πράξη του προς τον ύπατο σκοπό. Τούτο το κατορθώνει η παιδεία με τη διάπλαση της σκέψης, της αίσθησης και του ήθους...

Έργο της είναι γι' αυτό εν πρώτοις να καθοδηγήσει τον άνθρωπο πώς να δυναμώσει βιολογικά, για να γίνει το σώμα του η κατάλληλη υποδομή για τα έργα του πνεύματος. Ο άνθρωπος πρέπει να μάθει να θεραπεύει το σώμα, γνωρίζοντας πως η θεραπεία του σώματος δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για τη θεραπεία του πνεύματος. Γι' αυτό, πρέπει να μη γίνεται επί θυσία της άσκησης του πνεύματος, αλλά σε αδιάκοπη ισορροπία και συνάρτηση με την τελευταία...

Έτσι η παιδεία πρέπει να είναι πρώτα παιδεία του σώματος (υγιεινή και γυμναστική) και ύστερα παιδεία επαγγελματική, δηλαδή παιδεία των μεθόδων και των τρόπων με τους οποίους ο άνθρωπος και μέσω αυτού το κοινωνικό σύνολο, θα παράγει υλικά αγαθά, τα αναγκαία για τη συντήρηση και την ανάπτυξη του εαυτού του και του κοινωνικού συνόλου. Από αυτό ακολουθεί ότι η πολιτεία έχει υποχρέωση να παιδεύει τον πολίτη, ώστε να γίνει ικανός να εργαστεί και δη στην εργασία, όπου πληρέστερα μπορεί να αναπτύξει τις δυνάμεις του...

Συγχρόνως με τις γνώσεις για την παραγωγή υλικών αγαθών, ο άνθρωπος πρέπει να αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις για να δρα μέσα στην πολιτική κοινωνία όπου ανήκει. Και επειδή κατά κανόνα του αναγνωρίζονται και πολιτικά δικαιώματα, δηλαδή συμμετοχή στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας, πρέπει να αποκτήσει τις στοιχειώδεις τουλάχιστον γνώσεις, που θα του επιτρέπουν να ασκεί αυτά τα δικαιώματα. Παράλληλα με την επαγγελματική παιδεία βαδίζει και η πολιτική αγωγή.

Στηριγμένος στην εκγύμναση του σώματος, στη γνώση τεχνικής για την απόκτηση

υλικών αγαθών και στην πολιτική του αγωγή, καλείται ο πολίτης να επιδοθεί στο κύριο έργο του, στη θεραπεία του πνεύματος. Άλλωστε, μαζί με την επαγγελματική και με τη σωματική παιδεία, πρέπει να αρχίσει και η θεραπεία του πνεύματος, γιατί, κατά έναν τρόπο, όλες οι μορφές της παιδείας πρέπει να προχωρούν παράλληλα. Η θεραπεία του πνεύματος συνίσταται στην καλλιέργεια όλων των ανώτατων αξιών, των ιδεών, των αντικειμένων, που δεν επιδιώκουμε να τα μάθουμε γιατί είναι τα μέσα των άλλων, αλλά γιατί είναι αυτοσκοποί.

Με αυτόν τον τρόπο η παιδεία δεν είναι καλλιέργεια απλώς μιας δεξιότητας, οσοδήποτε και αν είναι αξιόλογη, αλλά μια καθολική καλλιέργεια της σκέψης και της ψυχής, που αυτή μόνο δίνει ποιότητα και σταθερό έρμα και δημιουργικότητα στον άνθρωπο. Αυτή πλάθει τον άνθρωπο από τη ρίζα του και γι' αυτό σωστά λέγεται "ανθρωπιστική παιδεία".

Κωνσταντίνος Τσάτσος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

25 Μονάδες

B. 1. «Η πολιτεία, όμως, διαθέτει ... να διαφυλάξει»: να βρεθούν η δομή και ο τρόπος ανάπτυξης της συγκεκριμένης παραγράφου. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

5 Μονάδες

B. 2. Με ποιους τρόπους επιτυγχάνεται η συνοχή ανάμεσα στις έξι πρώτες παραγράφους του κειμένου;

5 Μονάδες

B. 3. Να καταγράψετε ένα παράδειγμα αναφορικής και ένα παράδειγμα ποιητικής χρήσης του λόγου, μέσα από το κείμενο.

5 Μονάδες

B. 4. διάπλαση κατευθύνει καθήκον θεραπεύει επιδιώκουμε: να γραφεί από ένα σύνωνμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

5 Μονάδες

B. 5. συνέχεια, προαγωγή, πρόσκαιρα, παράγει, επιτρέπουν: να γραφεί από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου.

5 Μονάδες

B. 6. «Σαν θνητό ον, που σε λίγες ώρες μπορεί να μην υπάρχει, που σε λίγα χρόνια θα φθαρεί και θα χαθεί, οφείλει ό, τι συγκομίσει να το μοιράσει για να μη χαθούν τα άξια θησαυρίσματά του μαζί με το ανάξιο σαρκίο του.» Σε μία παράγραφο 90-100 περίπου λέξεων να σχολιάσετε το περιεχόμενο της παραπάνω πρότασης

10 Μονάδες

Γ. Υποθέστε ότι είστε εκπρόσωπος των μαθητών στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. Με ένα γραπτό υπόμνημά σας προς τα υπόλοιπα μέλη του συμβουλίου, όπου συμμετέχουν πολιτικοί, εκπρόσωποι κομμάτων, διανοούμενοι, καθηγητές και πανεπιστημιακοί να καταθέσετε και να αναπτύξετε τις προτάσεις σας για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος στη χώρα μας (600 λέξεις).

40 Μονάδες

παιδική εργασία

Η είδηση δεν συγκίνησε κανέναν. Οι εφημερίδες, τα κόμματα και οι πασών αποχρώσεων προοδευτικοί ήταν απασχολημένοι με το να αναλύουν το μήνυμα των εκλογών και έτσι δεν βρήκαν την ευκαιρία ούτε να αναλύσουν ούτε να καταγγείλουν ότι στην Κωνσταντινούπολη παιδάκια 10 – 12 ετών ράβουν τα τζιν Benetton με μεροκάματο 200 δρχ. την ημέρα. Κανένας δε φώναξε για σκάνδαλο, γιατί φαίνεται ότι η Αριστερά στην εποχή της παγκοσμιοποίησης δεν έχει τίποτε να πει για την παγκοσμιοποίηση της εκμετάλλευσης των παιδιών. Το θέμα – αν δεν της φαίνεται φυσιολογικό – δεν την απασχολεί. Στην εποχή μας σκάνδαλο είναι ότι πέφτει το χρηματιστήριο και όχι ότι κάθε λεπτό πεθαίνουν 25 παιδιά από αστία. Ότι 250 εκατομμύρια αγοράκια και κοριτσάκια σε όλον τον κόσμο ηλικίας 5 – 14 χρόνων δουλεύουν 14 – 16 ώρες την ημέρα δένοντας κόμπους σε χαλιά, στρίβοντας φύλλα καπνού, κόβοντας σπέρτα. Ότι παιδάκια παραμορφώνουν τα χέρια τους ράβοντας μπάλες, κόβοντας διαμάντια, παραμορφώνουν τα πόδια τους δουλεύοντας σε υαλουργίες, σε νταμάρια ή κάνοντας τους βαστάζους στις αγορές (...) ότι παιδάκια ξεφορτώνουν τούβλα στο Νεπάλ για 70 δρχ. σε κάθε 100 διαδρομές μεταξύ του φορτηγού και του γιαπιού.

Ο Μπένεττον δεν είναι ούτε χειρότερος ούτε καλύτερος από τους υπόλοιπους άρχοντες των πολυεθνικών: από τη Nike, την Adidas, τη Fiat κ.τ.λ. Ακολουθεί τους νόμους της ελεύθερης αγοράς, όπως κάνουν όλοι, μεταφέροντας την παραγωγή του εκεί όπου το κόστος εργασίας είναι χαμηλότερο – εκεί όπου τα δικαιώματα εργασίας είναι ελάχιστα ως ανύπαρκτα. Και αν σε αυτές τις χώρες δουλεύουν μωρά, δε φταίνει οι καθωσπρέπει καπιταλιστές της πολιτισμένης Δύσης. Φταίνει οι νόμοι των υπανάπτυκτων κρατών, φταίνει οι βάρβαροι γονείς του Τρίτου Κόσμου που βάζουν τα παιδιά τους να δουλεύουν.

Όμορφος ο κόσμος της ελεύθερης αγοράς, ο κόσμος της παγκοσμιοποίησης που «προάγει τον πλούτο των εθνών και την ευημερία των ατόμων». Υπάρχουν στον πλανήτη ένα δισεκατομμύριο φτωχά παιδιά και οι στατιστικές της Unicef λένε ότι ένα στα δύο εργάζεται στην κυριολεξία για ένα πιάτο φαί στις βιομηχανίες που παράγουν προϊόντα made in ... που πωλούνται στις αγορές της Δύσης. Οι στατιστικές επίσης λένε ότι το ένα στα δύο παιδιά των φτωχών και απόκληρων του πλανήτη είναι πλεονάζον. Οι αγορές δεν το χρειάζονται. Δεν είναι παραγωγικό. Και όποιος δεν παράγει, ως γνωστόν, δε χρειάζεται. Γι' αυτό καλύτερα να πεθαίνουν προτού μεγαλώσουν και γίνουν επικίνδυνα. Για του λόγου το αληθές, οι παρααστυνομικές ομάδες στη Βραζιλία δολοφονούν κατά μέσον όρο τέσσερα παιδιά την ημέρα, ενώ στη ναρκοδημοκρατία της Κολομβίας (που είναι πιο παραγωγικοί) φθάνουν τα έξι παιδιά ημερησίως.

Για όσους σηκώνουν αδιάφοροι τους ώμους νομίζοντας ότι αυτά συμβαίνουν μακριά τους, στη γη των Βαρβάρων, έχω δυσάρεστα νέα. Σύμφωνα με το υπουργείο Εργασίας των ΗΠΑ, πέντε εκατομμύρια παιδιά – κυρίως μεταναστών από τη Λατινική Αμερική – εργάζονται οικοδομώντας το αμερικανικό θαύμα. Στα αγροκτήματα-μοντέλο του κράτους της Καλιφόρνιας 500.000 παιδιά από 5 ως 12 ετών δουλεύουν, για δύο δολάρια, 12 ώρες την ημέρα κάτω από τεχνητές βροχές εντομοκτόνων. Στη Βρετανία του «Τρίτου Δρόμου» προς το σοσιαλισμό (η παιδική εργασία επιτρέπεται διά νόμου από 13 χρόνων) τέσσερα στα δέκα παιδιά εργάζονται με πενιχρά μεροκάματα.

Τα παιδιά του κόσμου ουρλιάζουν στέλνοντας μηνύματα αγωνίας, αλλά αυτά δε φθάνουν στα αυτιά των προοδευτικών. Έχουν άλλα σοβαρότερα προβλήματα να επιλύσουν από εκείνα της φτώχειας, της εκμετάλλευσης, της ανισότητας, της περιθωριοποίησης, της αδικίας. Αγωνιούν να πείσουν ότι είναι αρκετά ρεαλιστές – δηλαδή συντηρητικοί – για να επιβάλουν την ανταγωνιστικότητα, την ελαστικοποίηση, την εργασιακή κινητικότητα, την ανεργία ότι μπορούν να θυσιάσουν μερικές εκατοντάδες χιλιάδες παιδιά (των άλλων) στο βωμό της παγκοσμιοποίησης.

Βασίλης Μουλόπουλος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου (100 λέξεις)

25 μονάδες

B.1. Ποια είναι τα δομικά στοιχεία και ο τρόπος ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

5 μονάδες

B.2. Ποιους τρόπους πειθούς χρησιμοποιεί ο συντάκτης του κειμένου στην πρώτη παράγραφο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

5 μονάδες

B.3. Ποιο ρόλο παίζουν τα στατιστικά στοιχεία μέσα στο κείμενο; Νομίζετε ότι τα στοιχεία αυτά μπορούν να θεωρηθούν αξιόπιστα;

5 μονάδες

B.4. παραμορφώνουν: Να γράψετε το παράγωγο ουσιαστικό καθώς και άλλα τέσσερα σύνθετα ουσιαστικά με το ίδιο β' συνθετικό. Να γράψετε πέντε προτάσεις, καθεμιά από τις οποίες να περιέχει ένα από τα παραπάνω ουσιαστικά.

5 μονάδες

B.5. προοδευτικοί, καταγγείλουν, φυσιολογικό, παράγει, πενιχρά: Να γραφεί από ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παραπάνω λέξεις

5 μονάδες

B.6. «Όμορφος ο κόσμος της ελεύθερης αγοράς, ο κόσμος της παγκοσμιοποίησης «που προάγει τον πλούτο των εθνών και την ευημερία των ατόμων». Να αναπτύξετε τη φράση αυτή του συγγραφέα σε μια παράγραφο 80 – 100 λέξεων.

10 μονάδες

Γ. Παρόλο που πολλά κράτη και φορείς αγωνίζονται σήμερα για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε πολλές χώρες του κόσμου τα ανθρώπινα δικαιώματα καταπατούνται. Σε μια επιστολή σας προς το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ να επισημάνετε φαινόμενα καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλο τον κόσμο και να αναφέρετε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να διασφαλιστεί ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα. (500-600 λέξεις)

40 μονάδες

Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Επειδή η αναγνώριση της αξιοπρέπειας, που είναι σύμφυτη σε όλα τα μέλη της ανθρωπίνης οικογένειας, καθώς και των ίσων και αναπαλλοτριώτων δικαιωμάτων τους αποτελεί το θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο.

Επειδή η παραγνώριση και η περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου οδήγησαν σε πράξεις βαρβαρότητας, που εξεγείρουν την ανθρωπίνη συνείδηση, και η προοπτική ενός κόσμου όπου οι άνθρωποι θα είναι ελεύθεροι να μιλούν και να πιστεύουν, λυτρωμένοι από τον τρόμο και την αθλιότητα, έχει διακηρυχθεί ως η πιο υψηλή επιδίωξη του ανθρώπου.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα από ένα καθεστώς δικαίου, ώστε ο άνθρωπος να μην αναγκάζεται να προσφεύγει, ως έσχατο καταφύγιο, στην εξέγερση κατά της τυραννίας και της καταπίεσης.

Επειδή έχει ουσιαστική σημασία να ενθαρρύνεται η ανάπτυξη φιλικών σχέσεων ανάμεσα στα έθνη.

Επειδή, με τον καταστατικό Χάρτη, οι λαοί των Ηνωμένων Εθνών διακήρυξαν και πάλι την πίστη τους στα θεμελιακά δικαιώματα του ανθρώπου, στην αξιοπρέπεια και την αξία της ανθρωπίνης προσωπικότητας, στην ισότητα δικαιωμάτων ανδρών και γυναικών, και διακήρυξαν πως είναι αποφασισμένοι να συντελέσουν στην κοινωνική πρόοδο και να δημιουργήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής στα πλαίσια μιας ευρύτερης ελευθερίας.

Επειδή τα κράτη μέλη ανέλαβαν την υποχρέωση να εξασφαλίσουν, σε συνεργασία με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, τον αποτελεσματικό σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιακών ελευθεριών σε όλο τον κόσμο.

Επειδή η ταυτότητα αντιλήψεων ως προς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες αυτές έχει εξαιρετική σημασία για να εκπληρωθεί πέρα ως πέρα αυτή η υποχρέωση.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Διακηρύσσει ότι η παρούσα Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αποτελεί το κοινό ιδανικό στο οποίο πρέπει να κατατείνουν όλοι οι λαοί και όλα τα έθνη, έτσι ώστε κάθε άτομο και κάθε όργανο της κοινωνίας, με τη Διακήρυξη αυτή διαρκώς στη σκέψη, να καταβάλλει, με τη διδασκαλία και την παιδεία, κάθε προσπάθεια για να αναπτυχθεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων και των ελευθεριών αυτών, και να εξασφαλιστεί προοδευτικά, με εσωτερικά και διεθνή μέσα, η παγκόσμια και αποτελεσματική εφαρμογή τους, τόσο ανάμεσα στους λαούς των ίδιων των κρατών μελών όσο και ανάμεσα στους πληθυσμούς χωρών που βρίσκονται στη δικαιοδοσία τους.

Άρθρο 1

Όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. Είναι προικισμένοι με λογική και συνείδηση, και οφείλουν να συμπεριφέρονται μεταξύ τους με πνεύμα αδελφότητας.

Άρθρο 2

Κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, ειδικότερα ως προς τη φυλή, το χρώμα, το φύλο, τη γλώσσα, τις θρησκείες, τις πολιτικές ή οποιεσδήποτε άλλες πεποιθήσεις, την εθνική ή κοινωνική καταγωγή, την περιουσία, τη γέννηση ή οποιαδήποτε άλλη κατάσταση.

Δεν θα μπορεί ακόμα να γίνεται καμία διάκριση εξαιτίας του πολιτικού, νομικού ή διεθνούς καθεστώτος της χώρας από την οποία προέρχεται κανείς, είτε πρόκειται για χώρα ή εδαφική περιοχή ανεξάρτητη, υπό κηδεμονία ή υπεξουσία, ή που βρίσκεται υπό οποιονδήποτε άλλον περιορισμό κυριαρχίας.

Άρθρο 3

Κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια.

Άρθρο 4

Κανείς δεν επιτρέπεται να ζει υπό καθεστώς δουλείας, ολικής ή μερικής. Η δουλεία και το δουλεμπόριο υπό οποιαδήποτε μορφή απαγορεύονται.

Άρθρο 5

Κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινή ή μεταχείριση σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να συντάξεis περίληψη σε εκατό (100) περίπου λέξεις.

25 μονάδες

B1. Να αναπτύξετε μία παράγραφο με αιτιολόγηση και με θεματική πρόταση την παρακάτω: «η ταυτότητα αντιλήψεων ως προς τα δικαιώματα και τις ελευθερίες αυτές έχει εξαιρετική σημασία για να εκπληρωθεί πέρα ως πέρα αυτή η υποχρέωση».

10 μονάδες

B2. Για ποιο λόγο στο προοίμιο αιτιολογείται η διακήρυξη της Γενικής Συνέλευσης;

5 μονάδες

B3. Εντοπίστε στο προοίμιο δύο φράσεις, μία με παθητική σύνταξη και μία με ενεργητική και σχολιάστε την επιλογή της καθεμιάς διατύπωσης.

5 μονάδες

B4. Να βρεθούν συνώνυμες λέξεις τέτοιες ώστε να αντικαταστήσουν τις παρακάτω στο αρχικό κείμενο (οι λέξεις είναι από την περίοδο: «Διακηρύσσει ότι η ... στη δικαιοδοσία τους»): ιδανικό, κατατείνουν, διαρκώς, αναπτυχθεί, προοδευτικά

5 μονάδες

Γ. Σκεφτείτε αν στις μέρες μας, όσα ορίζονται στα πέντε πρώτα άρθρα της διακήρυξης τηρούνται ή καταπατούνται και αιτιολογήστε την άποψή σας σ' ένα κείμενο που θα ετοιμάσετε για την έκθεση του σχολείου! (400 λέξεις)

40 μονάδες

«Οι άλλοι» ανάμεσά μας

Οι ταραχές στη Γαλλία το τελευταίο διάστημα έκαναν κάθε άλλη χώρα να υπολογίσει πόσο κινδυνεύει η ίδια από την οργή των απόκληρων παιδιών των μεταναστών, και να σκεφθεί τι θα μπορούσε να κάνει για να φυλαχτεί από παρόμοια ανάφλεξη. Απρόσμενα η χώρα μας φάνηκε να είναι σε καλύτερη θέση από πολλές άλλες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρ' όλο που υποδέχθηκε έναν πολύ μεγάλο αριθμό μεταναστών σχετικά με τον πληθυσμό της (εκτιμάται από το 8,5% έως το 10,3% του συνόλου).

Οι λόγοι είναι πολλοί και διάφοροι. Ενίοτε αποτελούν το προϊόν μίας γενικής κρατικής χαλαρότητας που επέτρεψε στους μετανάστες να αφομοιωθούν στην ελληνική κοινωνία σαν αυτό να ήταν το αποτέλεσμα πολύπλοκου προγραμματισμού.

Η - γενικά - επιτυχημένη ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία μας οφείλεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στις προσπάθειες που κατέβαλαν οι ίδιοι από το 1990 και στον τρόπο που οι Έλληνες (ένας-ένας και όχι ως κράτος) τους αποδέχθηκαν. Το κράτος επέτρεψε να κυριαρχήσει το χάος και ανάγκασε τους μετανάστες να ζουν στην παρανομία και την απόλυτη αβεβαιότητα - θύματα κάθε μορφής εκμετάλλευσης - έως την αρχή του 1997, όταν άρχισε το πρώτο πρόγραμμα νομιμοποίησης.

Τα πρώτα χρόνια υπήρξαν πολλά και έντονα προβλήματα, κυρίως επειδή η κοινωνία μας είχε μάθει να στέλνει τα δικά της παιδιά στην ξενιτιά και όχι να υποδέχεται άλλους. Δεν διέθετε μηχανισμούς ούτε και την πείρα να χειριστεί τη νέα κατάσταση. Η ανοργάνωτη εισροή ανθρώπων δημιούργησε μεγάλη ανασφάλεια στους Έλληνες. Σε μία κοινωνία όπου τα εγκλήματα βίας ήταν σπανιότατα, συνήθως προϊόν ερωτικού πάθους ή ενδοοικογενειακών διαφορών, πράξεις βίας και άλλα εγκλήματα που διέπραξαν αρκετοί μετανάστες στην Ελλάδα προκάλεσαν ευρύτερο αίσθημα ανασφάλειας και μία εικόνα των μεταναστών που τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αναπαρήγαγαν με μεγάλη ευκολία. Όπως σημειώνει στη διδακτορική της διατριβή η κ. Αλεξάνδρα Μοσχοπούλου η εγκληματικότητα των μεταναστών υπερπροβάλλεται ώστε να παρουσιάζει μία δυσανάλογα αρνητική εικόνα. Αυτό «πουλάει» σαν είδηση πολύ πιο εύκολα από ό,τι η πολύπλοκη πραγματικότητα και έτσι αναπαράγεται.

Εδώ αξίζει να κάνουμε λίγη αριθμητική. Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, στην Ελλάδα διαμένουν 762.000 αλλοδαποί. Σύμφωνα όμως με μελέτη του Παντείου Πανεπιστημίου ο πραγματικός αριθμός είναι γύρω στους 1,5 εκατ. ανθρώπους. Ο αριθμός παιδιών μεταναστών σε σχολεία ανέρχεται σε 150.000. Πολλά από αυτά τα παιδιά άρχισαν και τελείωσαν το σχολείο στην Ελλάδα και προχώρησαν στο πανεπιστήμιο. Η εκπαίδευσή τους δηλαδή άρχισε αρκετά πριν από το πρώτο κύμα νομιμοποίησης. Αυτό τιμά τα ίδια και τους γονείς τους, το εκπαιδευτικό μας σύστημα και τους λειτουργούς της εκπαίδευσης - οι οποίοι, παρ' όλα τα προβλήματα, συνέβαλαν με τον πιο σημαντικό τρόπο στην αποτελεσματική αφομοίωση των παιδιών των μεταναστών. Προβλήματα θα υπάρχουν, αλλά η αρχή έχει γίνει.

Αλλά η θέληση των μεταναστών για προκοπή φαίνεται και με άλλους τρόπους. Σε σχετικό ρεπορτάζ ο Λεωνίδας Στεργίου σημειώνει: «Μεταξύ των καλύτερων πελατών των τραπεζών είναι οι οικονομικοί μετανάστες, αποτελούν ένα "αποδοτικό" πελατολόγιο με 250.000 λογαριασμούς». Επίσης, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι είναι πάνω από 400.000 οι μετανάστες που είναι ασφαλισμένοι στα τρία μεγαλύτερα ταμεία - το ΙΚΑ, το ΤΕΒΕ και τον ΟΓΑ. Αν αντιπαραθέσουμε τον αριθμό των 5.000 έως 6.000 αλλοδαπών που ο καθηγητής εγκληματολογίας Νέστωρ Κουράκης υπολογίζει ότι είναι επικίνδυνοι κακοποιοί, τότε είναι σαφέστατο ότι η τεράστια πλειοψηφία των μεταναστών είναι φιλήσυχoi άνθρωποι, οι οποίοι δεν θέλουν τίποτε άλλο από την προκοπή των παιδιών τους, πράγμα για το οποίο δουλεύουν πολύ σκληρά.

Είναι δηλαδή σαν τους Έλληνες που ρίζωσαν σε ξένα χώματα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να συντάξετε περίληψη του κειμένου σε εκατό (100) λέξεις.

25 μονάδες

B1. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της πρώτης παραγράφου («Οι ταραχές στη Γαλλία... το 10,3% του συνόλου».)»

5 μονάδες

B2. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί αρκετά τεκμήρια. Εντοπίστε δύο από αυτά και κρίνετε αν είναι εξακριβωμένα ή όχι.

10 μονάδες

B3. «η εγκληματικότητα των μεταναστών υπερ-προβάλλεται ώστε να παρουσιάζει μία δυσανάλογα αρνητική εικόνα», πώς αντιλαμβάνεστε το νόημα της παραπάνω φράσης του κειμένου;

5 μονάδες

B4. Να βρείτε αντώνυμα των παρακάτω λέξεων του κειμένου: αποτέλεσμα, ένταξη, επέτρεψε, χάος, αλλοδαποί.

5 μονάδες

Γ. Στο σχολείο σας φοιτούν και παιδιά μεταναστών. Συμμετέχετε σε εκδήλωση όπου θα μιλήσετε σχετικά με τον τρόπο που το σχολείο αντιμετωπίζει αυτούς τους μαθητές και τη βοήθεια που μπορεί να τους προσφέρει ώστε να ενταχθούν, όπως όλοι, στην ελληνική κοινωνία. (300 λέξεις)

40 μονάδες

περί της θανατικής ποινής

Εξήντα ένα μέλη του εθνικού μας Κοινοβουλίου κατέθεσαν πρόταση επαναφοράς της θανατικής ποινής. Παράλληλα άρχισε και η επιχειρηματολογία για τα υπέρ και τα κατά της επαναφοράς της θανατικής ποινής. Πριν από δύο χρόνια περίπου, στις 4 Φεβρουαρίου 1996, είχα γράψει στο «Βήμα» ένα άρθρο όπου υποστήριζα, έστω και με κάποιες επιφυλάξεις, την επαναφορά της θανατικής ποινής. Σήμερα πολλοί άνθρωποι έχουν την ίδια άποψη και μάλιστα χωρίς επιφυλάξεις, όπως φαίνεται.

Εν όψει των συζητήσεων που θα ακολουθήσουν είναι σκόπιμο να κάνουμε μια ανακεφαλαίωση των επιχειρημάτων στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό στον περιορισμένο χώρο αυτού του άρθρου. Τα κύρια επιχειρήματα υπέρ της επαναφοράς της θανατικής ποινής είναι τα εξής:

Πρώτον, η επιβολή και εκτέλεση της θανατικής ποινής θα έχει αποτρεπτικές συνέπειες. Αυτό δεν σημαίνει ότι θα σταματήσουν οι δολοφονίες, αλλά είναι αναμενόμενο ότι θα μειωθούν. Υποστηρίζεται ότι οι δολοφονίες αστυνομικών στις ΗΠΑ είναι ελάχιστες διότι είναι βέβαιο ότι ο δολοφόνος αστυνομικού στις ΗΠΑ, σίγουρα και σύντομα, θα βράζει στα καζάνια της κόλασης, είτε καταδικαστεί από δικαστήριο είτε όχι. Επίσης σε πρόσφατο άρθρο του στα «Νέα» (21.11.1997) ο καθ. Α. Λοβέρδος αναφέρει ότι στη Γαλλία, στο διάστημα 1970-1980, προ της κατάργησης της θανατικής ποινής έγιναν πέντε δολοφονίες ανηλίκων, ενώ μετά την κατάργηση, στο διάστημα 1984-1993, οι δολοφονίες ανηλίκων αυξήθηκαν σε 84, δηλ. αυξήθηκαν κατά δεκαεφτά φορές!

Δεύτερον, έχει αποδειχθεί ότι δολοφόνοι που δεν εκτελέστηκαν μετά την καταδίκη τους, επανέλαβαν το έγκλημα μέσα στη φυλακή ή έξω. Είναι γνωστή περίπτωση του Τζακ Αμποτ, συγγραφέα του έργου *In the Belly of the Beast* και δολοφόνου δύο ανθρώπων, του δεύτερου δύο εβδομάδες μετά την έξοδό του από τη φυλακή όπου είχε εγκλεισθεί για τον πρώτο φόνο.

Τρίτον, η ποινή δεν επιβάλλεται μόνο για να αποτρέψει την επανάληψη της πράξης, αλλά ταυτόχρονα για να αποδοθεί δικαιοσύνη και να αποκατασταθεί η ισορροπία στην ψυχή όσων υπέφεραν από το έγκλημα. Σε πολλές περιπτώσεις μόνο η θανατική ποινή μπορεί να αποδώσει δικαιοσύνη. Όποιος ενδιαφέρεται για μια αριστουργηματική διατύπωση αυτού του επιχειρήματος, ας φροντίσει να δει την ταινία του Μπέργκμαν «Η Πηγή των Παρθένων» όπου ο πατέρας εκτελεί τους δύο βιαστές και δολοφόνους της νεαρής κόρης του.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν δύο σοβαρά επιχειρήματα για την κατάργηση της θανατικής ποινής, γενικά, και συνεπώς τη μη επαναφορά της στην πατρίδα μας.

Το πρώτο επιχείρημα είναι ότι υπάρχει πάντα το ενδεχόμενο δικαστικής πλάνης και συνεπώς η δυνατότητα επιβολής θανατικής ποινής αποτελεί έναν επικίνδυνο μηχανισμό νόμιμης εκτέλεσης αθώων. Το επιχείρημα αυτό είναι πράγματι ισχυρό. Υπάρχουν όμως αντεπιχειρήματα, όπως, π.χ., ότι σε πολλές περιπτώσεις ο δολοφόνος ομολογεί ή ότι υπάρχουν αδιάσειστα και επιστημονικά αδιάψευστα στοιχεία ή ακόμη ότι μπορεί να απαιτείται η παρέλευση εύλογου χρόνου μεταξύ καταδίκης και εκτέλεσης.

Το δεύτερο επιχείρημα υπέρ της μη επαναφοράς της θανατικής ποινής είναι ότι η θεσμοθέτηση του θανάτου αποτελεί αδιανόητη, για την εποχή μας, προσβολή του πολιτισμού. Είναι φυσικό και αναμενόμενο οι άνθρωποι να πεθαίνουν λόγω γήρατος, λόγω ασθενειών ή εξαιτίας ατυχημάτων, αλλά είναι παράλογο για μια κοινωνία, ως συλλογική οντότητα, θα θεσμοθετεί τον θάνατο. Μια απάντηση στο επιχείρημα αυτό είναι ότι η κοινωνία οφείλει να προστατεύει τα μέλη της ακόμη και όταν αυτό απαιτεί τον θάνατο ορισμένων και κυρίως όταν οι εγκληματίες, ηθικοί και φυσικοί αυτουργοί, είναι σε πλήρη γνώση του τι κάνουν, σχεδιάζουν και εκτελούν εν ψυχρώ τις εγκληματικές πράξεις τους σε βάρος ανύποπτων, αδύναμων, ανήλικων και απροστάτευτων ατόμων.

Ο κάθε πολίτης μπορεί μόνος του να σταθμίσει τα παραπάνω αλλά και πρόσθετα επι-

χειρήματα και να πάρει θέση στο ζήτημα της επαναφοράς ή μη της θανατικής ποινής. Θα ήθελα όμως κάποιος από εκείνους που υποστηρίζουν τη μη επαναφορά να εξηγήσει με λεπτομέρεια γιατί η κοινωνία μας πρέπει να σέβεται τη ζωή συγγενών φονιάδων όταν οι ίδιοι δολοφονούν εν ψυχρώ αθώα, αδύναμα και ανυποψίαστα μέλη της.

Θ. Π. Λιανός

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να συντάξετε περίληψη του κειμένου (120 λέξεις)

25 μονάδες

B1. Να εξηγήσετε το νόημα της μεταφορικής φράσης που ακολουθεί: «θα βράζει στα καζάνια της κόλασης». Γιατί ο αρθρογράφος επιλέγει να τη χρήση της;

5 μονάδες

B2. Στο κείμενο χρησιμοποιούνται πολλοί τρόποι πειθούς. Να τους επισημάνετε τεκμηριωμένα.

5 μονάδες

B3. Με ποιο τρόπο αναπτύσσεται η όγδοη/προτελευταία παράγραφος; («Το δεύτερο επιχείρημα υπέρ... και απροστάτευτων ατόμων»)

5 μονάδες

B4. Να βρεθούν αντώνυμα των παρακάτω λέξεων του κειμένου:

εθνικού	αποτρεπτικές
ποινής	βέβαιο
επιφυλάξεις	εγκλεισθεί
ακολουθήσουν	ενδιαφέρεται
κύρια	αναμενόμενο

10 μονάδες

B5. Να βρεθούν λέξεις (σημασιολογικά ισοδύναμες) που μπορούν να αντικαταστήσουν στο κείμενο τις παρακάτω:

ανακεφαλαίωση	πλάνης
ταυτόχρονα	απαιτείται
φροντίζει	γνώση
σοβαρά	σταθμίσει
ενδεχόμενο	πρόσθετα

10 μονάδες

Γ. Παίρνοντας αφορμή από το κείμενο που διαβάσατε και την τελευταία φράση του καλείστε να γράψετε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην ίδια εφημερίδα. Να εκθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με το ίδιο ζήτημα.

40 μονάδες

Βασανιστές: όργανα της εξουσίας...

Οι βασανιστές «γεννιούνται ή γίνονται;». Το ερώτημα έχει από χρόνια απασχολήσει τους επιστήμονες, λόγω της διαχρονικότητας του φαινομένου. Την απάντηση θα αναζητήσουμε στην έρευνα-μελέτη της Μίκας Χαρίτου-Φατούρου, που κυκλοφόρησε με τον τίτλο «Ο βασανιστής ως όργανο της κρατικής εξουσίας» (εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα). Η έρευνα βασίστηκε στα βασανιστήρια των ΕΣΑτζήδων κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής δικτατορίας και εμπλουτίστηκε με σημαντικά στοιχεία από ανάλογες έρευνες επιστημόνων σε διάφορα κράτη.

Η κυρία Χαρίτου-Φατούρου, ομότιμη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, είναι διεθνώς γνωστή για τις μελέτες της περί ψυχολογίας των κρατικών οργάνων καταστολής, θέμα για το οποίο πρόσφατα εξέδωσε δύο βιβλία από τους εκδοτικούς οίκους Routledge Press και University of California Press.

Θα παραθέσω μερικά στοιχεία από την έρευνα. «Καθώς η δίκη των βασανιστών του ΕΑΤ/ΕΣΑ προχωρούσε σάσισα με όσα παρακολουθούσα. Τα πρώην μέλη της Στρατιωτικής Αστυνομίας κατηγορούσαν άμεσα ή έμμεσα τους ανωτέρους τους ότι τους είχαν "μετατρέψει" σε βασανιστές. Σιγά σιγά αυτοί οι άνθρωποι αποκάλυψαν μια συνταρακτική ιστορία, το πέρασμά τους από τα κέντρα εκπαίδευσης της Στρατιωτικής Αστυνομίας και την κατάληξή τους να γίνουν βασανιστές. Σταδιακά έγινε φανερό ότι περιέγραφαν ένα προσεκτικά σχεδιασμένο σύστημα εκπαίδευσης του οποίου υπήρξαν τα θύματα». Οι κρατικοί βασανιστές δεν είναι άτομα με σαφή προδιάθεση που αρέσκονται να βασανίζουν ανθρώπους, αλλά συννηθισμένοι άνθρωποι, που επιλέγονται με κάποια ειδικά κριτήρια και εκπαιδεύονται για να γίνουν βασανιστές υπακούοντας σε κάποια εξουσία βίας...

Δυστυχώς φυτώρια βασανιστών δεν ανθούν μόνο σε δικτατορικά καθεστώτα, αλλά και σε κράτη τα οποία κυβερνώνται από πολιτικές ηγεσίες δημοκρατικά εκλεγμένες. Στο βιβλίο της κυρίας Χαρίτου-Φατούρου καταγράφονται τα εξής: «Σχεδόν τα τρία τέταρτα των αξιωματικών που κατηγορήθηκαν για σφαγές κατά τον εμφύλιο πόλεμο στο Ελ Σαλβαδόρ είχαν εκπαιδευθεί στη Στρατιωτική Σχολή στο Fort Benning των ΗΠΑ. Μερικοί από τους διακεκριμένους απόφοιτους της ίδιας σχολής, όπως ο δικτάτορας του Παναμά Νοριέγκα, ο αρχηγός της αργεντινής χούντας Γκαλτιέρι, ο πρόεδρος της Ονδούρας Γκαρσία και ο πρόεδρος της Βολιβίας Μπάντζερ, ευθύνονται για κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων... Αλλά και στη δίκη των βασανιστών στην Ελλάδα υπήρξαν ενδείξεις ότι μερικοί από τους αξιωματικούς που δικάζονταν είχαν εκπαιδευθεί στις Ηνωμένες Πολιτείες».

Οι βασανιστές, λοιπόν, δεν γεννιούνται, αλλά «κατασκευάζονται». Βέβαια και οι βασανιστές έχουν τη δική τους ευθύνη. αλλά την κύρια ευθύνη έχουν τα καθεστώτα που «κατασκευάζουν» τους βασανιστές.

Η άλλη όψη του προβλήματος είναι ότι έχουν μειωθεί τα αντανakλαστικά των πολιτών και οι αντιδράσεις σε φαινόμενα οργανωμένων βασανισμών. Τη στάση του «θεατή» και τις συνέπειές της έχει περιγράψει δραματικά ο πάστορας Martin Niemoller: «Στη Γερμανία οι ναζιστές πρώτα ήρθαν για τους κομμουνιστές, και εγώ δεν μίλησα γιατί δεν ήμουν κομμουνιστής. Μετά ήρθαν για τους Εβραίους, και εγώ δεν μίλησα γιατί δεν ήμουν Εβραίος. Μετά ήρθαν για τους συνδικαλιστές, και εγώ δεν μίλησα γιατί δεν ήμουν συνδικαλιστής. Μετά ήρθαν για τους καθολικούς, εγώ ήμουν προτεστάντης και γι' αυτό δεν μίλησα. Μετά ήρθαν για μένα, αλλά τότε δεν είχε μείνει πια κανείς να μιλήσει για κανέναν».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Η προτελευταία παράγραφος («Οι βασανιστές, λοιπόν.... που «κατασκευάζουν» τους βασανιστές») αποτελεί συμπέρασμα που προκύπτει από τις τέσσερις προκείμενες παραγράφους. Ποια είναι η συλλογιστική πορεία; Να αξιολογήσετε το επιχείρημα. (να απαντήσετε τεκμηριωμένα με βάση τη θεωρία πειθούς) [100 λέξεις]

μονάδες 25

2. «ψυχολογία των κρατικών οργάνων καταστολής» Πώς αντιλαμβάνεστε το νόημα της φράσης; [30 λέξεις]

μονάδες 5

3. Πώς νομίζετε ότι κάποιος γίνεται βασανιστής; (Τεκμηριώστε την απάντησή σας στο κείμενο) [30 λέξεις]

μονάδες 10

4. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου; [30 λέξεις]

μονάδες 5

5. Ποια είναι η σχέση της τελευταίας παραγράφου με το υπόλοιπο κείμενο; [30 λέξεις]

μονάδες 5

6. Ποια πρέπει να είναι η στάση των πολιτών σε περιπτώσεις που εκδηλώνονται φαινόμενα βασανιστηρίων αλλά και κάθε είδους καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Το κείμενό σας θα αποτελέσει περίληψη προσχεδιασμένου προφορικού λόγου που θα εκφωνήσετε σε σχολική εκδήλωση. [200 λέξεις]

μονάδες 50

ΠΟΙΟΣ ΦΟΒΑΖΑΙ ΤΟΥΣ

Οι μετανάστες και στη χώρα μας και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές κοινωνίες θεωρούνται από πολλούς οι κύριοι υπαίτιοι και της ανερχόμενης εγκληματικότητας θετική συσχέτιση φτώχειας/περιθωριοποίησης και παραβατικότητας/εγκληματικότητας - ανεξάρτητα από το αν αυτοί που ζουν στο περιθώριο είναι μετανάστες ή όχι. Με άλλα λόγια, ακόμη και αν παραδεχτούμε ότι για μερικές κατηγορίες παραβάσεων ο μεταναστευτικός πληθυσμός έχει μεγαλύτερα ποσοστά εγκληματικότητας από τον εγχώριο, αυτό οφείλεται λιγότερο στη συνθήκη της μετανάστευσης και περισσότερο στη μεγαλύτερη περιθωριοποίηση του πρώτου. Έτσι, ακόμη και αν δεν υπήρχαν μετανάστες στη χώρα μας, αν τις περιθωριοποιημένες θέσεις κατείχαν Έλληνες, πάλι θα είχαμε σχετικά υψηλούς δείκτες εγκληματικότητας. Και βέβαια, μια παρόμοια λογική ισχύει στον χώρο της εγκληματικότητας που έχει ως βάση τις παράνομες εμπορικές δραστηριότητες (διακίνηση ναρκωτικών και εκμετάλλευση γυναικών) των διαφόρων «μαφιόζικων» οργανώσεων. Από τη στιγμή που αυτού του είδους οι οργανώσεις παγκοσμιοποιούνται, η διείσδυσή τους στον ελληνικό χώρο είναι αναπόφευκτη - ανεξάρτητα από το αν τα τοπικά όργανα είναι μετανάστες ή ντόπιοι. [...] Για να το επαναλάβω, τα αίτια της σημερινής κοινωνικής κρίσης έχουν να κάνουν λιγότερο με τη μετανάστευση και περισσότερο με την αγοροκρατία, δηλαδή με την τάση των πολιτικών ηγεσιών, στο πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης, να ακολουθούν τυφλά τη λογική της αγοράς όχι μόνο στον οικονομικό αλλά και στον κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό χώρο. Στη μετάβαση αυτή από την οικονομία στην κοινωνία της αγοράς, οι μετανάστες χρησιμοποιούνται σαν αποδιοπομπαίοι τράγοι, σαν εξιλαστήρια θύματα στον βωμό ενός άναρχου καπιταλισμού.

(Άρθρο του Ν. Μουζέλη,
σε κυριακάτικη εφημερίδα, ελαφρώς διασκευασμένο)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Το παραπάνω άρθρο δημοσιεύτηκε πρόσφατα σε κυριακάτικη εφημερίδα. Να πυκνώσετε το νοηματικό περιεχόμενό του σε 120 λέξεις περίπου.

25 μονάδες

Β.1. Να εντοπίσετε τον τρόπο πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου.

10 μονάδες

Β.2. Να αναλύσετε τη δομή της γ' παραγράφου και να αναφέρετε με ποιο τρόπο αναπτύσσεται η παράγραφος αυτή.

5 μονάδες

Β.3. Να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική, σε όποιο σημείο αυτό είναι εφικτό, στην 1η παραγραφο του κειμένου.

5 μονάδες

Β.4. υπαίτιοι, ατονούσαν, διασύνδεση, διείσδυση, αναπόφευκτη. Να δώσετε για καθεμιά από τις παραπάνω λέξεις του κειμένου μια συνώνυμη.

5 μονάδες

Β.5. «Οι μετανάστες αμείβονται πολύ πιο χαμηλά από τους εγχώριους εργάτες και συνήθως εργάζονται σε τομείς που οι Έλληνες αποφεύγουν».

Χρησιμοποιώντας τη φράση αυτή ως θεματική περίοδο να αναπτύξετε μια παράγραφο με τη μέθοδο της αιτιολόγησης (80-100 λέξεις)

10 μονάδες

Γ. Υποθέστε ότι συμμετέχετε στη Βουλή των Εφήβων και έχετε αποφασίσει να μιλήσετε για το θέμα του ρατσισμού απέναντι στους μετανάστες. Αφού αρχικά αναφερθείτε στα αίτια της ρατσιστικής συμπεριφοράς απέναντι στους μετανάστες, να επισημάνετε τις επιπτώσεις που έχει στο άτομο-μετανάστη αλλά και στην ίδια την κοινωνία. Εκθέστε στη συνέχεια τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των μεταναστών. (600 λέξεις)

40 μονάδες

η κοινωνία των πολιτών σε δράση

Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο του οργανωμένου εθελοντισμού απέκτησε στον ελληνικό χώρο νέες και πρωτότυπες ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις που υπερβαίνουν τις παλαιές εμπειρίες της παραδοσιακής φιλανθρωπίας. Η οργανωμένη εθελοντική δράση τείνει να καταστεί μια σημαντική συνιστώσα της "κοινωνίας των πολιτών" ή πιο σωστά αποτελεί το πιο ορατό ίσως δείγμα ότι μια "κοινωνία των πολιτών" άξια του ονόματός της, αρχίζει να οικοδομείται και στη χώρα μας.

Μιλώντας εδώ για "κοινωνία των πολιτών" αναφερόμαστε σε όλη εκείνη τη σφαίρα των κοινωνικών σχέσεων που γεννώνται αυθόρμητα "από τα κάτω" ως προϊόν της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι (στην ευρύτερή της εκδοχή, που περιλαμβάνει όχι μόνο την ίδρυση σωματείων ή ενώσεων προσώπων που δεν έχουν νομική προσωπικότητα, αλλά και τη σύσταση ιδρυμάτων), και σχηματίζουν ένα κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο κυριαρχεί η ιδέα του "καλώς εννοούμενου συμφέροντος", δηλαδή η αξιολόγηση του προσωπικού συμφέροντος στο πλαίσιο ενός ευρύτερου κοινωνικού συμφέροντος.

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του οργανωμένου εθελοντισμού, που τον καθιστά ένα εξειδικευμένο υποσύστημα της "κοινωνίας των πολιτών", είναι ο αλτρουιστικός προορισμός των αποτελεσμάτων της δραστηριότητάς του και ιδίως ο τρόπος πραγμάτωσής τους, ο οποίος βασίζεται στην εκτέλεση προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας.

Τα πεδία παρέμβασης των εθελοντικών οργανώσεων είναι πολλαπλά και διαφορετικά μεταξύ τους, αρκετές δε από τις οργανώσεις αυτές δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα σε περισσότερα πεδία. Υπάρχουν, ίσως, "πολλοί" εθελοντισμοί, ο καθένας με τη δική του φυσιογνωμία, ταυτότητα και μέθοδο δράσης, κοινό χαρακτηριστικό όλων όμως είναι η συνδρομή τους στην πραγματοποίηση θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών (Ελλήνων και αλλοδαπών), τα οποία για διαφόρους λόγους, νομικούς ή πραγματικούς, δε βρίσκουν επαρκή ή αποτελεσματική ικανοποίηση ή απαιτούν για την προστασία και την προαγωγή τους την κινητοποίηση των εθελοντικών ενεργειών της κοινωνίας (χαρακτηριστικό παράδειγμα, το δικαίωμα στο περιβάλλον).

Ένα σημαντικό μέρος του εθελοντισμού στον ελληνικό χώρο - αν και αναλογικά μικρότερο εν συγκρίσει προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες - δραστηριοποιείται στον τομέα των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, με αντικείμενο κυρίως την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε δοκιμαζόμενα πρόσωπα: ασθενείς και άτομα τρίτης ηλικίας, άτομα με ειδικές ανάγκες, εγκαταλελειμμένα παιδιά, ανήλικοι και οικογένειες σε δυσκολίες, ανύπαντρες μητέρες, τοξικοεξαρτημένοι, ψυχικά πάσχοντες, χρόνιοι ασθενείς, φυλακισμένοι και πρώην φυλακισμένοι, οροθετικοί και ασθενείς με AIDS, ξένοι μετανάστες, Τσιγγάνοι, αλκοολικοί, άστεγοι, κ.λπ. Αυτή τη μορφή εθελοντισμού, που είναι περισσότερο προσανατολισμένη στην παροχή κοινωνικής φροντίδας σε πρόσωπα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης, θα μπορούσαμε να τη προσδιορίσουμε με τον όρο "κοινωνικός εθελοντισμός".

Σημαντική ανάπτυξη παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια ο "περιβαλλοντικός εθελοντισμός", ο οποίος δραστηριοποιείται στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, και ο "εθελοντισμός πολιτικής προστασίας" με αιχμή την πρόληψη και κατάσβεση δασικών πυρκαγιών. Αρκετά διαδεδομένη εμφανίζεται επίσης η παρουσία του "πολιτιστικού εθελοντισμού", με επίκεντρο την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών και τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενώ πιο πρόσφατα, σημαντικό ενδιαφέρον παρατηρείται και για προγράμματα "διεθνούς εθελοντισμού", που προωθούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο των πολιτικών για τους νέους, όπως η "Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία", ή από μη κυβερνητικές οργανώσεις διεθνούς συνεργασίας και αλληλεγγύης με αντικείμενο την παροχή ανθρωπιστικής, επισιτιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες ή τον άμαχο πληθυσμό εμπόλεμων χωρών.

Σε όλες τις προαναφερόμενες μορφές του ή και άλλες που δεν εντάσσονται στην ενδεικτική αυτή κατηγοριοποίηση - ο εθελοντισμός έχει ως αντικείμενο την πραγματοποίηση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται άμεσα ή έμμεσα στο ισχύον Σύνταγμα ή απολαμβάνουν διεθνούς προστασίας στον έναν ή τον άλλον βαθμό. Υπό την έννοια αυτή ο εθελοντισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια μορφή "κοινωνικής εγγύησης" των θεμελιωδών δικαιωμάτων, δηλαδή μιας εξωτερικής εγγύησης της νομικής αποτελεσματικότητάς τους, επαφίμενης στην αυτόνομη πρωτοβουλία των πολιτών.

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της εθελοντικής δράσης, νοούμενης ως "κοινωνικής εγγύησης" των θεμελιωδών δικαιωμάτων, είναι ότι αυτή προσανατολίζεται στα δικαιώματα "τρίτων", ακόμη και αγνώστων (όπως συμβαίνει χαρακτηριστικά με την εθελοντική αιμοδοσία) και δεν περιορίζεται απλώς στη διεκδίκηση αυτών των δικαιωμάτων, αλλά συμβάλλει στην πρακτική συγκεκριμενοποίησή τους, με την παροχή υλικών ή ηθικών υπηρεσιών.

Η Πολιτεία αναγνώρισε πρόσφατα το "θεσμικό" ρόλο ορισμένων κατηγοριών εθελοντικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της Υγείας και Πρόνοιας και της Αναπτυξιακής Βοήθειας και Συνεργασίας. Παρόλ' αυτά, απομένουν πολλά ακόμη να γίνουν, για να εξασφαλιστεί στον εθελοντικό τομέα το καλύτερο δυνατό νομικό και φορολογικό πλαίσιο, προκειμένου αυτός να συμβάλει αποτελεσματικά στην προώθηση κοινωφελών σκοπών.

Διασκευή, από τον ημερήσιο Τύπο

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να συντάξετε την περίληψη (100-120 λέξεις) του κειμένου.

μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος:

«ο εθελοντισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια μορφή "κοινωνικής εγγύησης" των θεμελιωδών δικαιωμάτων, δηλαδή μιας εξωτερικής εγγύησης της νομικής αποτελεσματικότητάς τους, επαφίμενης στην αυτόνομη πρωτοβουλία των πολιτών».

μονάδες 10

B2. Να επισημάνετε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου: «Τα πεδία παρέμβασης ... περιβάλλον».

μονάδες 5

B3. Να γράψετε από έναν πλαγιότιτλο για τις παραγράφους 2 και 5.

μονάδες 5

B4. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για τις παρακάτω λέξεις: δείγμα, αλτρουιστικός, πεδία, φυσιογνωμία, συνδρομή.

μονάδες 5

Γ. Ο εθελοντισμός θεωρείται η νέα ριζοσπαστική θεώρηση για συμμετοχή στα κοινά, η ατομική συμβολή στον κοινωνικό περίγυρο και στο "πλανητικό χωριό". Με βάση αυτή τη διαπίστωση, αφενός, να επισημάνετε τους λόγους που καθιστούν αναγκαία την εθελοντική δράση και, αφετέρου, να επιχειρηματολογήσετε για τη σπουδαιότητα και την προσφορά του εθελοντισμού σε προσωπικό και σε συλλογικό επίπεδο. Το κείμενό σας να έχει τη μορφή ομιλίας σε εκδήλωση που διοργανώνεται στο Δήμο της περιοχής σας.

μονάδες 40

η ευτυχία στην κατανάλωση;

Υπάρχει μια ομάδα προϊόντων που είναι καλλυντικά φάρμακα και η οποία περιλαμβάνει παρασκευάσματα που καθυστερούν την εμφάνιση των ρυτίδων στο πρόσωπο ή τις μειώνουν, που προστατεύουν από την τριχόπτωση ή βοηθούν στην επανεμφάνιση τριχών, που προστατεύουν το δέρμα από τον ήλιο κ.τ.λ.. Ασφαλώς αυτό το ξέρατε. Εκείνο που δεν ξέρατε είναι η αξία των πωλήσεων αυτών των προϊόντων. Μια πρόσφατη πληροφορία στον «Economist» αναφέρει ότι η κατά κεφαλήν δαπάνη για τέτοια προϊόντα ήταν για το 1999 περίπου 21 δολάρια στη Γερμανία και στην Ελβετία, 18 δολάρια στη Γαλλία και στην Ιαπωνία, 16 στις Η.Π.Α., 15 στην Ιταλία, 14 στην Ισπανία και στη Σουηδία, 13 στο Χονγκ Κονγκ, 12 στη Βρετανία και 6 στη Νότια Κορέα. Αν πολλαπλασιάσουμε το κατά κεφαλήν ποσό με τον πληθυσμό κάθε χώρας και αθροίσουμε βρίσκουμε περίπου 13 δισ. δολάρια ως συνολική δαπάνη των χωρών αυτών. Στα μεγέθη αυτά δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες για άλλα συγγενή προϊόντα, όπως βαφές μαλλιών, κραγιόν, πούδρες, αρώματα, κολόνιες, αποτριχώσεις, δαπανηρότατα (και απαίσια) λίφτινγκ κ.τ.λ..

Επίσης, ο συνολικός πληθυσμός των χωρών που ανέφερα πιο πάνω είναι περίπου 800 εκατομμύρια, δηλαδή μόνο το 13% του παγκόσμιου πληθυσμού. Είναι δύσκολο να κάνω αναγωγή στον παγκόσμιο πληθυσμό, διότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές εισοδήματος και διάρθρωσης ηλικιών μεταξύ των χωρών. Ακόμη και η πιο συντηρητική εκτίμηση όμως οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ένας τεράστιος όγκος οικονομικών πόρων χρησιμοποιείται για να ικανοποιήσει «ανάγκες ομορφιάς». Αναφέρω τα παραπάνω διότι πιστεύω ότι δείχνουν μια κατάσταση πραγμάτων την οποία θεωρώ κατακριτέα. Βέβαια, ο οικονομολόγος που έχει ανατραφεί με τη νεοκλασική θεωρία θα προβάλει αμέσως τη γνωστή αρχή «περί γούστου ουδείς λόγος», δηλαδή κάθε άτομο δαπανά το εισόδημά του όπως αυτό νομίζει και κανείς δεν είναι σε θέση να του πει αν κάνει καλά ή άσχημα. Είναι δύσκολο (αν όχι αδύνατο) να αγνοήσει κανείς την ισχύ αυτού του επιχειρήματος κυρίως στο επίπεδο των ατομικών επιλογών.

Εν τούτοις νομίζω ότι υπάρχει κάτι παράλογο και κακό σε μια κοινωνία που επιτρέπει σε ορισμένους την ικανοποίηση κάθε ματαιοδοξίας και κάθε τρυφηλότητας την ίδια στιγμή που άλλοι αδυνατούν να ικανοποιήσουν βασικές ανάγκες διατροφής, στέγασης και περίθαλψης. Ο Επίκουρος έλεγε πως ήταν έτοιμος να παραβγεί με τον Δία σε ευτυχία, αρκεί να είχε ψωμί και νερό, πρόταση που μπορεί να θεωρηθεί υπερβολή που λεγόταν σε αντίθεση προς εκείνους που υποστήριζαν ότι η ευτυχία βρίσκεται στον πλούτο και στην εξουσία. Δεν είναι ανάγκη να ζούμε σύμφωνα με το πρότυπο του Επίκουρου καν αν αποφεύγουμε ό,τι υπερβαίνει το επίπεδο της λιτής διαβίωσης. Φαίνεται ότι η ποικιλία και η πολυτέλεια παίζουν κάποιον ρόλο στη ζωή μας. Υπάρχουν όμως όρια που η φύση επιβάλλει. Όπως έλεγε ο Επίκουρος, «τη φύση δεν πρέπει να τη βιάζουμε αλλά να την υπακούμε».

Υπάρχουν επίσης όρια που επιβάλλει η αρμονική κοινωνική συμβίωση. Έχω την αίσθηση ότι σε πολλές περιπτώσεις τα όρια αυτά έχουν ξεπεραστεί. Όταν υπάρχουν άτομα με ανυπολόγιστο πλούτο πλάι - πλάι με εκατομμύρια πεινασμένους, η κοινωνική ισορροπία διατηρείται όχι από την επικρατούσα αρμονική αλλά από την απειλή των όπλων. Όταν υπάρχουν άτομα, γυναίκες αλλά και άνδρες, που υποβάλλονται σε εγχειρήσεις για να αφαιρέσουν τις ρυτίδες που η φύση τους έδωσε, αυτό σίγουρα είναι μια θλιβερή παράβαση των ορίων της φύσης.

δημοσίευμα σε Κυριακάτικη εφημερίδα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Στην τάξη σας γίνεται μια συζήτηση για τις σύγχρονες καταναλωτικές συνήθειες και εσείς παρουσιάζετε συνοπτικά το περιεχόμενο του παραπάνω άρθρου σε περίπου 100 λέξεις.

Μονάδες 25

B1. Να σχολιάσετε την παρακάτω φράση «Όταν υπάρχουν ... αλλά από την απειλή των όπλων» σε μια παράγραφο κάνοντας επίκληση στη λογική και στο συναίσθημα. (80–100 λέξεις)

Μονάδες 10

B2. Να εντοπίσετε τη συνοχή και τη συνεκτικότητα των παραγράφων του παραπάνω κειμένου.

Μονάδες 5

B3. Ποιους τρόπους και ποια μέσα πειθούς επιστρατεύει ο συγγραφέας για να υποστηρίξει τις απόψεις του; Να δώσετε ένα παράδειγμα από κάθε περίπτωση, μελετώντας την πρώτη και την τρίτη παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 6

B4. Ποια συλλογιστική πορεία ακολουθεί ο αρθρογράφος στο κείμενό του;

Μονάδες 5

B5. Να προσδιορίσετε τις εννοιολογικές διαφορές που υπάρχουν στα παρακάτω ζευγάρια λέξεων, γράφοντας μια περίοδο για κάθε λέξη: παράβαση – παραβίαση, διαβίωση – επιβίωση, πρότυπο – πρωτότυπο

Μονάδες 9

Γ. Ανήκετε σε κάποιο σύλλογο προστασίας καταναλωτών και ως συνειδητοποιημένος πολίτης αποφασίζετε να στείλετε μια επιστολή στο Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών στην οποία, αφού υποστηρίζετε την αλλοτρίωση που προξενεί η αλόγιστη κατανάλωση, καταθέτετε προτάσεις που αποβλέπουν στη δημιουργία καταναλωτικής συνείδησης και στην προστασία των δικαιωμάτων του αγοραστικού κοινού.

Μονάδες 40

Δούλος των δημιουργημάτων του

Ο άνθρωπος στις μέρες μας από κύριος έχει καταντήσει δούλος των δημιουργημάτων του. Η μηχανή τον έχει κυριολεκτικά αιχμαλωτίσει. Και τα αποτελέσματα γίνονται όλο και πιο φανερά: Ο κίνδυνος να μεταβληθεί ο πλανήτης μας, σε περίπτωση νέου πολέμου, σ' ένα απέραντο νεκροταφείο κάτω από ένα ατελείωτο όγκο ερειπίων δεν είναι καθόλου απίθανος. Εντωμεταξύ η μόλυνση του περιβάλλοντος παίρνει διαστάσεις αυτόχρημα επικίνδυνες. Διαταράσσεται με αυξανόμενο διαρκώς ρυθμό η οικολογική ισορροπία τόσο στη στεριά όσο και στη θάλασσα. Ένα μεγάλο μέρος της ανθρωπότητας εξακολουθεί να λιμοκτονεί παρά την αφθονία των υλικών αγαθών στις προηγμένες χώρες. Το άγχος γίνεται το μονιμότερο ψυχικό κλίμα του ανθρώπου. Και αναρωτιέται κανένας: Πού οφείλεται η κατάσταση αυτή;

Η απάντηση για όποιον έχει τη δύναμη να βλέπει καθαρά και αποκάλυπτα δεν είναι «δύσκολη». Το άνοιγμα της ψαλίδας ανάμεσα στον τεχνικό και τον πνευματικό πολιτισμό έχει διευρυνθεί πολύ –και συνεχώς διευρύνεται περισσότερο. Ενώ ο τεχνικός πολιτισμός τρέχει ασταμάτητος προς τα εμπρός, ο πνευματικός μένει στάσιμος, αν δεν υποχωρεί κιόλας. Απόδειξη η ηθική κρίση που μαστίζει τις συνειδήσεις αλλά και τις κοινωνίες του καιρού μας. Οι πνευματικές αξίες του αληθινού, του ωραίου, του αγίου δεν καλλιεργούνται με την ένταση που επιβάλλει η τόσο προχωρημένη τεχνολογία μας, ώστε να επέλθει κάποια εξισορρόπηση. Ο άνθρωπος σήμερα θηρεύει με επιμονή «το παραχρήμα», το άμεσα χρήσιμο. Έτσι, όμως, παύει πια να ακούγεται η φωνή της αιωνιότητας. Ωστόσο, η μόνη και αδιατίμητη παρουσία του είναι πάντα ένας σπόρος ακριβώς αυτής της αιωνιότητας που είναι ριγμένος μέσα του και που τόσο τον έχει περιφρονήσει.

Καιρός για μια στροφή λοιπόν, ώστε να καταστεί δυνατή η υπερνίκηση των αντιφάσεων της εποχής μας. Φυσικά η στροφή αυτή δε σημαίνει επιπόλαια περιφρόνηση ή συγκράτηση του τεχνικού πολιτισμού, μια συγκράτηση που ούτε εφικτή, ούτε σκόπιμη είναι. Τη λύση στο πρόβλημα θα μπορούσε να τη δώσει μόνο η σωστή ιεράρχηση στις διάφορες πολιτιστικές αξίες. Ο πνευματικός πολιτισμός πρέπει να αποτελέσει το θεμέλιο του τεχνικού πολιτισμού. Έτσι ο άνθρωπος θα ξαναγίνει κύριος της μηχανής και γενικότερα των τεχνικών του επιτευγμάτων. Η επιστήμη θα ξαναβρεί τον αρχικό και κύριο σκοπό της, που είναι η ανεύρεση του αληθινού και όχι του απλώς ωφέλιμου. Θα ξανανθίσει η εμπιστοσύνη στον άνθρωπο και η πρώτη ρίζα της, η πίστη στο Θεό, με αποτέλεσμα να ξεπεραστούν οι φοβίες, το άγχος και η ανασφάλεια του σημερινού ανθρώπου. Ο πνευματικός πολιτισμός στην ουσία του είναι βέβαια ένα ζωντανό βίωμα και για τούτο δεν καλλιεργείται εύκολα. Απαιτείται αγώνας. Στο σημείο όμως που έχουμε φτάσει αξίζει να γίνει ένα τέτοιο αγώνισμα: Είναι ζήτημα ζωής ή θανάτου.

I. Α. Νικολαΐδης

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάσετε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να δοθεί η περίληψη του παραπάνω κειμένου σε 100 περίπου λέξεις.

Μονάδες 25

B.1 α. Ποια είναι τα δομικά μέρη της πρώτης παραγράφου;

β. Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η ίδια παράγραφος;

Μονάδες 6

B.2 ατελείωτο, αυτόχρημα, αποκάλυπτα, ψαλίδα, υποχωρεί, θηρεύει, παραχρήμα, εφικτή: Να δοθούν συνώνυμα για τις παραπάνω λέξεις.

Μονάδες 8

B.3 Να αναφέρετε τέσσερα παραδείγματα μεταφορικού-εικονοπλαστικού λόγου από το κείμενο που σας δόθηκε.

Μονάδες 4

B.4 «Ο άνθρωπος σήμερα θηρεύει με επιμονή «το παραχρήμα», το άμεσα χρήσιμο». Να αναπτύξετε το νόημα της παραπάνω περιόδου σε μια παράγραφο 70 – 80 λέξεων.

Μονάδες 10

B.5 Σε ποιο γραμματειακό είδος ανήκει το παραπάνω κείμενο; Τεκμηριώστε την απάντησή σας.

Μονάδες 7

Γ. Ως νέοι της τεχνοκρατικής εποχής μας διαπιστώνετε ότι η τεχνολογική πρόοδος και η άνοδος του βιοτικού επιπέδου δε συμβαδίζουν πάντα με τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής. Αρθρογραφώντας στη σχολική σας εφημερίδα να αναζητήσετε τις αιτίες του φαινομένου και να εξετάσετε αν υπάρχουν τρόποι αντιμετώπισής του. (500-600 λέξεις)

Μονάδες 40

Τα δικαιώματα του ανθρώπου, δυτικό ιδεολόγημα ή οικουμενικό ήθος;

Στον σύγχρονο, γεμάτο εντάσεις κόσμο, ο αγώνας για τα δικαιώματα του ανθρώπου έχει δύο μέτωπα:

Είναι αγώνας κατά της παραβίασής τους και για την **κατοχύρωση** και τον έμπρακτο σεβασμό τους. Παρά τις προόδους που έχουν συντελεστεί στον χώρο αυτό, παρά τις διακηρύξεις, τις διεθνείς συμβάσεις, παρά την προσπάθεια που καταβάλλει ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και τα διάφορα κινήματα και οι οργανώσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, παρά τις δεσμεύσεις των κρατών με την υπογραφή διεθνών συμβάσεων και με τη συνταγματική κατοχύρωση θεμελιωδών δικαιωμάτων, η κατάσταση των δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι σε πολλά μέρη της γης απογοητευτική. Συνεχώς απειλείται η **μετάπτωση** στη βαρβαρότητα και στην περιφρόνηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το χάσμα μεταξύ των διακηρύξεων των δικαιωμάτων του ανθρώπου και της συγκεκριμένης πρακτικής πολλών κρατών είναι εμφανέστατο και η αντίφαση μεταξύ θεωρίας και πράξης είναι απογοητευτική.

[...]

Ο αγώνας για τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι αγώνας εναντίον της παρανόησης και της διαστρέβλωσης του νοήματός τους, αγώνας για τη θεμελίωση τους και τον ορθό καθορισμό του περιεχομένου και των ορίων τους. Τα δικαιώματα του ανθρώπου υπήρξαν ανέκαθεν σημείον αντιλεγόμενον και αποτελούν και σήμερα αντικείμενο έντονης αμφισβήτησης: «Σήμερα δεν υπάρχει σχεδόν καμία θεωρία για τα δικαιώματα του ανθρώπου, το αντίθετο της οποίας να μην υποστηρίχτηκε κάπου». Οι κρίσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου ξεκινούν από «δυτική ιδεολογία» και «κενή ρητορεία» και φθάνουν μέχρι «οικουμενικό ήθος», «θεμέλιο της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο». Βέβαια οι αντιφατικές εκτιμήσεις στηρίζονται και στο γεγονός ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι ένα τόσο πολύπλοκο και πολύπλευρο φαινόμενο, ώστε ο καθείς να μπορεί να στηρίζει σε κάποια πτυχή της ιστορίας και των διακηρύξεων τους ακόμη και την πιο ακραία θέση.

[...]

Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα για την πορεία των δικαιωμάτων του ανθρώπου αποτελεί σήμερα η αμφισβήτησή τους από μη δυτικούς πολιτισμούς. Τα δικαιώματα του ανθρώπου βρίσκονται αντιμέτωπα με την **υποψία** ότι αποτελούν δυτικό ιδεολόγημα, έκφραση της δυτικής ατομικιστικής εκδοχής και εμπειρίας της ελευθερίας. Διατυπώνεται η άποψη ότι η Δύση προσπαθεί να επιβάλει στον μη δυτικό κόσμο τις αξίες της με τη μορφή των δικαιωμάτων του ανθρώπου, ότι θέλει να εξαγάγει τα ιδανικά της όπως τα βιομηχανικά της προϊόντα. Με την πρόταση της Δύσης, να θεωρούνται τα δικαιώματα του ανθρώπου «μέτρο του πολιτικού ανθρωπισμού», εκφράζεται ο δυτικός πολιτικός και πολιτισμικός ιμπεριαλισμός.

Πίσω από τέτοιες τοποθετήσεις κρύβεται μεταξύ άλλων, μια **παρανόηση** της ιδέας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Γιατί α) η υιοθέτηση της εκ μέρους άλλων πολιτισμών δεν οδηγεί νομοτελειακά αυτούς τους πολιτισμούς σε αλλοτρίωση και απώλεια ταυτότητας, και β) επειδή τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι αυτονόητο μέρος του δυτικού πολιτισμού, αλλά σηματοδοτούν τις βαθειές κρίσεις του και θα έπρεπε λογικά να αποτελούν «σύμμαχο» και όχι «απειλή» για τους μη δυτικούς λαούς. Πάντως, αν αναλογισθεί κανείς ότι τα δικαιώματα του ανθρώπου ήταν και είναι και στη Δύση αντικείμενο έντονων **αντιπαραθέσεων**, τότε δεν πρέπει να απορεί για το γεγονός ότι αυτά και στους άλλους πολιτισμούς προκαλούν αντιδράσεις. Ίσως αυτό να είναι μια αναγκαία φάση στην πορεία αντικειμενικότερης προσέγγισής τους. Το γεγονός ωστόσο ότι και εκείνοι που απορρίπτουν τα δικαιώματα του ανθρώπου ως δυτική ιδεολογία, τα επικαλούνται, για να στηρίξουν διάφορα αιτήματά τους, αποδεικνύει ότι αυτά αποτελούν «κληρονομιά ολόκληρης της ανθρωπότητας».

Κώστας Δεληκωσταντής

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

1. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις
μονάδες 25
2. Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς χρησιμοποιεί στο κείμενο ο συγγραφέας
μονάδες 5
3. Πως αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου και ποια συλλογιστική πορεία ακολουθείται;
μονάδες 5
4. Να βρείτε μια συνώνυμη λέξη των εντόνων λέξεων του κειμένου
μονάδες 10
5. Βρείτε λέξεις και φράσεις του κειμένου που έχουν ενότητα-σχέση με τον τίτλο του κειμένου
μονάδες 5
6. Να σχηματίσετε προτάσεις με τις υπογραμμισμένες λέξεις-φράσεις του κειμένου
μονάδες 10
7. Ενώ από παντού ακούγονται διακηρύξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ανάγκη σεβασμού τους, εντούτοις τα δικαιώματα αυτά παραβιάζονται βάνανυσα. Να αναφέρετε ενδεικτικές περιπτώσεις παραβίασης των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην εποχή μας και να εκθέσετε τις απόψεις σας για τα αίτια της παραβίασής τους. 500-600 λέξεις.
μονάδες 40

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - επιλεγμένα θέματα πανελλαδικών εξετάσεων

η σημασία της αυτομόρφωσης σήμερα

Με τον όρο αυτομόρφωση περιγράφουμε μία σύνθετη εκπαιδευτική διαδικασία της οποίας θεμελιώδης κινητήρια δύναμη είναι ο ίδιος ο άνθρωπος, ο οποίος, έχοντας επίγνωση των αναγκών και των επιθυμιών του, καλείται να συμβάλει αποφασιστικά στην πορεία της εκπαιδευτικής και επαγγελματικής του κατάρτισης. Σε αυτή την ατομική, και πολλές φορές εξαιρετικά δύσκολη, πορεία κατάκτησης νέων γνώσεων, δεν ενεργεί μόνος του, όπως θα μπορούσαμε να υποθέσουμε με βάση το πρώτο συνθετικό της λέξης αυτο-μόρφωση. Ο άνθρωπος δεν δραστηριοποιείται μέσα σε ένα κοινωνικό κενό, αλλά μέσα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον. Βρίσκεται δηλαδή σε συνεχή επικοινωνία με τους άλλους, σε επαφή και ανταλλαγή με τους επίσημους ή ανεπίσημους εκπαιδευτικούς θεσμούς, με ποικίλους οργανισμούς και κέντρα κατάρτισης, ακόμη και όταν οι νέες τεχνολογίες του επιτρέπουν να μαθαίνει και να εργάζεται σε φυσική απόσταση από τους άλλους.

Με αυτή την έννοια, οι διαδικασίες και οι πρακτικές αυτομόρφωσης στη σημερινή εποχή δεν σημαίνουν την απουσία των άλλων, θεσμών και ατόμων, ούτε την κοινωνική απομόνωση του καθενός ατόμου, αλλά την ενεργητική στάση του, αφού το ίδιο αποφασίζει, άλλοτε αυτοβούλως και άλλοτε κάτω από την πίεση συγκεκριμένων αναγκών, να εκπαιδευθεί. Η ενεργητική στάση συνίσταται στο ότι ο άνθρωπος καλείται να διαμορφώσει μαζί με τους άλλους συμμετέχοντες (οργανισμούς, εκπαιδευτές, εκπαιδευόμενους) το περιεχόμενο, τη διαδικασία και τους τρόπους της εκπαίδευσής του.

Όμως οι πρωταρχικοί παράγοντες που καθιστούν την αυτομόρφωση αναγκαία για τα άτομα των σύγχρονων κοινωνιών είναι οι νέες επιστημονικές και τεχνολογικές ανακαλύψεις και οι συνεπακόλουθες μεταμορφώσεις της αγοράς εργασίας. Μία από τις συνέπειες αυτών των αλλαγών είναι ότι πολλά επαγγέλματα χάνουν γρήγορα την αξία και τη χρησιμότητά τους, ενώ οι γνώσεις και οι δεξιότητες που τα άτομα κατέκτησαν στα πρώτα στάδια της ζωής τους καθίστανται ανεπαρκείς για το παρόν και το μέλλον. Η συνολική τεχνολογική αναδιάρθρωση της εργασιακής δραστηριότητας στερεί όλο και περισσότερο στα άτομα τη δυνατότητα να διατηρούν μία και μοναδική επαγγελματική ταυτότητα σε όλη τη διάρκεια της ενεργού ζωής τους. Κατά συνέπεια, ανεξάρτητα από τις ψυχοκοινωνικές συνέπειες αυτής της κατάστασης για τα άτομα, οι νέοι άνθρωποι των τεχνολογικών κοινωνιών καλούνται να αλλάξουν δύο ή τρία επαγγέλματα στην επαγγελματική πορεία τους. Το γεγονός αυτό επιβάλλει στα άτομα να κατακτούν διαρκώς γνώσεις, να ανανεώνουν τις δεξιότητές τους, να αποκτούν γρήγορα νέες ειδικεύσεις, δηλαδή, να εκπαιδεύονται συνεχώς.

Η εκπαίδευση δεν νοείται πια ως η απλή, κανονιστική μετάδοση γνώσεων από τις μεγαλύτερες γενιές στις νεότερες, όπως την όριζε ο Ε. Durkheim κατά τον 19ο αιώνα. Και τούτο επειδή, τόσο το περιεχόμενο της εκάστοτε εκπαιδευτικής πράξης όσο και ο χρόνος που αφιερώνεται σε αυτήν, αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης ανάμεσα στις διαφορετικές γενιές, τα δύο φύλα και τις διαφορετικές κουλτούρες των ανθρώπων, γεγονός που παρατηρείται σε όλες τις σύγχρονες πρακτικές της καθημερινής ζωής. Η εκπαιδευτική πράξη καθίσταται επομένως μια διαδικασία που δεν περιορίζεται στο χώρο (το σχολείο) και το χρόνο (περίοδος της νεότητας), αλλά επεκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της ζωής και πέραν των σχολικών τειχών.

Αλεξάνδρα Κορωναίου, Εκπαιδευοντας Εκτός Σχολείου, 2002
(Διασκευή)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ... οι νέοι άνθρωποι των τεχνολογικών κοινωνιών καλούνται να αλλάξουν δύο ή τρία επαγγέλματα στην επαγγελματική πορεία τους ...

Μονάδες 12

B2. α) Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η τελευταία παράγραφος του κειμένου; (Η εκπαίδευση δεν νοείται ... των σχολικών τειχών) **(μονάδες 4)**

β) Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη της ίδιας παραγράφου του κειμένου **(μονάδες 3)**

Μονάδες 7

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: ατομική, επιτρέπουν, ανεπαρκείς, διαφορετικές, επεκτείνεται. **(μονάδες 5)**

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: συνεχή, χρησιμότητα, συνέπειες, δεξιότητες, καθίσταται. **(μονάδες 5)**

Μονάδες 10

B4. Να επισημάνετε τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα επιστημονικού λόγου στο κείμενο που σας δίνεται.

Μονάδες 6

Γ1. Σε άρθρο που θα δημοσιευθεί στην εφημερίδα του σχολείου σας να αναφερθείτε στη σημασία της αυτομόρφωσης και να προτείνετε τρόπους πραγμάτωσής της σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

περιβάλλον και ρύπανση

Στη διάρκεια της παρουσίας του στη Γη, ο άνθρωπος θεώρησε το φυσικό περιβάλλον ως εχθρό που έπρεπε να υποτάξει, ως υπηρέτη που μπορούσε να χρησιμοποιήσει και ως τροφοδότη από τον οποίο εξαρτιόταν η επιβίωσή του. Έτσι, διαδοχικές γενιές ανθρώπων ασχολήθηκαν με την τιθάσευση¹ ορισμένων στοιχείων της φύσης, την προστασία από πλημμύρες, την αποξήρανση ελών, την εκχέρσωση δασών κ.ο.κ. [...]. Σε ορισμένους πολιτισμούς, όπως σε εκείνους των δυτικών χωρών, ο άνθρωπος ανέπτυξε μια εγωκεντρική νοοτροπία για το φυσικό περιβάλλον και, αντί να θεωρεί τον εαυτό του μέρος του περιβάλλοντος, πίστεψε ότι αυτός υπερέχει από όλα τα άλλα πλάσματα της Δημιουργίας και ότι η υπόλοιπη φύση έχει δημιουργηθεί για τη δική του χρήση και απόλαυση. [...]

Μέχρι τα τέλη περίπου της δεκαετίας 1960-70, οι διάφορες κοινωνίες, σαγηνευμένες από το όραμα για ευμάρεια² και υλική απόλαυση που παρείχε η οικονομική ανάπτυξη, παρέβλεπαν τη βαθμιαία επιδείνωση του φυσικού περιβάλλοντος. Την αυξανόμενη ρύπανση των υδάτων και την ακαταλληλότητά τους για αναψυχή ή άλλες χρήσεις, τη βαθμιαία απώλεια της διαύγειας του ατμοσφαιρικού αέρα και τα αυξανόμενα αναπνευστικά προβλήματα και άλλες ενοχλήσεις που προκαλούσε η ατμοσφαιρική ρύπανση, καθώς και τις άλλες αρνητικές επιπτώσεις της ρύπανσης, τα θεωρούσαν συνήθως ως επουσιώδη ή ως απαραίτητη θυσία για την επίτευξη ενός πολύ σημαντικότερου στόχου, αυτού της οικονομικής ανάπτυξης. Η τελευταία πιστευόταν ότι θα εξασφάλιζε σε όλους μια ζωή άνεσης και ελεύθερου χρόνου, τη δυνατότητα απασχόλησης με πολιτιστικές δραστηριότητες, τη γενική εκπαίδευση των ενηλίκων, την άριστη ιατρική περίθαλψη κ.ά. Η στροφή προς τον καταναλωτικό τρόπο ζωής, που επικράτησε εδώ και μερικές δεκαετίες, ενθάρρυνε τον άνθρωπο να προσανατολίζει την προσοχή και τη δραστηριότητά του στο πώς να παράγει και να καταναλώνει όσο γίνεται περισσότερα αγαθά και υπηρεσίες. Παράλληλα, η εκπληκτική επιστημονική πρόοδος, που έλαβε χώρα τις τελευταίες δεκαετίες, καλλιέργησε την πεποίθηση ότι η επιστήμη μπορεί να επιλύσει όλα τα προβλήματα, μεταξύ των οποίων και τα περιβαλλοντικά.

Στο μεταξύ, γινόταν σε μεγάλο βαθμό αλόγιστη χρήση του περιβάλλοντος, που οδήγησε σε δραματική υποβάθμισή του σε πολύ μεγάλες περιοχές της γης. Ο άνθρωπος απορροφούμενος από το στόχο της αύξησης της υλικής ευμάρειας και θαμπωμένος από τα επιτεύγματα της επιστήμης, χωρίς να το αντιλαμβάνεται, πριόνιζε το δέντρο πάνω στο οποίο κάθεται και από τους καρπούς του οποίου εξαρτάται η συντήρησή του.

Η αφύπνιση του κόσμου και των κυβερνήσεων ήταν απότομη. Η δυσανασχέτηση για την καταστροφή του περιβάλλοντος φαίνεται ότι βρισκόταν σε λανθάνουσα κατάσταση για αρκετά χρόνια και συσσωρευόταν. Άρχισε να εκδηλώνεται σχεδόν ξαφνικά με εκρηκτικό ρυθμό, καθώς πολλαπλασιάζονταν οι ειδήσεις για διάφορες περιβαλλοντικές καταστροφές και συνειδητοποιήθηκε ότι οι ιδιότητες της φύσης, που οι οικονομολόγοι των περασμένων αιώνων αποκαλούσαν «πρωτογενείς και άφθαρτες», έχασαν σε μεγάλο βαθμό το δεύτερο από τα εν λόγω χαρακτηριστικά. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα το «φυσικό περιβάλλον» από αντικείμενο αδιαφορίας μετατράπηκε σε κρίσιμο θέμα. Τα φαινόμενα της καταστροφής του και του κοινωνικού και οικονομικού κόστους, που προκαλείται από αυτήν, βρέθηκαν ξαφνικά στο επίκεντρο των πολιτικών συζητήσεων. Για τις νεότερες ιδίως γενιές το «φυσικό περιβάλλον» άρχισε να αποτελεί νέο αντικείμενο λατρείας και νέα αφορμή για μαχητικές εκδηλώσεις. Διάφοροι, ειδικοί και μη, συμπεριφέρονται σαν προφήτες και προειδοποιούν ότι η ανθρωπότητα βαδίζει προς βέβαιη αυτοκαταστροφή και ότι ο *homo sapiens*³, παρόλο που μπόρεσε να προσαρμόσει τις εκάστοτε ανάγκες του στις συνθήκες, που επικρατούσαν κατά τις διάφορες φάσεις της μακράς παρουσίας του στη Γη, δε θα μπορούσε να εξακολουθήσει να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες γιατί αυτές μεταβάλλονται με εξαιρετικά γρήγορο ρυθμό.

άρθρο από τον Τύπο σε διασκευή

1 τιθάσευση = έλεγχος, υποταγή

2 ευμάρεια = αφθονία υλικών αγαθών, άνεση,

3 homo sapiens = σοφός άνθρωπος

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ' ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου της τρίτης παραγράφου του κειμένου: «Ο άνθρωπος απορροφημένος ... συντήρησή του».

Μονάδες 15

B2. Ποιον τρόπο και ποια μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

B3. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

υπερέχει, απώλεια, ξαφνικά, βέβαιη, μεταβάλλονται. **(Μονάδες 5)**

β) Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

επιδείνωση, αυξανόμενη, επουσιώδη, ενθάρρυνε, πρόοδος. **(Μονάδες 5)**

Μονάδες 10

B4. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την πρώτη παράγραφο.

Μονάδες 5

Γ1. Σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σου, με θέμα την καταστροφή του περιβάλλοντος, έχεις οριστεί ως ομιλητής από το 15μελές μαθητικό συμβούλιο. Να εκθέσεις τις απόψεις σου για τους κινδύνους που απειλούν την υγεία του ανθρώπου εξαιτίας του προβλήματος αυτού και να προτείνεις τρόπους απόκτησης περιβαλλοντικής συνείδησης των νέων μέσα στη σχολική κοινότητα. (500-600 λέξεις)

Μονάδες 40

οι αρεστές του λόγου

Δεν είναι καθόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες με την ίδια λέξη, τη διεθνή σήμερα λέξη «λόγος», ονόμαζαν τη σκέψη και την ομιλία. Και τα δύο πάνε μαζί, όπως αναφέρει ο Πλάτωνας στο έργο του «Σοφιστής». Δεν είναι καθόλου άστοχο το λεγόμενο ότι ο καλύτερος τρόπος να χαρακτηρίσεις έναν άνθρωπο, είναι να προσέξεις πώς εκφράζεται, πώς μιλεί και πώς γράφει. Εκείνος που έχει ξεκαθαρισμένες και τακτοποιημένες τις σκέψεις του εκφράζεται καθαρά και με τάξη, είτε για σοβαρά και δύσκολα πράγματα μιλεί, είτε γράφει για απλά και εύκολα θέματα της καθημερινής ζωής. Όσο και να προσπαθεί κανείς να κρύψει ή να καλύψει τα κενά των γνώσεών του, ο λόγος του τον αποκαλύπτει. Μια ξαφνική φράση ή μια περιπλεγμένη πρόταση θα τον προδώσει. Ό,τι προπάντων δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο, είναι η διανοητική φτώχεια, ή η αναφομοίωτη μάθηση. Ο κούφιος και παιδαριώδης λόγος (προφορικός ή γραπτός) τα φέρνει στην επιφάνεια.

Κακώς ισχυρίζονται οι θιγόμενοι ότι τους αδικούμε, όταν κρίνουμε τον εσωτερικό κόσμο τους από την εκφραστική τους πενία¹. «Τα έχω στο νου μου» λένε «αλλά δεν μπορώ να τα διατυπώσω, γιατί μου λείπει η πείρα ή το θάρρος». Το «αν και πώς» τα διατυπώνουν μαρτυρεί το «αν και πώς» τα έχουν στο νου τους. Δεν κινείται σε άλλο επίπεδο ο νους, και σε άλλο η γλώσσα. Του ίδιου ρολογιού δείχτες είναι και ο ένας και η άλλη. Και τι χρειάζεται στον άνθρωπο, για να σκέπτεται και να εκφράζεται καθαρά και με τάξη; Το καλό εγκεφαλικό κύτταρο, θα απαντήσει ο ένας. Η καλή εκπαίδευση, θα ισχυριστεί ο άλλος. Η ταπεινή μου γνώμη είναι: και τα δύο.

Ασφαλώς τα διανοητικά προσόντα, όπως και τις σωματικές ιδιότητες, τα οφείλουμε κατά κύριο λόγο στις βιολογικές καταβολές μας. Δεν αποδίδει όμως αυτό το φυσικό κεφάλαιο, εάν δεν αξιοποιηθεί με την καθοδήγηση και την άσκηση, με μία λέξη: με την αγωγή που θα δεχτούμε ή θα επιβάλλουμε στον εαυτό μας από τα τρυφερά μας χρόνια. Εκείνοι που τα ρίχνουν όλα στην κληρονομικότητα, απαλείφουν αυθαίρετα έναν παράγοντα, που έχει αναμφισβήτητη και κάποτε αποφασιστική σημασία για τη διάπλαση² της προσωπικότητάς μας: τον παράγοντα «αγωγή» (ανατροφή, εκπαίδευση, άσκηση), που μας παρέχουν εκείνοι που μας ανέθρεψαν και μας εκπαίδευσαν, είτε πρόσωπα είναι αυτοί (γονιοί, δάσκαλοι, φίλοι) είτε απρόσωποι θεσμοί (διοίκηση, δικαιοσύνη, εκκλησία, σχολείο, επάγγελμα κ.λπ.).

Ε.Π. Παπανούτσου, 2003, Οι δρόμοι της ζωής, εκδ. Νόηση, Αθήνα, σελ. 121-123 (διασκευή)

¹ πενία = φτώχεια

² διάπλαση= διαμόρφωση

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A1. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου, που σας δόθηκε, χωρίς δικά σας σχόλια (60-80 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων το περιεχόμενο της παρακάτω περιόδου: «Δεν είναι καθόλου άστοχο το λεγόμενο ότι ο καλύτερος τρόπος να χαρακτηρίσεις έναν άνθρωπο, είναι να προσέξεις πώς εκφράζεται, πώς μιλεί και πώς γράφει».

Μονάδες 15

B2. Ποιον τρόπο πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου;

Μονάδες 5

B3.α. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: εκφράζεται, θάρρος, κύριο, αποφασιστική, παρέχουν. **(μονάδες. 5)**

β. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: άστοχο, κρύψει, φτώχεια, σωματικές, φυσικό. **(μονάδες. 5)**

Μονάδες 10

B4. Να δώσετε έναν πλαγιότιτλο για την τελευταία παράγραφο του κειμένου.

Μονάδες 5

Γ1. Πολλές φορές οι νέοι χρησιμοποιούν ένα δικό τους, ξεχωριστό, τρόπο γλωσσικής επικοινωνίας. Σε ένα άρθρο (400-500 λέξεις), που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να διατυπώσετε τις απόψεις σας σχετικά με τους λόγους για τους οποίους οι νέοι χρησιμοποιούν με αυτόν τον τρόπο τη γλώσσα, καθώς και τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλουν στην καλλιέργεια της γλώσσας των νέων σήμερα.

Μονάδες 40

Ένας Αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής

Τη ζωή στη Γη ο άνθρωπος ελάχιστα την σέβεται, η ζωή όμως σε άλλους κόσμους διεγείρει το ενδιαφέρον και τη φαντασία του. Είναι άραγε περιέργεια, κατακτητική διάθεση ή απλώς ένα διανοητικό παιχνίδι; Ίσως όλα μαζί, ταυτόχρονα όμως κι ένα βαθύ αίσθημα μοναξιάς. Άλλωστε τη ζωή του εδώ ο άνθρωπος την έχει καταστήσει πιεστική και ανούσια. Περιμένει λοιπόν ένα χέρι βοήθειας και παρηγοριάς από τους πλανήτες και τα μακρινά άστρα. Ακόμη όμως και αν δεχθούμε με αισιοδοξία ότι η ζωή δεν ανθίζει μόνον στη Γη, αλλά ότι αφθονεί στο Σύμπαν, ένας άλλος καθοριστικός παράγοντας ορθώνεται. Είναι ανάγκη να συνειδητοποιηθεί –όσο και αν αντιτίθεται στις ενδόμυχες επιθυμίες μας– ότι με τη ζωή αυτή η επικοινωνία εμφανίζεται, για το ορατό τουλάχιστον μέλλον, ανέφικτη.

Με τη ζωή λοιπόν στο Σύμπαν είναι αδύνατο να επικοινωνήσουμε, η ζωή όμως γύρω μας ανθίζει. Η ζωή εδώ, σ' έναν μικρό και πανέμορφο πλανήτη, ανέδειξε ύστερα από σιωπηλές διεργασίες που διήρκεσαν δισεκατομμύρια χρόνια μια θαυμαστή ποικιλία έμβιων όντων. Οι θάλασσες και τα δάση της Γης, τα βουνά και οι πεδιάδες της αποκαλύπτουν κάθε στιγμή τη γοητεία που κρύβουν τα χιλιάδες όμοια ή ανόμοια δημιουργήματα της εξελίξεως. Η ανεμώνη και το δελφίνι, ο αϊλουρος αλλά και ο γυπαετός, τα ανθρώπινα όντα στις πολλαπλές φυλετικές τους παραλλαγές, είναι δίπλα μας, συμμέτοχα του ίδιου πλανήτη και του μέλλοντός του.

Αποκαλύπτεται όμως επίσης σε όλη του την τραγική αντίφαση ότι ο άνθρωπος, αυτή η περιούσια κορύφωση της εξελίξεως, έχει διπλή υπόσταση. Από τη μια είναι ικανός για μεγάλες πράξεις, έμαθε με την επιστημονική του γνώση να κατανοεί τον κόσμο αλλά και γέννησε αριστουργήματα στον λόγο και στην τέχνη. Από την άλλη, ο ίδιος ο άνθρωπος σφραγίζει την ιστορική πορεία του με πολέμους και αγριότητες, θεοποιεί τα υλικά αγαθά και συντηρεί την αδικία και τις ανισότητες. Ελάχιστα, τέλος, σέβεται τις πολλαπλές εκφράσεις της ζωής, ενώ η φύση και οι θάλασσες του πλανήτη είναι συχνά τα θύματα των συμφερόντων του. Η υπερφίαλη αυτή στάση του ανθρώπου έχει αλλοιώσει έτσι ένα θαυμαστό περιβάλλον, που ωστόσο υπήρξε και το λίκνο της δικής του υπάρξεως.

Είναι λοιπόν καιρός να κατανοήσει ο άνθρωπος ότι η ζωή αλλού ίσως υπάρχει, αλλά η προσδοκία να την συναντήσει δεν θα πραγματοποιηθεί εύκολα. Η ζωή όμως στη Γη ανθίζει ακόμα και τον περιμένει. Αν όσο είναι ακόμα καιρός τείνει το χέρι του προς τη ζωή αυτή, το φυτικό και ζωικό της θαύμα, τον Άλλο και τους άλλους, ίσως αισθανθεί λίγο πιο άξιος έποικος της Γης.

Έτσι είναι σοφότερο να εξαντλήσουμε τις προσπάθειες για καλύτερη επικοινωνία, εδώ στη Γη. Το περίεργο ωστόσο είναι ότι, όσο η επικοινωνία αυτή πυκνώνει με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το διαδίκτυο και τα κινητά τηλέφωνα, τόσο η μοναξιά μας, η ανθρώπινη, μεγαλώνει και η αποξένωση κυριαρχεί. Φαίνεται ότι αυτό που απαιτείται είναι κάτι περισσότερο από την τεχνολογική έκρηξη της εποχής: απαιτείται βαθύτερη παιδεία και ουσιαστικότερες αξίες του πολιτισμού. Οι εφιάλτες, άλλωστε, από τα περιβαλλοντικά προβλήματα πληθαίνουν, και η Γη δεν φαίνεται να αντέχει για καιρό ακόμα την αφροσύνη μας.

Σημασία επομένως δεν έχει να συναντηθούμε –αν ποτέ συναντηθούμε– στο πολύ μακρινό μέλλον με κάποια όμοια ή ανόμοια με μας δημιουργήματα της εξελίξεως. Το σπουδαίο θα ήταν να μπορούμε τότε να υπερηφανευθούμε, σε χιλιάδες ή εκατομμύρια χρόνια, ότι το ανθρώπινο είδος έχει κατακτήσει υψηλά επίπεδα ισότητας και αξιών, και ότι οι πόλεμοι έχουν εκλείψει και ότι η Γη, το λίκνο της ανθρώπινης ζωής, έχει επουλώσει τις πληγές στις θάλασσες, τα δάση ή την ατμόσφαιρά της, και είναι πάλι ένας πανέμορφος πλανήτης. Διάσπαρτα άλλωστε, εδώ ή εκεί, θα βρίσκονται πάντοτε τα επιτεύγματα των πουδαίων πολιτισμών, που αιώνες τώρα συνοδεύουν τη διαδρομή του ανθρώπου.

Η «εξωγήινη μοναξιά», λοιπόν, δεν φαίνεται ότι θα εγκαταλείψει εύκολα τον άνθρωπο.

Η γήινη του ωστόσο μοναξιά, που είναι επικίνδυνη και πιο ανάλγητη, είναι μεγάλη ανάγκη να απαλυνθεί. Τότε θα αναδειχθεί η μοναδικότητα του κάθε ανθρώπου, και η αναζήτηση της εξωγήινης ζωής θα αποκτήσει άλλο περιεχόμενο και νόημα.

Γιώργος Γραμματικάκης, Ένας Αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής.
Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2013. 2η έκδοση (διασκευή).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 100 έως 120 λέξεων το περιεχόμενο του αποσπάσματος που ακολουθεί: «...όσο η επικοινωνία [...] πυκνώνει με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το διαδίκτυο και τα κινητά τηλέφωνα, τόσο η μοναξιά μας, η ανθρώπινη, μεγαλώνει και η αποξένωση κυριαρχεί».

Μονάδες 10

B2. α) Να βρείτε τα δομικά στοιχεία της τρίτης παραγράφου του κειμένου: «Αποκαλύπτεται όμως...υπάρξεως».

Μονάδες 3

β) Να βρείτε μέσα στο κείμενο τέσσερα παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου.

Μονάδες 4

B3. α) Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ταυτόχρονα, γέννησε, αισθανθεί, πληθαίνουν, ανάλγητη

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ανούσια, εμφανίζεται, ανέφικτη, πυκνώνει, υψηλά

Μονάδες 5

B4. α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση του ερωτηματικού («Είναι άραγε περιέργεια, κατακτητική διάθεση ή απλώς ένα διανοητικό παιχνίδι;») (**μονάδες 3**), καθώς και της διπλής παύλας («—όσο και αν αντιτίθεται στις ενδόμυχες επιθυμίες μας—») που υπάρχουν στην πρώτη παράγραφο του κειμένου (**μονάδες 2**).

Μονάδες 5

β) Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική στο απόσπασμα που ακολουθεί: «Από την άλλη, ο ίδιος ο άνθρωπος σφραγίζει την ιστορική πορεία του με πολέμους και αγριότητες, θεοποιεί τα υλικά αγαθά και συντηρεί την αδικία και τις ανισότητες».

Μονάδες 3

Γ1. Σε άρθρο που πρόκειται να αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου σας να εκθέσετε τις απόψεις σας σχετικά με:

α) τις επιπτώσεις που έχει προκαλέσει η έλλειψη σεβασμού του ανθρώπου προς το φυσικό περιβάλλον και

β) τους τρόπους με τους οποίους μπορεί ο άνθρωπος να αποκαταστήσει τη σχέση του με αυτό (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

ΟΙ ΑΡΕΤΕΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η μεγαλύτερη αρετή του βιβλίου είναι ότι σου προτείνει έναν πόλεμο έντιμο: Διαλέγεις τα βιβλία που θέλεις· μόνα τους εκείνα, όταν διαθέτεις ηθική υγεία, σε παρακινούν, κι' άθελά τους ακόμα, να διαβάσεις άλλα, αντίθετα, για να μορφώσεις γνώμη, να συγκρίνεις, να διαφωτιστείς, να επιβεβαιώσεις την προσωπική σου αυτοτέλεια, να μη γίνεις ετερόφωτος, ετεροκίνητος. Έτσι, με το ένα βιβλίο ν' ανασκευάζει ή να πολεμάει τ' άλλο, όλα μαζί σε γυμνάζουν στη διαδικασία του διαλόγου, όπου κανένας δεν ρητορεύει από «θέσεως ισχύος», γιατί εδώ την αυθεντία, όταν κι' όπου υπάρχει, με τρόπο πάντως ελέγξιμο, δεν την περιφρουρεί καμιά αστυνομική δύναμη. Δικαίωμά σου να κρίνεις και τους μέγιστους, υπό προσωπική σου ευθύνη. Μ' αυτή την έννοια και μόνο — δηλαδή με την υψηλότερη — μπορεί κανένας να μιλάει, όπως συνηθίζεται, για «δημοκρατία των Γραμμάτων». Δεν είναι καθεστώς ακέφαλο: οι άριστοι διαλάμπουν, και σε κλίμακα διεθνή. Αλλά δεν σε υποχρεώνει, δηλαδή δεν σε υποτάσσει, κανένας τους.

Η αρετή τούτη γίνεται εντονότερα αισθητή σε καιρούς πολιτικά σκοτεινούς ή ισκιωμένους, όταν τα μαζικά μέσα επικοινωνίας μπαίνουν αυθωρεί¹ στην υπηρεσία του σατραπισμού². Το βιβλίο τότε, ως ελεύθερη έκφραση ιδεών, ή απαγορεύεται — κι αυτό γίνεται τότε πανηγυρική εκδήλωση αδυναμίας των κρατούντων — ή απομένει μόνο του να διασώζει την αξιοπρέπεια των συνειδήσεων. Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας τού στήνουν πολιορκία στενή, για να το παραμερίσουν, να το υποκαταστήσουν. Όταν το πετυχαίνουν, αυτό πληρώνεται πανάκριβα από τον άνθρωπο, με αντίτιμο το αυτεξούσιό του. Δοκιμάστε όμως να χρησιμοποιήσετε το βιβλίο ως μέσο προπαγάνδας: Αναδίνει αμέσως μίαν αποφορά³ σ' ακτίνα μακρύτατη, ειδοποιεί. Είναι, θα έλεγε κανένας, μαγική, ακατάλυτη, η ζώνη που περιβάλλει την αγνότητα του βιβλίου.

Υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύουμε πως ο πολιτισμός μας έχει παρεκκλίνει, αν δεν έχει πάρει ολότελα στραβό δρόμο κάτω από την επίδραση σκοτεινών εκμεταλλευτών. Μόνη ελπίδα να διορθωθεί η πορεία του, όσο θα είναι ακόμα καιρός, το βιβλίο. Ο Βολταίρος είχε πει κάποτε πως τον κόσμο τον κυβερνάνε τα βιβλία. Σήμερα πρέπει ένας άλλος λόγος, ακόμα πιο κρίσιμος, να ειπωθεί: Πως ο κόσμος, αν σωθεί, θα το χρωστάει στο βιβλίο. Γιατί αυτό το γκόλφι⁴ της ανθρωπιάς έχει τη δύναμη να ξορκίζει τα δαιμόνια, να εξυγιαίνει την ατμόσφαιρα, να οπλίζει τη λυτρωτική φαντασία, να ξυπνάει την αυτογνωσία, ν' ανάβει το μάτι, να στυλώνει το φρόνημα, να ψυχώνει το χέρι. Η μάχη του ανθρώπου δεν θα χαθεί ενόσω θα υπάρχει καταφυγή του Λόγου, το βιβλίο.

Άγγελου Τερζάκη, Ταραγμένες ψυχές,
Οι Εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα 1993, σσ. 155-156

1. αυθωρεί: ευθύς, αμέσως
2. σατραπισμός: δεσποτισμός, αυταρχισμός
3. αποφορά: δυσάρεστη οσμή, κακοσμία
4. γκόλφι: εγκόλπιο, φυλακτό

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (90-110 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο 80 έως 100 λέξεων το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: ...με το ένα βιβλίο ν' ανασκευάζει ή να πολεμάει τ' άλλο, όλα μαζί σε γυμνάζουν στη διαδικασία του διαλόγου...

Μονάδες 11

B2. α) Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς και την επίκληση στην αυθεντία. Να εντοπίσετε το συγκεκριμένο τρόπο πειθούς στο κείμενο και να αιτιολογήσετε τη χρήση του.

Μονάδες 4

β) Να βρείτε τέσσερα παραδείγματα μεταφορικής χρήσης του λόγου μέσα από το κείμενο που σας δόθηκε.

Μονάδες 4

B3. α) Να γράψετε ένα α ν τ ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: ετερόφωτος, ελέγξιμος, ευθύνη, ελεύθερη, αδυναμία.

Μονάδες 5

β) Να γράψετε ένα σ υ ν ώ ν υ μ ο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: αρετή, γνώμη, ισχύς, περιφρουρώ, φρόνημα.

Μονάδες 5

B4. Να αναγνωριστεί το είδος της σύνταξης (ενεργητικής ή παθητικής) στις παρακάτω προτάσεις και να μετατραπεί η καθεμιά σύνταξη στην αντίθετή της:

α) «...γιατί εδώ την αυθεντία, όταν κι' όπου υπάρχει, με τρόπο πάντως ελέγξιμο, δεν την περιφρουρεί καμιά αστυνομική δύναμη.»

β) «Η μάχη του ανθρώπου δεν θα χαθεί ενόσω θα υπάρχει καταφυγή του Λόγου, το βιβλίο».

Μονάδες 6

Γ. Συχνά παρατηρείται πολλοί μαθητές να καταστρέφουν τα σχολικά τους βιβλία στα προαύλια των σχολείων κατά το τέλος του σχολικού έτους. Σε άρθρο που θα δημοσιευθεί στη σχολική σας εφημερίδα να αιτιολογήσετε το παραπάνω φαινόμενο και να αναφερθείτε στους τρόπους που θα συμβάλουν στην αρμονική συνύπαρξη του βιβλίου με τα ηλεκτρονικά μέσα πληροφόρησης και γνώσης (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

σταυροδρόμι Ανατολής και Δύσης

Βρισκόμαστε σ' ένα σταυροδρόμι· δεν ήμασταν ποτέ απομονωμένοι· μέيناμε πάντα ανοιχτοί σ' όλα τα ρεύματα – Ανατολή και Δύση· και τ' αφομοιώναμε θαυμάσια τις ώρες που λειτουργούσαμε σαν εύρωστος οργανισμός. [...] Συνταραζόμαστε κι εμείς, δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα, από διαδοχικές κρίσεις, αποκαλυπτικές εφευρέσεις και φόβους, που δεν αφήνουν τον ανθρώπινο νου να ηρεμήσει – σαν την καλαμιά στον κάμπο. Μπροστά σ' αυτά, τι μας μένει για να βαστάξουμε αν απαρνηθούμε τον εαυτό μας; Δε μένω τυφλός στα ψεγάδια¹ μας, αλλά έχω την ιδιοτροπία να πιστεύω στον εαυτό μας. Σας παρακαλώ να με συγχωρήσετε που μνημονεύω εδώ προσωπικές εμπειρίες δεν έχω άλλο πειραματόζωο από εμένα. Και η προσωπική μου εμπειρία μου δείχνει πως το πράγμα που με βοήθησε, περισσότερο από κάθε άλλο, δεν ήταν οι αφηρημένοι στοχασμοί ενός διανοούμενου, αλλά η πίστη και η προσήλωσή μου σ' έναν κόσμο ζωντανών και περασμένων² ανθρώπων· στα έργα τους, στις φωνές τους, στο ρυθμό τους, στη δροσιά τους. Αυτός ο κόσμος, όλος μαζί, μου έδωσε το συναίσθημα πως δεν είμαι μια αδέσποτη μονάδα, ένα άχερο στ' αλώνι. Μου έδωσε τη δύναμη να κρατηθώ ανάμεσα στους χαλασμούς που ήταν της μοίρας μου να ιδώ. Κι ακόμη, μ' έκανε να νιώσω, όταν ξαναείδα το χόμα που με γέννησε, πως ο άνθρωπος έχει ρίζες, κι όταν τις κόψουν πονεί, βιολογικά, όπως όταν τον ακρωτηριάσουν. [...]

Κι όλα τούτα θα μπορούσα να τα ονομάσω με τη λέξη παράδοση, που την ακούμε κάποτε ψυχρά και μας φαίνεται υπόδικη³. Αλήθεια, υπάρχουν ροπές⁴ που νομίζουν πως η παράδοση μας στρέφει σε έργα παρωχημένα⁵ και ανθρώπους παρωχημένους· πως είναι πράγμα τελειωμένο και άχρηστο για τις σημερινές μας ανάγκες· πως δεν μπορεί να βοηθήσει σε τίποτε τον σημερινό τεχνοκρατικό άνθρωπο που γνώρισε φριχτούς πολέμους και φριχτότερα στρατόπεδα συγκεντρώσεως· αυτόν τον άνθρωπο που αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στην κατάσταση του θηρίου και την κατάσταση του ανδροειδούς⁶. Η παράδοση είναι λοιπόν ένα περιττό βάρος που πρέπει να εξοβελιστεί⁷. Μου φαίνεται πως αυτές οι ροπές εκπορεύονται από τη σύγχρονη απελπισία για την αξία του ανθρώπου. Είναι τα συμπτώματα ενός πανικού, που εν ονόματι του ανθρώπου τείνουν να κατακερματίσουν την ψυχή του ανθρώπου. Όμως τι απομένει αν βγάλουμε από τη μέση τον άνθρωπο;

Γ. Σεφέρη, Δοκιμές, τ.2,
εκδ. Ίκαρος, Αθήνα 1974, σσ. 175-177

1. ψεγάδια: ελαττώματα
2. περασμένων: ανθρώπων που έχουν φύγει από τη ζωή
3. υπόδικη: υπόλογη, ένοχη
4. ροπές: απόψεις
5. παρωχημένα: ξεπερασμένα
6. του ανδροειδούς: του ανθρωπόμορφου
7. εξοβελιστεί: διωχτεί

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

Α. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη (90-110 λέξεις) του κειμένου που σας δόθηκε.

Μονάδες 25

Β1. Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο (70-80 λέξεις) το περιεχόμενο του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου:

«Δε μένω τυφλός στα ψεγάδια μας, αλλά έχω την ιδιοτροπία να πιστεύω στον εαυτό μας».

Μονάδες 10

Β2.α) Το στοχαστικό δοκίμιο έχει συχνά προσωπικό - βιωματικό χαρακτήρα. Να καταγράψετε δύο σχετικά παραδείγματα από το κείμενο που σας δόθηκε.

Μονάδες 2

β) Βασικό, επίσης, χαρακτηριστικό του στοχαστικού δοκιμίου είναι η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας. Να καταγράψετε τρία σχετικά παραδείγματα από το κείμενο που σας δόθηκε.

Μονάδες 3

Β3. Να σχηματίσετε μία πρόταση ή μία περίοδο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: εφευρέσεις, εμπειρία, αμφιταλαντεύεται, τεχνοκρατικό, πανικού.

Μονάδες 5

Β4. Από το β' συνθετικό των παρακάτω λέξεων να σχηματίσετε μία νέα σύνθετη λέξη: σταυροδρόμι, αποκαλυπτικές, βιολογικά, παράδοση, υπόδικη.

Μονάδες 5

Γ. Ο Δήμος σας διοργανώνει μια εκδήλωση με θέμα την παράδοση. Ως εκπρόσωπος της μαθητικής σας κοινότητας αναλάβετε τη σύνταξη ενός κειμένου που θα εκφωνηθεί στην εκδήλωση. Σ' αυτό να αναφέρετε τις αιτίες για τις οποίες πολλοί νέοι σήμερα έχουν απομακρυνθεί από την παράδοση και να προτείνετε τρόπους επανασύνδεσής τους με αυτήν (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

Ο Κοινωνισμός του Ανθρωπισμού

Ο άνθρωπος είναι το κέντρο του κύκλου της ζωής, αλλά όμως δεν είναι ο ίδιος ο κύκλος της ζωής. Ανήκουμε στον κόσμο, αλλά αυτός ο κόσμος δεν μας ανήκει, δεν είναι κτήμα μας. Είμαστε οι διαχειριστές της ζωής και όχι οι ιδιοκτήτες της. Δεν είμαστε δούλοι του κόσμου, ούτε όμως γίναμε κι αφεντικά του. Απλώς παραμένουμε οικονόμοι της ζωής¹.

Με αυτόν τον κάπως αφοριστικό τρόπο απεικονίζουμε την κρίση του ανθρωπισμού στον νεώτερο δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό. Ο αναγεννησιακός ανθρωπισμός πρόβαλε τον άνθρωπο ως το επίκεντρο της πραγματικότητας και κατέφυγε στα ανθρωπιστικά γράμματα, προκειμένου να καταστεί ανθρωπίνος ο άνθρωπος (*homo humanis*). Αγαθή κι επαινετή η πρόθεση του ανθρωπισμού, όπως επίσης αγλαοί² αποδείχθηκαν οι καρποί του μέσα στον επακολουθήσαντα διαφωτισμό με την καθιέρωση των δικαιωμάτων του ανθρώπου που υποσχονται την ελευθερία ως εγγύηση της ανθρωπιάς του ανθρώπου.

Το αναπόφευκτο ατόπημα του ανθρωπισμού είναι η διολίσθησή του στονατομικισμό. Ο *humanismus* (ανθρωπισμός, ουμανισμός) κατάντησε *Individualismus* (ατομικισμός). Λέμε άνθρωπος και εννοούμε άτομο. Μιλούμε για τον πολίτη και έχουμε στον νου τον ιδιώτη. Αναφερόμαστε στον εαυτό μας και εξυπονούμε το εγώ μας σε τέτοιο βαθμό, ώστε να λησμονούμε τον άλλο που συνυπάρχει μαζί μας και το όλον μέσα στο οποίο συνανήκει το εγώ μας μαζί με καθένα άλλο του. Οι λογοτέχνες προφήτευαν από τον προπερασμένο αιώνα ήδη: «Όλοι στον αιώνα μας χώρισαν και γίνανε μονάδες, ο καθένας αποτραβιέται στη μοναξιά του, ο καθένας απομακρύνεται απ' τον άλλον, κρύβεται και κρύβει το έχει του³ και καταλήγει ν' απωθεί τους ομοίους του και ν' απωθείται απ' αυτούς» (Ντостоγιέφσκι).

[...]

Για να υπερβεί ο ανθρωπισμός την κρίση του απαιτείται να προβεί σε μια μόνο σωτήρια πρωτοβουλία: να αποποιηθεί τον ατομικισμό. Για να μιλήσουμε με την γλώσσα των ποιητών μας: «Το καίριο στη ζωή αυτή κείται πέραν του ατόμου. Με τη διαφορά ότι, αν δεν ολοκληρωθεί κανείς ως άτομο – κι όλα συνωμοτούν στην εποχή μας γι' αυτό – αδυνατεί να το υπερβεί» (Ελύτης). Ο ανθρωπισμός χρειάζεται, αλλά δεν αρκεί έτσι όπως κατάντησε, δηλαδή σαν ατομικισμός. Απαιτείται ο ανθρωπισμός και περιττεύει ο ατομικισμός. Είναι επιτακτική ανάγκη των καιρών μας να περάσουμε από την εξατομίκευση του ανθρώπου στον εξανθρωπισμό του ατόμου. Με δυο λόγια, πρέπει να απελευθερώσουμε τον ανθρωπισμό από τον ατομικισμό. Όταν ο άνθρωπος αυτοπεριορίζεται στο άτομο, τότε αυτοχειριάζεται⁴ υπαρκτά. Ο ατομικισμός είναι το καρκίνωμα του ανθρωπισμού.

Ο ορίζοντας για την αποδέσμευση του ανθρωπισμού από τον ατομικισμό είναι ο κοινωνισμός⁵. Ο ανθρωπισμός χρειάζεται να κοινωνικοποιηθεί, δηλαδή ο άνθρωπος να αντιληφθεί την ύπαρξή του ως συνύπαρξη κι όχι σαν δήθεν αυθύπαρκτη μονάδα αποκομμένη από το περιβάλλον της, όπως δυστυχώς συμβαίνει με το άτομο. [...] Με μια απλή φράση: ο άνθρωπος δεν υπάρχει απλώς, αλλά συνυπάρχει κυρίως.

Ο άνθρωπος είναι συνάνθρωπος, αλλιώς καταντά απάνθρωπος. Ο ανθρωπίνος άνθρωπος δεν είναι ατομικός αλλά κοινωνικός: δεν αποτελεί ύπαρξη αλλά συνύπαρξη.

Πυξίδα για τον ασφαλή διάπλου⁶ ανάμεσα στην Σκύλλα της εξατομίκευσης και στην Χάρυβδη της μαζοποίησης είναι η κοινωνικοποίηση του ανθρωπισμού. Χωρίς να διακινδυνεύουμε κανενός είδους προφητεία και δίχως να καταφεύγουμε σε ιστορικοφιλοσοφικές μαντείες, πιστεύουμε ότι ο κοινωνισμός του ανθρωπισμού είναι η επιταγή των καιρών μας.

(Μάριος Μπέγζος, «Ο κοινωνισμός του ανθρωπισμού»,
Ευθύνη, τεύχος 420, Δεκέμβριος 2006, σελ. 647-648).

1. οικονόμοι της ζωής: διαχειριστές της ζωής

2. αγλαοί ... καρποί: λαμπρά, αξιοθαύμαστα αποτελέσματα
3. το έχει του: αυτό που διαθέτει
4. αυτοχειριάζεται: αυτοκτονεί
5. κοινωνισμός: κοινωνικοποίηση
6. διάπλους: το πέρασμα

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (80-100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε σε 70-90 λέξεις το περιεχόμενο του ακόλουθου αποσπάσματος από το κείμενο: «Ο άνθρωπος είναι συνάνθρωπος, αλλιώς καταντά απάνθρωπος».

Μονάδες 10

B2. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς, εκτός των άλλων, και την επίκληση στην αυθεντία. Να εντοπίσετε δύο περιπτώσεις επίκλησης στην αυθεντία.

Μονάδες 5

B3. Οι ακόλουθες λέξεις και φράσεις χαρακτηρίζουν ένα επίσημο ύφος λόγου. Να αποδώσετε με ύφος πιο ανεπίσημο και οικείο τις υπογραμμισμένες λέξεις: να καταστεί ανθρώπινος ο άνθρωπος, ατόπημα, να υπερβεί την κρίση, να αποποιηθεί τον ατομικισμό, επιταγή των καιρών

Μονάδες 5

B4. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συχνά στο κείμενό του α' πληθυντικό πρόσωπο. Να δικαιολογήσετε την επιλογή του αυτή.

Μονάδες 5

Γ. Σε μια εποχή με μεγάλο έλλειμμα ανθρωπιάς έχει σημασία να οργανώνονται εκδηλώσεις που βοηθούν όσους συνανθρώπους μας το έχουν ανάγκη. Να γράψετε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας, όπου θα εξηγείτε γιατί πρέπει να στηρίζονται τέτοιες προσπάθειες. Παράλληλα, να αναφερθείτε στη συμβολή της παιδείας στην καλλιέργεια της ανθρωπιστικής συνείδησης, ιδιαίτερα των νέων (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40

Το Διαδίκτυο στην Κοινωνία της Γνώσης

Είναι δεδομένο ότι το διαδίκτυο έφερε μια πιο ισότιμη πρόσβαση στη γνώση. Ζούμε ένα κύμα εκδημοκρατισμού της γνώσης. Παλιότερα, για να δει κανείς τη βιβλιοθήκη του Κέμπριτζ, έπρεπε να ταξιδέψει χιλιάδες χιλιόμετρα. Σήμερα, μπορεί να βρει τα βιβλία της από το γραφείο του. Παλιότερα, έπρεπε να έχει κάποιος λεφτά για να παρακολουθήσει μαθήματα του MIT¹. Σήμερα, έρχονται διαδικτυακά στο σπίτι του.

Σ' αυτόν τον υπαρκτό εκδημοκρατισμό της γνώσης ορθώνονται τρεις γκρίνιες. Η μία είναι η άρνηση της τεχνολογίας, εξαιτίας των πιθανών κινδύνων που έχει η ανάπτυξή της. Ο Πολ Βιρίλιο, για παράδειγμα, έγραψε την «Πληροφοριακή Βόμβα». Είναι σίγουρος ότι η κοινωνία της γνώσης ενέχει κινδύνους, αλλά άγνωστους. Δεν τους ξέρει, αλλά...υπάρχουν. Η δεύτερη γκρίνια έχει να κάνει με τα «παιδάκια της Αφρικής». Το ακούμε για κάθε νέα τεχνολογία: «Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ², όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;». Το επιχείρημα έχει εν μέρει λογική. Πραγματικά «τι να το κάνεις το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, αν δεν έχεις Αλτσχάιμερ;». Αν όμως αποκτήσεις, το πρώτο που ξεχνάς είναι τα «παιδάκια της Αφρικής». Η τρίτη γκρίνια έχει να κάνει με το διαβόητο «ψηφιακό χάσμα». Βέβαια, καμιά τεχνολογία, καμιά επιστημονική επανάσταση δεν διαχέεται αμέσως σε όλη την υφήλιο. Ο Γουτεμβέργιος τύπωσε την πρώτη Βίβλο το 1455· ωστόσο στην Ελλάδα η τυπογραφία ήρθε στις αρχές του 19ου αιώνα. Όσο για το τυπωμένο βιβλίο, ακόμη πασχίζουμε να γίνει κτήμα του ελληνικού λαού. Το σημαντικό, όμως, είναι ότι η επανάσταση έγινε και ακόμη προχωρεί. Εξάλλου, αυτοί που μιλούν για ψηφιακό χάσμα στην Αφρική πρέπει να αναλογιστούν ποιο είναι το τυπογραφικό χάσμα του δυτικού κόσμου με την Αφρική.

Πολύ περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να μετέχουν ισότιμα στην κοινωνία της γνώσης και πλέον όχι μόνον ως αναγνώστες, αλλά και ως συγγραφείς. Στον κυβερνοχώρο, οικονομικά και τεχνολογικά, όλοι βρίσκονται στο ίδιο σημείο εκκίνησης. Στο διαδίκτυο, το άρθρο ενός δημοσιογράφου είναι εξίσου προσβάσιμο με το άρθρο ενός πιτσιρικού. Δηλαδή, τα δίκτυα επικοινωνιών ισοπεδώνουν παλιές ιεραρχίες της βιομηχανικής κοινωνίας και απομένει να δούμε αν θα συνθέσουν νέες. Στον κυβερνοχώρο λειτουργεί καθένας σύμφωνα με τις ανάγκες του και τις δυνατότητές του. Αυτό όμως δημιουργεί έναν κατακερματισμό της εμπειρίας που τρομάζει πολλούς. Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα. Από την άλλη, όλη αυτή η πληθώρα διαθέσιμων πληροφοριών μετατρέπεται σε άγχος. «Πληροφοριακό άγχος» το ονομάζουν κάποιοι ψυχολόγοι: «να προλάβω να δω το ένα, να διαβάσω το άλλο, να μη χάσω το τρίτο, ώστε να μην είμαι εκτός θέματος και εκτός της κοινότητας όπου ζω και λειτουργώ». Αυτό το άγχος είναι λογικό να υπάρχει και να μεγεθύνεται, όσο μεγαλώνει το ποσό των πληροφοριών που όλοι έχουμε διαθέσιμες.

Όλα αυτά είναι πραγματικά, αλλά το ίδιο θα έλεγε κι ένας μοναχός του Μεσαίωνα βλέποντας την πλημμύρα των αιρετικών κειμένων που άρχισαν να βγαίνουν από τις τυπογραφικές μηχανές. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η πληροφορική επανάσταση είναι σε μετάβαση και κάθε επανάσταση σε μετάβαση διασπείρει σύγχυση. Το παλιό δεν έχει πεθάνει και το καινούριο δεν έχει γεννηθεί.

Πάσχος Μανδραβέλης. Από τον ημερήσιο τύπο (διασκευή).

1. MIT: Τεχνολογικό Ινστιτούτο Μασαχουσέτης.
2. Αλτσχάιμερ: Νόσος με κυριότερο σύμπτωμα την απώλεια της μνήμης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Αφού διαβάστε το κείμενο, να απαντήσετε στις παρακάτω παρατηρήσεις:

A1. Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε. (100-120 λέξεις)

Μονάδες 25

B1. «Η κοινότητα χρειάζεται την κοινή εμπειρία για να είναι κοινότητα». Να αναπτύξετε σε μία παράγραφο 60 - 80 λέξεων το περιεχόμενο της παραπάνω περιόδου.

Μονάδες 10

B2. α) Να αναφέρετε δύο τρόπους ανάπτυξης της δεύτερης παραγράφου. («Σ' αυτόν τον υπαρκτό [...] με την Αφρική»). **(Μονάδες 4)**

β) Να βρείτε τη δομή της ίδιας παραγράφου. **(Μονάδες 3)**

Μονάδες 7

B3. α) Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στις παρακάτω περιπτώσεις:

«Πληροφοριακή Βόμβα»

«Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;»

«Πληροφοριακό άγχος»

(Μονάδες 3)

β) Να βρείτε στο κείμενο πέντε παραδείγματα μεταφορικής λειτουργίας της γλώσσας. **(Μονάδες 5)**

Μονάδες 8

B4. α) Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

πιθανών, ξεχνάς, κατακερματισμό, μετατρέπεται, διασπείρει. **(Μονάδες 5)**

β) Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: υπαρκτό, άρνηση, σίγουρος, προσβάσιμο, λογικό. **(Μονάδες 5)**

Μονάδες 10

Γ1. Ως ομιλητής σε ημερίδα που οργανώνει το σχολείο σου με θέμα τη χρήση του διαδικτύου, να αναπτύξεις τις απόψεις σου σχετικά με τις υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο στη διάδοση της γνώσης, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτό να αξιοποιηθεί δημιουργικά στο πλαίσιο του σχολείου. (500-600 λέξεις)

Μονάδες 40

Ο Δήμος Χλωπτσιούδης σπούδασε Ιστορία και εργάζεται ως φιλόλογος.

Ανήσυχος πολιτικά και κοινωνικά δραστηριοποιείται
ως ενεργός πολίτης στα κοινωνικά κινήματα
της Δυτικής Θεσσαλονίκης.

Διατηρεί το κοινωνικής και πολιτικής κατεύθυνσης ιστολόγιο *ο δέιμος του πολίτη*, όπου αρθρογραφεί για σύγχρονα κοινωνικά και πολιτικά αδιέξοδα, και το ιστολόγιο *στη χώρα των κανιβάλων*, όπου δημοσιεύονται ολοκληρωμένες εργασίες και δοκίμιά του. Ποιήματα και πεζογραφήματά του δημοσιεύονται στον ιστότοπο *ποιητικές διαδρομές*

Έχει συγγράψει ιστορικές και κοινωνικές μελέτες, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευθεί στα *Ενθέματα* της Κυριακάτικης Αυγής, στο *tvxs.gr*, το *schooltime.gr*, το *protagon.gr* το *eklogika.gr* κ.α.

Έργα του που έχουν εκδοθεί είναι:
το πολιτικό δοκίμιο «η δημαγωγία της *δημοκρατίας*» (2009),
η δοκιμιακή μελέτη «Τοπική Αυτοδιοίκηση, προοπτικές
ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών» (2011),
η συλλογή δοκιμίων «7 δοκίμια» (2013)
και η ποιητική συλλογή «η οργή της πεταλούδας» (2013)

Χλωπτσιούδης Δήμος
Έκφραση - Έκθεση Γ' Λυκείου
κριτήρια αξιολόγησης

ISBN: 978-618-80632-8-0
© Χλωπτσιούδης Δήμος
© schooltime.gr
Οκτώβριος 2013

εκδόσεις: schooltime.gr
e-mail: info@schooltime.gr
url: www.schooltime.gr

εκδοτική επιμέλεια: Δήμος Χλωπτσιούδης
e-mail: chldimos@gmail.com
url: http://chldimos.blogspot.com

Τα ψηφιακό σχολικό βοήθημα διανέμεται δωρεάν αποκλειστικά από τον ψηφιακό τόπο του schooltime.gr.

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του έργου (ολική, μερική ή περιληπτική), με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό ή άλλο, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη και τη σύμφωνη γνώμη του συγγραφέα.

